

WEWNĄTRZSZKOLNE OCENIANIE Z JĘZYKA POLSKIEGO W KLASACH IV – VIII

I. Szczegółowe wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania przez ucznia poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych wynikających z realizowanego programu nauczania.

1. Wymagania ogólne opisane w statucie:

- 1) na stopień celujący – uczeń biegle posługuje się zdobytymi wiadomościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych lub praktycznych z programu nauczania dla danego etapu (klasy), proponuje rozwiązania nietypowe, oryginalne wskazujące na dużą samodzielność i kreatywność lub osiąga sukcesy w konkursach i olimpiadach przedmiotowych, kwalifikuje się do finałów na szczeblu wojewódzkim (regionalnym) albo krajowym lub posiada inne porównywalne osiągnięcie,
- 2) na stopień bardzo dobry – uczeń opanował pełen zakres wiadomości i umiejętności przewidzianych w programie nauczania. Sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami, samodzielnie rozwiązuje problemy teoretyczne i praktyczne ujęte programem nauczania, potrafi zastosować posiadaną wiedzę do rozwiązywania zadań trudnych i problemów w nowych sytuacjach,
- 3) na stopień dobry – uczeń nie opanował w pełnym zakresie wiadomości i umiejętności przewidzianych w programie nauczania (w danej klasie), ale występujące braki nie prognozują utrudnień w dalszym kształceniu. Uczeń poprawnie stosuje wiadomości, rozwiązuje (wykonuje) samodzielnie typowe zadania teoretyczne lub praktyczne,
- 4) na stopień dostateczny – uczeń opanował wiadomości i umiejętności określone podstawą programową na danym etapie edukacyjnym (w danej klasie) - najważniejsze w uczeniu się danego przedmiotu (zajęć, dziedziny edukacji), o niewielkim stopniu złożoności, przystępne, często powtarzające się w programie nauczania, dające się wykorzystać w sytuacjach szkolnych i pozaszkolnych; głównie proste, uniwersalne umiejętności, w mniejszym zakresie wiadomości. Uczeń rozwiązuje (wykonuje) typowe zadania teoretyczne lub praktyczne o średnim stopniu trudności,
- 5) na stopień dopuszczający – uczeń ma braki w opanowaniu podstawy programowej, ale nie przekreślają one możliwości uzyskania podstawowej wiedzy z danego przedmiotu w ciągu dalszej nauki. Uczeń rozwiązuje (wykonuje) typowe zadania teoretyczne i praktyczne o niewielkim stopniu trudności, niezbędne w uczeniu się danego przedmiotu (zajęć, dziedziny edukacji), potrzebne w życiu,
- 6) na stopień niedostateczny – uczeń nie opanował określonych w podstawie programowej wiadomości i umiejętności, uniemożliwiających dalszą kontynuację jego nauczania i przekreślają szansę na uzupełnienie posiadanej wiedzy w ciągu dalszej nauki.

2. Wymagania szczegółowe w klasie IV zgodnie z realizowanym programem.

	Wymagania				
	konieczne (stopień dopuszczający)	podstawowe (stopień dostateczny)	rozszerzone (stopień dobry)	dopelniające (stopień bardzo dobry)	wykraczające (stopień celujący)
Sprawności	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (stopień dopuszczający)	podstawowe (stopień dostateczny)	rozszerzone (stopień dobry)	dopelniające (stopień bardzo dobry)	wykraczające (stopień celujący)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
I. Kształcenie literackie i kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia elementy świata przedstawionego wypowiada się na temat świata przedstawionego utworu dostrzega obrazy poetyckie w utworach o nieskomplikowanej strukturze semantycznej 	<ul style="list-style-type: none"> omawia wybrane elementy świata przedstawionego utworu wypowiada się na temat obrazów poetyckich w wierszach 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje wybrane elementy świata przedstawionego w różnych utworach analizuje obrazy poetyckie w czytanych utworach 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat świata przedstawionego podczas analizy tekstów podejmujących grę z konwencją literacką analizuje rolę środków językowych w tworzeniu obrazów poetyckich 	<ul style="list-style-type: none"> interpretuje teksty poetyckie na poziomie metaforycznym podczas analizy utworów odwołuje się do różnych kontekstów literackich i kulturowych dostrzega symboliczne treści w utworach literackich i plastycznych stawia pytania problemowe w odniesieniu do odbieranych tekstów dostrzega i objaśnia związki pomiędzy warstwą językową, brzmieniową i semantyczną utworów poetyckich w sposób przemyślany komentuje zachowania bohaterów, uwzględniając przy tym motyw ich działania oraz kontekst sytuacyjny kreatywnie wykorzystuje posiadaną wiedzę i umiejętności w sytuacjach problemowych dotyczących odbioru tekstów kultury wyraża opinie na temat tekstów literackich i innych tekstów kultury, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska ma szerokie kompetencje w zakresie odbioru różnych tekstów kultury
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>fikcja literacka</i> wymienia prawdopodobne (realistyczne) elementy świata przedstawionego 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia fikcję literacką od rzeczywistości wymienia nieprawdopodobne (fantastyczne) elementy świata przedstawionego 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia fikcję filmową od rzeczywistości i wypowiada się na temat fantastyki w baśniach 	<ul style="list-style-type: none"> określa rolę autora tekstu w kreowaniu fikcji literackiej wypowiada się na temat elementów fantastycznych w utworach współczesnych 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje czytany utwór jako baśń, hymn 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje cechy gatunkowe baśni, hymnu 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje cechy baśni tradycyjnej i współczesnej 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o cechach gatunkowych utworów w ich analizie i interpretacji 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna i wyjaśnia pojęcie <i>epitet</i>, <i>porównanie</i>, <i>przenośnia</i>, <i>uosobienie</i>, <i>ożywienie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia uosobienie od ożywienia 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w tekście literackim epitety, porównania, przenośnie (w tym uosobienia i ożywienia) 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia funkcje językowych środków stylistycznych w czytanych utworach 	
	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje i omawia tytuł w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> nadaje tytuły wybranym częściom utworu 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega funkcję tytułu jako elementu konstrukcyjnego utworu 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje wpływ tytułu na odbiór tekstu 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wers, zwrotkę i refren, wskazuje rymy w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia wiersz ciągły od stroficznego i rymowy od wiersza bez rymów wie co to jest rytm w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> określa wers, zwrotkę, refren, rymy, liczbę sylab w wersie jako elementy rytmizujące wypowiedź 	<ul style="list-style-type: none"> używa funkcjonalnie pojęć <i>wiersz ciągły</i>, <i>stroficzny</i>, <i>rymowy</i>, <i>bezrymowy</i> podczas analizy wiersza 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (stopień dopuszczający)	podstawowe (stopień dostateczny)	rozszerzone (stopień dobry)	dopelniające (stopień bardzo dobry)	wykraczające (stopień celujący)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia wydarzenia fabuły i ustala ich kolejność zna zasady redagowania planu ramowego 	<ul style="list-style-type: none"> omawia wydarzenia fabuły redaguje plan wydarzeń 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje przebieg zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie stosuje słownictwo określające następstwo zdarzeń 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>dialog</i>, wyszukuje wypowiedzi bohaterów tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia pojęcie <i>dialog</i> 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje wypowiedzi bohaterów i narratora poprawnie zapisuje krótki dialog 	<ul style="list-style-type: none"> omawia sposób zapisu dialogu w tekście 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia <i>podmiot liryczny, narrator, bohater</i> 	<ul style="list-style-type: none"> omawia cechy bohatera, narratora, podmiotu lirycznego zna rodzaje narracji 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat uczuć i przeżyć bohatera, podmiotu lirycznego, omawia cechy narracji 	<ul style="list-style-type: none"> określa motywy działania bohatera, określa stosunek narratora do wybranych elementów świata przedstawionego utworu 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia <i>narrator, narracja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia autora od narratora 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia funkcję narracji w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega różne formy narracji w tekście 	
	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w tekście bohatera głównego 	<ul style="list-style-type: none"> określa cechy bohatera głównego 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje swój pogląd na temat bohatera głównego 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się argumentami, wyrażając swój stosunek do postaci głównej w utworze 	
	<ul style="list-style-type: none"> określa tematykę utworu 	<ul style="list-style-type: none"> omawia tematykę utworu 	<ul style="list-style-type: none"> określa problematykę utworu 	<ul style="list-style-type: none"> omawia problematykę utworu 	
	<ul style="list-style-type: none"> nazywa swoje reakcje czytelnicze 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje wrażenia towarzyszące odbiorowi tekstów literackich 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje wrażenia towarzyszące odbiorowi różnych tekstów kultury 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje emocje towarzyszące odbiorowi różnych tekstów kultury 	
	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia dosłowne znaczenia w tekstach 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie proste przenośne znaczenia w tekstach 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia znaczenia dosłowne od prostych znaczeń przenośnych 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje swoją wiedzę do objaśnienia przenośnych znaczeń w tekstach 	
	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat sytuacji bohaterów literackich 	<ul style="list-style-type: none"> określa doświadczenia bohaterów literackich 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje sytuację bohaterów literackich z własnymi doświadczeniami i 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje sytuację bohaterów literackich w odniesieniu do doświadczeń współczesnych nastolatków 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (stopień dopuszczający)	podstawowe (stopień dostateczny)	rozszerzone (stopień dobry)	dopelniające (stopień bardzo dobry)	wykraczające (stopień celujący)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat wybranych zagadnień i znaczeń utworu 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia własne rozumienie utworu 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia swoje rozumienie utworu 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie używa różnych środków językowych do uzasadnienia swojego rozumienia utworu 	
	<ul style="list-style-type: none"> podjmuje próbę interpretacji tekstów 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje w interpretacji tekstów znajomość innych utworów literackich 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje w interpretacji tekstów wiedzę o różnych tekstach kultury 	
	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat postaci i zdarzeń 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje pozytywne i negatywne cechy bohaterów oraz aspekty sytuacji 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje swój pogląd na temat bohaterów i sytuacji 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się argumentami, wyrażając swój stosunek do bohaterów i sytuacji 	
	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje wartości piękna, dobra, prawdy w czytanych utworach 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje wartości ważne dla bohaterów literackich 	<ul style="list-style-type: none"> zestawia wartości i ich przeciwieństwa utworach na zasadzie kontrastu 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje wartości i antywartości wpisane w teksty kultury 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje tekst literacki 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje tekst informacyjny 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia tekst literacki od informacyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje tekstu literackiego i informacyjnego 	
	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje informacje wyrażone wprost 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega w tekście treści wyrażone wprost i pośrednio 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje treści wyrażone wprost i pośrednio 	
	<ul style="list-style-type: none"> określa temat tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> wyciąga wnioski z tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> określa główną myśl tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje i interpretuje główną myśl tekstu 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, akapit</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia w tekście części kompozycyjne 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcję wstępu, rozwinięcia, zakończenia 	<ul style="list-style-type: none"> omawia relacje między częściami wypowiedzi 	
	<ul style="list-style-type: none"> wydobywa z tekstu wskazane informacje 	<ul style="list-style-type: none"> porządkuje informacje z tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia informacje ważne od drugorzędnych 	<ul style="list-style-type: none"> hierarchizuje informacje 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje czytany utwór jako komiks 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje charakterystyczne cechy komiksu 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o budowie komiksu do jego odbioru 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje komiks jako tekst kultury 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (stopień dopuszczający)	podstawowe (stopień dostateczny)	rozszerzone (stopień dobry)	dopelniające (stopień bardzo dobry)	wykraczające (stopień celujący)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia dzieło literackie od filmu i spektaklu teatralnego 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje różne teksty kultury 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje środki artystycznego wyrazu charakterystyczne dla literatury, filmu, teatru 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia swoistość tekstów kultury przynależnych do literatury, teatru, filmu, muzyki, sztuk plastycznych i audiowizualnych 	
	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się terminami <i>scena, aktor, gra aktorska, dekoracja</i> w kontekście widowiska teatralnego przedstawia wybrane fakty dotyczące historii kina odróżnia film od programu informacyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się terminami <i>kostium, rekwizyt, charakteryzacja, muzyka</i> w kontekście widowiska teatralnego posługuje się pojęciami związanymi z filmem (<i>scenariusz, reżyseria, ujęcie, gra aktorska, muzyka, reżyser, kadr, plan filmowy</i>) rozpoznaje wybrane gatunki filmowe 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia różne elementy składające się na widowisko teatralne rozpoznaje poszczególne plany filmowe wyjaśnia różnicę między filmem animowanym a innymi gatunkami filmowymi 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje środki wyrazu charakterystyczne dla pantomimy określa właściwości i funkcje poszczególnych planów filmowych nazywa tworzywo przekazów audiowizualnych (ruchome obrazy, dźwięk) 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>adaptacja utworu literackiego</i> 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia pojęcie <i>adaptacja utworu</i> w odniesieniu do wybranych dzieł filmowych 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice między tekstem literackim a jego adaptacją 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice pomiędzy tekstem literackim a jego adaptacją sceniczną i radiową 	
	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat treści tekstów kultury 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje treści tekstów kultury z rzeczywistością znaną mu z własnego doświadczenia 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje treści tekstów kultury w odniesieniu do własnego doświadczenia 	<ul style="list-style-type: none"> odbiera tekst kultury jako źródło wzbogacania własnych doświadczeń 	
	<ul style="list-style-type: none"> dokonyje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny, posługując się konwencją realistyczną (np. ilustracja) 	<ul style="list-style-type: none"> dokonyje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny, posługując się bardziej złożoną konwencją realistyczną (np. komiks) 	<ul style="list-style-type: none"> dokonyje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny, posługując się konwencją symboliczną (np. plakat) 	<ul style="list-style-type: none"> dokonyje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny, posługując się konwencją abstrakcyjną (w połączeniu z muzyką) 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (stopień dopuszczający)	podstawowe (stopień dostateczny)	rozszerzone (stopień dobry)	dopelniające (stopień bardzo dobry)	wykraczające (stopień celujący)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
	<ul style="list-style-type: none"> z uwagą odbiera filmy, spektakle, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie odbiera filmy, spektakle, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje swoją wiedzę na temat tekstów kultury, odbierając filmy, spektakle, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży 	<ul style="list-style-type: none"> aktywnie odbiera filmy, spektakle, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży, czyniąc je źródłem swoich działań twórczych 	
II. Kształcenie językowe	<ul style="list-style-type: none"> wie, na jakie pytania odpowiada rzeczownik, czasownik, przymiotnik i przysłówek 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w wypowiedziach rzeczownik, czasownik, przymiotnik i przysłówek 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice między rzeczownikiem, czasownikiem, przymiotnikiem i przysłówkiem 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje rzeczownika, czasownika, przymiotnika, przysłówka w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę i umiejętności językowe w zakresie słownictwa, składni, fleksji i fonetyki swobodnie stosuje wiedzę na temat budowy zdania i budowy tekstu wypowiedziach ustnych i pisemnych funkcjonalnie wykorzystuje werbalne i pozawerbalne środki wyrazu swobodnie wykorzystuje wiedzę o języku jako narzędziu skutecznej komunikacji przedstawia oryginalne rozwiązania ułatwiające naukę gramatyki i ortografii przestrzega zasad poprawności językowej oraz zasad etykiety językowej w każdej sytuacji komunikacyjnej świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje synonimy, frazeologizmy w celu wzbogacenia warstwy językowej
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje formy bezokolicznika 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega rolę czasownika w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie funkcję bezokolicznika 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o osobowych i nieosobowych formach czasownika w swoich wypowiedziach 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście formy liczb odmiennych części mowy 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście formy czasów i rodzajów gramatycznych 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście formy osób 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje form liczb, czasów, rodzajów i osób w wypowiedzi 	
	<ul style="list-style-type: none"> używa przymiotników i przysłówków we właściwych kontekstach 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie rolę przymiotników i przysłówków w opisie świata 	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnia w wypowiedziach różne natężenie cech i właściwości 	<ul style="list-style-type: none"> używa we właściwych kontekstach przymiotników i przysłówków o różnych natężeniach cechy 	
	<ul style="list-style-type: none"> stara się przestrzegać poprawności gramatycznej wyrazów odmiennych 	<ul style="list-style-type: none"> przestrzega poprawności gramatycznej wyrazów odmiennych, tworząc wypowiedzi o nieskomplikowanej strukturze językowej 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia <i>podmiot, orzeczenie, określenia</i> 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje podmiot i orzeczenie w zdaniu 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje funkcje składniowe orzeczenia, podmiotu i określeń w zdaniu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia funkcję orzeczenia, podmiotu i określeń w zdaniu 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (stopień dopuszczający)	podstawowe (stopień dostateczny)	rozszerzone (stopień dobry)	dopelniające (stopień bardzo dobry)	wykraczające (stopień celujący)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
	<ul style="list-style-type: none"> wie, że wyrazy w zdaniu łączą się w związki wyrazowe 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia związek główny 	<ul style="list-style-type: none"> rozdziela wyrazy określone i określające 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o budowie zdania w swoich wypowiedziach 	<p>wypowiedzi</p> <ul style="list-style-type: none"> samodzielnie poszerza wiedzę i umiejętności poza treści przewidziane podstawą programową i programem nauczania
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące 	<ul style="list-style-type: none"> używa celowo wypowiedzeń oznajmujących, pytających i rozkazujących 	<ul style="list-style-type: none"> używa wypowiedzeń wykrzyknikowych ze świadomością ich funkcji 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o różnych typach wypowiedzeń ze względu na cel wypowiedzi 	
	<ul style="list-style-type: none"> wie, jak zbudowane jest zdanie 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia zdanie od wypowiedzenia bez czasownika 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia równoważnik zdania w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie stosuje w praktyce językowej zdania i równoważniki zdań 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte</i> 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście zdanie pojedyncze rozwinięte oraz nierozwinięte i rozumie ich funkcje 	<ul style="list-style-type: none"> przekształca konstrukcje składniowe – zdania w równoważniki zdań i odwrotnie 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie funkcjonalność przekształceń składniowych 	
	<ul style="list-style-type: none"> stosuje formy grzecznościowe w swoich wypowiedziach 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się oficjalną i nieoficjalną formą polszczyzny 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się oficjalną i nieoficjalną formą polszczyzny ze świadomością zróżnicowania tych form 	<ul style="list-style-type: none"> zna i funkcjonalnie stosuje formy grzecznościowe używane w oficjalnej i nieoficjalnej formie polszczyzny 	
	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia się w kilku zdaniach w różnych sytuacjach komunikacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> dostosowuje sposób powitania i pożegnania do sytuacji komunikacyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje formy grzecznościowe w wypowiedzi ustnej i pisemnej (pozdrowienia, list, życzenia SMS) 	<ul style="list-style-type: none"> dostosowuje sposób wyrażania się do sytuacji komunikacyjnej 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozumie dosłowne znaczenia wyrazów w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie proste przenośne znaczenia wyrazów w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia znaczenia dosłowne wyrazów znaczeń przenośnych 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie wykorzystuje wyrazy o przenośnych znaczeniach do tworzenia własnych wypowiedzi 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozumie znaczenie wybranych stałych związków wyrazowych poznanych na lekcjach 	<ul style="list-style-type: none"> używa w swoich wypowiedziach wybranych stałych związków wyrazowych poznanych na lekcjach 	<ul style="list-style-type: none"> używa stałych związków wyrazowych zrozumieniem i świadomością celu 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie wykorzystuje stałe związki wyrazowe do bogacenia warstwy językowej własnych wypowiedzi 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (stopień dopuszczający)	podstawowe (stopień dostateczny)	rozszerzone (stopień dobry)	dopelniające (stopień bardzo dobry)	wykraczające (stopień celujący)
Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:	
<ul style="list-style-type: none"> tworzy wypowiedzi wyrażające różne intencje, np. prośbę, polecenie, podziękowanie, przeproszenie 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje różne typy wypowiedzi w zależności od zamierzonego celu wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się pozawerbalnymi środkami komunikowania się stosownie do okoliczności i celu wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> podkreśla intencje wypowiedzi pozawerbalnymi środkami porozumiewania się 		
<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>synonim</i>, wyraz <i>bliskoznaczny</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wie, że formy fleksyjne wyrazów nie są ich synonimami 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie zastępuje powtarzające się wyrazy ich synonimami 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie stosuje synonimy w celu wzbogacenia językowego wypowiedzi 		
<ul style="list-style-type: none"> w sposób logiczny i spójny wypowiada się na tematy związane z otaczającą rzeczywistością 	<ul style="list-style-type: none"> wie, że treść tworzonych zdań powinna nawiązywać do wcześniejszych części tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> używa spójników i zaimków (bez znajomości terminów – etap propedeutyczny) w celu zespolenia tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje synonimy w celu uzyskania spójności tekstu 		
<ul style="list-style-type: none"> rozumie, że tekst jest komunikatem 	<ul style="list-style-type: none"> rozdziela typy komunikatu: informacyjny, literacki, ikoniczny 	<ul style="list-style-type: none"> wie, że niektóre komunikaty różnią się systemem znaków 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o różnych typach komunikatów 		
<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia <i>nadawca i odbiorca wypowiedzi</i>, posługuje się nimi w odniesieniu do różnych sytuacji codziennych 	<ul style="list-style-type: none"> identyfikuje nadawcę wypowiedzi w opowiadaniach, powieściach, baśniach 	<ul style="list-style-type: none"> identyfikuje i opisuje nadawcę wypowiedzi lirycznej 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie posługuje się terminami nadawca odbiorca wypowiedzi podczas odbioru tekstów kultury 		
<ul style="list-style-type: none"> określa sytuację komunikacyjną 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie wpływ sytuacji komunikacyjnej na kształt wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> dostosowuje sposób wyrażania się i zachowania do sytuacji komunikacyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się różnymi werbalnymi i pozawerbalnymi środkami komunikacji – stosownie do sytuacji 		
<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje komunikaty wyrażane za pomocą gestów 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje i nazywa uczucia wyrażane za pomocą mimiki 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje znaczenie różnych niewerbalnych środków komunikacji 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa i komentuje emocje wyrażane za pomocą różnych form ekspresji pozasłownej 		
<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia <i>głoska, litera, sylaba</i> 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia różnicę pomiędzy głoską i literą 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje głosek, liter, sylab 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wiedzę o głosekach, literach i sylabach w analizie warstwy brzmieniowej tekstów 		

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (stopień dopuszczający)	podstawowe (stopień dostateczny)	rozszerzone (stopień dobry)	dopelniające (stopień bardzo dobry)	wykraczające (stopień celujący)
Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:	
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>etykieta językowa</i> i stara się stosować jej zasady 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje zasady etykiety językowej w sytuacjach codziennych 	<ul style="list-style-type: none"> przestrzega zasad etykiety językowej wymaganych w korespondencji 	<ul style="list-style-type: none"> przestrzega zasad etykiety językowej podczas komunikacji za pomocą narzędzi nowoczesnych technologii informacyjno – komunikacyjnych 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna reguły pisowni: <ul style="list-style-type: none"> – <i>rz, ż, ó, u, h, ch,</i> – <i>nie z</i> rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami i przysłówkami – wielką i małą literą – <i>q i ę</i> – <i>i</i> po spółgłoskach 	<ul style="list-style-type: none"> stara się przestrzegać poprawności ortograficznej w zakresie pisowni: <ul style="list-style-type: none"> – <i>rz, ż, ó, u, h, ch,</i> – <i>nie z</i> rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami i przysłówkami – wielką i małą literą – <i>q i ę</i> – <i>i</i> po spółgłoskach 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje w większości wyrazów reguły pisowni: <ul style="list-style-type: none"> – <i>rz, ż, ó, u, h, ch,</i> – <i>nie z</i> rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami i przysłówkami – wielką i małą literą – <i>q i ę</i> – <i>i</i> po spółgłoskach 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje we wszystkich wyrazach reguły pisowni: <ul style="list-style-type: none"> – <i>rz, ż, ó, u, h, ch,</i> – <i>nie z</i> rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami i przysłówkami – wielką i małą literą – <i>q i ę</i> – <i>i</i> po spółgłoskach 	
	<ul style="list-style-type: none"> zamyka wypowiedzenia oznajmujące kropką 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje poprawnie kropkę, znak zapytania lub wykrzyknik na końcu wypowiedzeń 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje poprawnie kropkę w zapisie dat 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie używa różnych znaków interpunkcyjnych 	
III. Tworzenie wypowiedzi	<ul style="list-style-type: none"> krótko wypowiada się na zadany temat związany z otaczającą rzeczywistością 	<ul style="list-style-type: none"> aktywnie uczestniczy w rozmowie na zadany temat 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się logicznie na tematy związane z poznаныmi tekstami kultury 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie porządkuje i komponuje treść swoich wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> pisze bezbłędnie językowo, oryginalne pod względem treści i stylu różne formy wypowiedzi swobodnie posługuje się werbalnymi i pozawerbalnymi środkami wyrazu w swoich wypowiedziach ustnych operuje bogatym słownictwem z różnych kręgów tematycznych w sposób szczególny dba o poprawność ortograficzną, interpunkcyjną, fleksyjną i
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>argument</i> 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje argumenty w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się argumentami w rozmowie 	<ul style="list-style-type: none"> używa przemyślanych argumentów na poparcie swojego stanowiska 	
	<ul style="list-style-type: none"> tworzy logiczne i w przeważającej części uporządkowane wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>akapit</i> i rozumie jego funkcję w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy wypowiedzi o właściwej kompozycji i układzie graficznym 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy semantycznie pełne i bogate językowo wypowiedzi 	
	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w tekście informacje 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia przydatność uzyskanych informacji 	<ul style="list-style-type: none"> dokonuje selekcji informacji 	<ul style="list-style-type: none"> wypracowuje skuteczne metody selekcji informacji 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (stopień dopuszczający)	podstawowe (stopień dostateczny)	rozszerzone (stopień dobry)	dopelniające (stopień bardzo dobry)	wykraczające (stopień celujący)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
	<ul style="list-style-type: none"> tworzy według podanego wzoru wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis przedmiotu, opis miejsca, list, zaproszenie, ogłoszenie, życzenia, pozdrowienia 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy samodzielnie wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis przedmiotu, opis miejsca, list, zaproszenie, ogłoszenie, życzenia, pozdrowienia 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy poprawne językowo, spójne, zgodne z cechami kompozycyjnym i wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis przedmiotu, opis miejsca, list, zaproszenie, ogłoszenie, życzenia, pozdrowienia 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy bogate językowo wypowiedzi w różnych formach gatunkowych, stosuje funkcjonalnie różne środki językowe zachowuje poprawność interpunkcyjną 	składniową wypowiedzi <ul style="list-style-type: none"> zapisuje teksty w sposób przejrzysty z wielką dbałością o stronę graficzną i wydzielenie myślowe w formie akapitów podjekuje działalność literacką i kulturalną prowadzi blog internetowy redaguje twórcze, oryginalne teksty informacyjne o szkole przeznaczone do gazetki lub na stronę internetową
	<ul style="list-style-type: none"> wygłasza tekst z pamięci 	<ul style="list-style-type: none"> recytuje ze zrozumieniem tekst poetycki lub fragment prozy 	<ul style="list-style-type: none"> artykułuje prawidłowo głoski podczas recytacji, dostosowuje tempo recytacji do treści utworu 	<ul style="list-style-type: none"> recytuje tekst z odpowiednią intonacją, dykcją i napięciem emocjonalnym 	
	<ul style="list-style-type: none"> sporządza według podanego wzoru odtwórczy plan ramowy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> sporządza samodzielnie odtwórczy i twórczy plan ramowy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje jednolitą formę wypowiedzi w zapisie planu ramowego 	<ul style="list-style-type: none"> dba o zwięzłość wypowiedzi w zapisie planu ramowego 	
	<ul style="list-style-type: none"> redaguje według podanego wzoru proste notatki w różnych formach 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy samodzielnie prostą notatkę w formie tabeli, kilkudzaniowej wypowiedzi, planu 	<ul style="list-style-type: none"> rozplanowuje kompozycję układu treści w notatce 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o różnych formach notatek 	
	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o treści przeczytanych utworów 	<ul style="list-style-type: none"> omawia problematykę przeczytanych utworów 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o języku w swoich wypowiedziach na temat tekstów 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o treści, problematyce i formie poznanych tekstów kultury 	
	<ul style="list-style-type: none"> wie, że współczesne komunikaty (SMS, e-mail) muszą być poprawne pod względem językowym i ortograficznym 	<ul style="list-style-type: none"> używa właściwych zwrotów grzecznościowych w swoich wiadomościach SMS oraz korespondencji internetowej 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawne, komunikatywne wiadomości SMS 	<ul style="list-style-type: none"> zna i stosuje zasady netykiety w komunikacji internetowej 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (stopień dopuszczający)	podstawowe (stopień dostateczny)	rozszerzone (stopień dobry)	dopelniające (stopień bardzo dobry)	wykraczające (stopień celujący)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
	<ul style="list-style-type: none"> tworzy według podanego wzoru opowiadania na temat dalszych losów bohatera tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy samodzielnie opowiadania na tematy związane z treścią poznanych utworów 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy poprawne językowo, spójne, zgodne z cechami kompozycyjnym i opowiadania na podstawie tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy bogate językowo wypowiedzi w różnych formach gatunkowych inspirowane treścią poznanych utworów 	
	<ul style="list-style-type: none"> odwołuje się do swojej wiedzy o języku w tworzonych wypowiedziach 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje zwroty grzecznościowe w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie stosuje odpowiednie konstrukcje składniowe w różnych sytuacjach komunikacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie i twórczo wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach 	
IV. Samokształcenie	<ul style="list-style-type: none"> czyta poprawnie tekst, wyznaczając głosowo granice zdań 	<ul style="list-style-type: none"> czyta poprawnie tekst, zwracając uwagę na znaki interpunkcyjne 	<ul style="list-style-type: none"> czyta płynnie tekst, podkreślając głosem ważne słowa 	<ul style="list-style-type: none"> czyta tekst, stosując odpowiednie tempo i intonację w zależności od treści 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje narzędzia TIK (np. smartfon, tablet) do zapisywania i katalogowania informacji opracowuje własne bazy informacji, np. kartoteki, fiszki z hasłami, foldery plików wykorzystuje programy, aplikacje i gry edukacyjne do samodzielnej nauki języka polskiego zwraca uwagę na aspekty moralne związane z korzystaniem z zasobów internetowych (odpowiedzialność, uczciwość, poszanowanie cudzej własności)
	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje odręcznie informacje pozyskane z różnych źródeł 	<ul style="list-style-type: none"> porządkuje według własnego pomysłu uzyskane informacje 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje informacje za pomocą edytora tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> opracowuje własne sposoby szybkiego i efektywnego zapisywania informacji 	
	<ul style="list-style-type: none"> korzysta z różnych źródeł informacji (np. książki, edukacyjne programy telewizyjne, strony internetowe) 	<ul style="list-style-type: none"> wybiera informacje uzyskane z różnych źródeł i wykorzystuje je w nauce i rozwijaniu pasji 	<ul style="list-style-type: none"> selekcjonuje informacje w celu wykorzystania ich w różnych sytuacjach typowych i nietypowych 	<ul style="list-style-type: none"> gromadzi dane w sposób uporządkowany i zapewniający łatwy dostęp do potrzebnych informacji 	
	<ul style="list-style-type: none"> korzysta z zasobów szkolnej biblioteki 	<ul style="list-style-type: none"> zna zasady korzystania z zasobów bibliotecznych 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta z zasobów bibliotek <i>on-line</i> 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat zasobów bibliotecznych w docieraniu do informacji 	
	<ul style="list-style-type: none"> korzysta ze słownika ortograficznego potrafi odnaleźć wskazane hasło w encyklopedii 	<ul style="list-style-type: none"> zna budowę słownika ortograficznego wyszukuje hasła w encyklopedii 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta ze słownika wyrazów bliskoznacznych korzysta z informacji zawartych w encyklopedii 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje słowników korzysta ze słowników <i>on-line</i> 	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (stopień dopuszczający)	podstawowe (stopień dostateczny)	rozszerzone (stopień dobry)	dopelniające (stopień bardzo dobry)	wykraczające (stopień celujący)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
	<ul style="list-style-type: none"> ma świadomość, że nie wszystkie informacje w internecie są prawdziwe 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia przydatność uzyskanych informacji 	<ul style="list-style-type: none"> konfrontuje ze sobą informacje uzyskane z różnych źródeł, szczególnie internetowych 	<ul style="list-style-type: none"> krytycznie ocenia i weryfikuje informacje uzyskane z różnych źródeł 	
	<ul style="list-style-type: none"> korzysta z internetu w celach edukacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> rozwija umiejętności efektywnego korzystania z zasobów internetu 	<ul style="list-style-type: none"> zna wybrane zasady netykiety i przestrzega ich 	<ul style="list-style-type: none"> postrzega nowoczesne technologie informacyjne jako narzędzia do rozwijania i prezentowania własnych zainteresowań 	
Lektura obowiązkowa i uzupełniająca	<ul style="list-style-type: none"> czyta większość wymaganych lektur przynajmniej we fragmentach i analizuje podstawowe elementy ich świata przedstawionego 	<ul style="list-style-type: none"> czyta większość wymaganych lektur w całości i analizuje ich świat przedstawiony 	<ul style="list-style-type: none"> czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje wybrane wątki 	<ul style="list-style-type: none"> czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje je w połączeniu z kontekstami 	<ul style="list-style-type: none"> chętnie czyta i zna wiele tekstów ponadprogramowych

3. Wymagania szczegółowe w klasie V zgodnie z realizowanym programem.

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji	<ul style="list-style-type: none"> czyta poprawnie tekst, wyznaczając głosowo granice zdań, zwracając uwagę na znaki interpunkcyjne 	<ul style="list-style-type: none"> czyta poprawnie tekst, podkreślając głosem ważne słowa 	<ul style="list-style-type: none"> czyta płynnie tekst, podkreślając odpowiednią modulacją nastrój i emocje bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> czyta tekst, stosując odpowiednie tempo i intonację w zależności od treści 	<ul style="list-style-type: none"> posiada szerokie kompetencje w zakresie odbioru różnych tekstów kultury twórczo wykorzystuje informacje z przeczytanych tekstów świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę i umiejętności językowe w zakresie słownictwa, składni, fleksji i fonetyki samodzielnie i kreatywnie korzysta z różnych źródeł informacji chętnie czyta i zna wiele tekstów ponadprogramowych
	<ul style="list-style-type: none"> słucha uważnie wypowiedzi nauczyciela i uczniów 	<ul style="list-style-type: none"> słucha uważnie wszystkich wypowiedzi nauczyciela i uczniów 	<ul style="list-style-type: none"> nawiązuje do wypowiedzi innych we własnej pracy 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wysłuchane wypowiedzi we własnej pracy 	
	<ul style="list-style-type: none"> określa temat oraz kategorie dotyczące podstawowych elementów świata przedstawionego tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> wydobywa istotne informacje z tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie wydobywa z tekstu wiele informacji 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo wykorzystuje informacje z tekstu 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia: <i>autor, narrator, czytelnik, słuchacz, nadawca, odbiorca wypowiedzi</i> wymienia i opisuje rodzaje narracji 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia autora od narratora oraz nadawcę od odbiorcy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> określa relacje autor – narrator – czytelnik (słuchacz) oraz nadawca – odbiorca wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia funkcję nadawcy i odbiorcy w odniesieniu do różnego typu wypowiedzi 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje tekst literacki oraz tekst informacyjny 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia tekst literacki od informacyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje wybrane elementy tekstów literackich i informacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje tekstu literackiego i informacyjnego 	

<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje formy gatunkowe wypowiedzi (zaproszenie, życzenia, gratulacje, zawiadomienie, ogłoszenie, instrukcję) 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia formy gatunkowe wypowiedzi redaguje powyższe formy wypowiedzi pisemnej 	<ul style="list-style-type: none"> zna funkcje różnych form gatunkowych wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia elementy charakterystyczne dla różnych form gatunkowych
<ul style="list-style-type: none"> porządkuje informacje z tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia informacje ważne od drugorzędnych 	<ul style="list-style-type: none"> hierarchizuje informacje 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia wpływ porządkowania informacji na proces zapamiętywania
<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega w tekście treści wyrażone wprost i pośrednio 	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w tekście treści wyrażone pośrednio 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje treści wyrażone wprost i pośrednio
<ul style="list-style-type: none"> rozumie treść pytań, poleceń oraz prostych informacji 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie dosłowne i niektóre przenośne znaczenia wyrazów w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie przenośne znaczenia wyrazów w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia znaczenia dosłowne wyrazów przenośnych w wypowiedzi
<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia <i>prawda</i> i <i>falsz</i> 	<ul style="list-style-type: none"> określa prawdziwość informacji dotyczącej tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia przesłanki w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> wyciąga wnioski z tekstu
<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia: <i>tytuł</i>, <i>wstęp</i>, <i>rozwińcie</i>, <i>zakończenie</i>, <i>akapity</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia w tekście części kompozycyjne 	<ul style="list-style-type: none"> określa relacje między częściami składowymi wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje części składowych wypowiedzi
<ul style="list-style-type: none"> korzysta ze słownika ortograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> zna budowę słownika języka polskiego oraz słownika wyrazów obcych 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta ze słownika wyrazów bliskoznacznych, słownika języka polskiego oraz słownika wyrazów obcych 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje różnych słowników
<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje hasła w encyklopedii 	<ul style="list-style-type: none"> zna budowę hasła encyklopedycznego 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta z informacji zawartych w encyklopedii 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta z różnych źródeł informacji
<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje podmiot i orzeczenie w zdaniu 	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia: <i>przydawka</i>, <i>dopełnienie</i>, <i>okolicznik sposobu</i>, <i>okolicznik czasu</i>, <i>okolicznik miejsca</i> 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje podmiot gramatyczny, szeregowy, domyślny i towarzyszący oraz orzeczenie czasownikowe, orzeczenie imienne i orzeczenie wyrażone wyrazami typu <i>można</i>, <i>warto</i> z bezokolicznikiem 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia funkcję orzeczenia, podmiotu, przydawki, dopełnienia i okolicznika w zdaniu
<ul style="list-style-type: none"> odróżnia zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, zna pojęcia <i>zdanie pojedyncze</i> i <i>zdanie złożone</i> 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, zdanie pojedyncze i złożone, odróżnia zdanie i wypowiedzenie bez osobowej formy czasownika 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje równoważnik zdania, określa typy zdań złożonych współrzędnie 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcję zdań współrzędnie złożonych różnego typu
<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w wypowiedziach rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki, przysłówki oraz niektóre liczebniki, przyimki, zaimki i spójniki 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki, przysłówki oraz niektóre liczebniki, przyimki, zaimki i spójniki 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice między różnymi częściami mowy 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje różnych części mowy w wypowiedzeniu
<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście formy liczb, rodzajów gramatycznych, czasów odmiennych części mowy 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia czasowniki w formie osobowej i nieosobowej oraz niektóre czasowniki dokonane i niedokonane 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje rzeczowniki żywotne i nieżywotne, osobowe i nieosobowe oraz formy przypadków rzeczownika i przymiotnika 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje różnych form gramatycznych odmiennych części mowy w wypowiedzeniu
<ul style="list-style-type: none"> odczytuje proste znaki, w tym emotikony 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje emocje na podstawie 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje emocje wyrażane 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa emocje wyrażane za pomocą

		wyrazu twarzy	gestami i postawą	różnych form ekspresji	
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury	<ul style="list-style-type: none"> nazywa reakcje czytelnicze 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje wrażenia towarzyszące odbiorowi tekstów literackich 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje wrażenia towarzyszące odbiorowi różnych tekstów kultury 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje emocje towarzyszące odbiorowi tekstów kultury 	<ul style="list-style-type: none"> interpretuje teksty poetyckie na poziomie metaforycznym interpretuje teksty ikoniczne na poziomie przerośnym podczas analizy utworów odwołuje się do różnych kontekstów literackich, historycznych, kulturowych dostrzega symboliczne treści w utworach literackich i plastycznych stawia pytania problemowe w odniesieniu do przeczytanych tekstów dostrzega i objaśnia związki pomiędzy warstwą językową, brzmieniową i semantyczną utworów poetyckich w sposób przemyślany komentuje zachowania bohaterów, uwzględniając przy tym motywy ich działania oraz kontekst sytuacyjny formułuje oceny moralne dotyczące bohaterów i ich postępowania, odwołując się do uniwersalnych wartości etycznych kreatywnie wykorzystuje posiadaną wiedzę i umiejętności w sytuacjach problemowych dotyczących odbioru tekstów literackich wyraża opinie na temat tekstów literackich, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska
	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat sytuacji bohatera literackiego i filmowego 	<ul style="list-style-type: none"> określa sytuację bohatera literackiego i filmowego 	<ul style="list-style-type: none"> zestawia sytuację bohatera z własnymi doświadczeniami 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje sytuację bohatera 	
	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat postaci literackiej, wskazuje pozytywne i negatywne cechy bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje swój pogląd na temat bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia bohatera literackiego 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się argumentami, wyrażając swój stosunek do postaci 	
	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia dzieło literackie od innych tekstów kultury 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje różne teksty kultury 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia prozę od poezji 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje środki artystycznego wyrazu charakterystyczne dla różnych tekstów kultury 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>fikcja literacka</i> 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia fikcję literacką od rzeczywistości 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia fikcję filmową od rzeczywistości 	<ul style="list-style-type: none"> określa rolę autora tekstu w kreowaniu fikcji literackiej 	
	<ul style="list-style-type: none"> wymienia prawdopodobne (realistyczne) elementy świata przedstawionego 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nieprawdopodobne (fantastyczne) elementy świata przedstawionego 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat fantastyki w mitach i legendach 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice między elementami świata przedstawionego mitu, legendy, baśni 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia: <i>epitet, porównanie, przenośnia</i> (w tym <i>uosobienie i ożywienie</i>), wyraz <i>dźwiękonaśladowczy, neologizm</i> 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście niektóre epitety, porównania, przenośnie (w tym uosobienie i ożywienie), wyrazy dźwiękonaśladowcze, neologizmy 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w tekście literackim epitety, porównania, przenośnie (w tym uosobienia i ożywienia), wyrazy dźwiękonaśladowcze, neologizmy 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia funkcje językowych środków stylistycznych 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wers, zwrotkę i refren, wskazuje rymy w wierszu, zna pojęcie <i>rytm</i> 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia wiersz ciągły od stroficznego i rymowy od wiersza bez rymów 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wiersz wolny i biały, zna pojęcia: <i>rymy męskie i żeńskie</i> oraz <i>dokładne i niedokładne</i> 	<ul style="list-style-type: none"> używa funkcjonalnie pojęć: <i>wiersz ciągły, stroficzny, rymowy, biały, wolny</i> oraz <i>rymy i rytm</i> podczas analizy wiersza 	
	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się terminami: <i>lalki, kostium, rekwizyty, dekoracja</i> w kontekście widowiska teatralnego 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się terminami związanymi z teatrem lalkowym, zna pojęcie <i>znaki teatru</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia różne elementy składające się na widowisko teatralne, określa funkcje znaków teatralnych 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje znaki teatru i środki wyrazu charakterystyczne dla teatru lalkowego 	
	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się pojęciami związanymi z filmem: <i>aktor, reżyser, scenariusz filmowy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wie, jak zbudowany jest scenariusz filmowy 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się ze zrozumieniem terminem <i>ujęcie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> określa właściwości i funkcje różnych elementów dzieła filmowego 	
	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia film od programu informacyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy programu telewizyjnego o charakterze konkursowym 	<ul style="list-style-type: none"> wyraża opinię na temat programów telewizyjnych o charakterze konkursowym 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa tworzono przekazów audiowizualnych (ruchome obrazy, dźwięk) 	
	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia wydarzenia w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> omawia wydarzenia w tekście, używa pojęć <i>wątek</i> i <i>akcja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje przebieg zdarzeń w ujęciu przyczynowo-skutkowym 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje bogate słownictwo określające następstwo zdarzeń 	
	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje najistotniejsze informacje o bohaterze 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat uczuć i przeżyć bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia opinię na temat bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> określa motywy działania bohatera 	
	<ul style="list-style-type: none"> identyfikuje opowiadanie, powieść podróżniczą, baśń, legendę, podanie, klechdę, mit, fraszkę, wiersz, przysłowie, komiks 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia mit i legendę od baśni 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy charakterystyczne różnych gatunków literackich 	<ul style="list-style-type: none"> omawia funkcję mitów i legend 	
	<ul style="list-style-type: none"> odbiera teksty 	<ul style="list-style-type: none"> odbiera niektóre 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje proste 	

	literackie na poziomie dosłownym	teksty kultury na poziomie metaforycznym	przenośne sensy utworów opartych na nieskomplikowanych konstrukcjach metaforycznych	symbole i alegorie	
	<ul style="list-style-type: none"> • używa pojęcia <i>przesłanie</i> w odniesieniu do legendy i mitu 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje przesłanie niektórych legend i mitów 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje przesłania legend i mitów 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje samodzielnie przesłanie legendy i mitu 	
	<ul style="list-style-type: none"> • posługuje się pojęciami: <i>dobro – zło, przyjaźń – wrogość, prawda – kłamstwo, pokój – wojna</i> w odniesieniu do treści omawianych utworów 	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia pozytywne i negatywne zachowania bohaterów literackich 	<ul style="list-style-type: none"> • zestawia wartości i ich przeciwieństwa na zasadzie kontrastu 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje wartości i antywartości wpisane w teksty kultury 	
	<ul style="list-style-type: none"> • czyta większość wymaganych lektur przynajmniej we fragmentach i analizuje podstawowe elementy ich świata przedstawionego 	<ul style="list-style-type: none"> • czyta większość wymaganych lektur w całości i analizuje ich świat przedstawiony 	<ul style="list-style-type: none"> • czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje wybrane wątki 	<ul style="list-style-type: none"> • czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje je w połączeniu z kontekstami 	
III. Tworzenie wypowiedzi	<ul style="list-style-type: none"> • udziela poprawnych i logicznych odpowiedzi na pytania 	<ul style="list-style-type: none"> • krótko wypowiada się na podany temat związany z otaczającą rzeczywistością 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się logicznie na podany temat związany z poznanymi tekstami kultury 	<ul style="list-style-type: none"> • świadomie porządkuje i komponuje treść swoich wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • redaguje bezbłędne językowo, oryginalne pod względem treści i stylu różne formy wypowiedzi • swobodnie posługuje się werbalnymi i pozawerbalnymi środkami wyrazu w swoich wypowiedziach ustnych • operuje bogatym słownictwem z różnych kręgów tematycznych • samodzielnie poszerza wiedzę i umiejętności poza treści przewidziane programem nauczania • w sposób szczególny dba o poprawność ortograficzną, interpunkcyjną, fleksyjną i składniową wypowiedzi • podejmuje działalność literacką i kulturalną • prowadzi blog internetowy • redaguje twórcze oryginalne teksty informacyjne o szkole przeznaczone do gazetki lub na stronę internetową • bierze udział i odnosi sukcesy w konkursach recytatorskich i krasomówczych • bierze udział i odnosi sukcesy w konkursach literackich, ortograficznych
	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje oficjalną i nieoficjalną sytuację komunikacyjną 	<ul style="list-style-type: none"> • dostosowuje sposób wyrażania się do sytuacji komunikacyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje formy grzecznościowe w wypowiedzi ustnej i pisemnej (pozdrowienia, list, życzenia, gratulacje) 	<ul style="list-style-type: none"> • dostosowuje sposób wyrażania się do zamierzonego celu 	
	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje poprawnie pytania podczas rozmowy 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje logiczne pytania do tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje pytania o zróżnicowanej budowie 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje pytania o charakterze uogólniającym 	
	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy wypowiedzi wyrażające różne intencje, np. prośbę, polecenie, radę, podziękowanie, przeprosiny 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje różne typy wypowiedzi w zależności od zamierzonego celu 	<ul style="list-style-type: none"> • posługuje się pozawerbalnymi środkami komunikowania się stosownie do okoliczności 	<ul style="list-style-type: none"> • podkreśla intencje wypowiedzi pozawerbalnymi środkami porozumiewania się 	
	<ul style="list-style-type: none"> • redaguje według podanego wzoru użytkowe formy wypowiedzi: list, kartkę z pozdrowieniami, ogłoszenie, zawiadomienie, zaproszenie, życzenia, gratulacje, instrukcję, proste notatki w różnych formach 	<ul style="list-style-type: none"> • redaguje samodzielnie użytkowe formy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • redaguje użytkowe formy wypowiedzi, stosując odpowiednie słownictwo 	<ul style="list-style-type: none"> • redaguje użytkowe formy wypowiedzi, stosując środki językowe podkreślające intencję wypowiedzi 	
	<ul style="list-style-type: none"> • redaguje według podanego wzoru opowiadanie z elementami opisu, opis przedmiotu, opis postaci, opis miejsca, opis krajobrazu, dziennik, pamiętnik, sprawozdanie 	<ul style="list-style-type: none"> • redaguje samodzielnie opowiadanie z elementami opisu, opis przedmiotu, opis postaci, opis miejsca, opis krajobrazu, dziennik, pamiętnik, sprawozdanie 	<ul style="list-style-type: none"> • redaguje rozwinięte, poprawne stylistycznie opowiadanie z elementami opisu, opis przedmiotu, opis postaci, opis miejsca, opis krajobrazu, dziennik, pamiętnik, sprawozdanie 	<ul style="list-style-type: none"> • redaguje poprawne, charakteryzujące się bogactwem językowym, opowiadanie z elementami opisu i dialogiem, opis przedmiotu, opis postaci, opis miejsca, opis krajobrazu, dziennik, pamiętnik, sprawozdanie 	
	<ul style="list-style-type: none"> • wydziela margines i dba o estetykę tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyróżnia istotne treści w tekstach użytkowych 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy wypowiedzi zgodne z cechami kompozycyjnymi danej formy 	<ul style="list-style-type: none"> • rozplanowuje kompozycję układu treści w różnych formach wypowiedzi 	
	<ul style="list-style-type: none"> • sporządza według podanego wzoru odtwórczy plan ramowy i szczegółowy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • sporządza samodzielnie odtwórczy plan ramowy i szczegółowy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje jednolitą formę wypowiedzi (bez czasownika) w zapisie planu ramowego i szczegółowego 	<ul style="list-style-type: none"> • dba o zwięzłość wypowiedzi w zapisie planu ramowego i szczegółowego 	

	<ul style="list-style-type: none"> • słucha z uwagą uczestników rozmowy, mówi na temat, uczestnicząc w rozmowie 	<ul style="list-style-type: none"> • włącza się do rozmowy w kulturalny sposób 	<ul style="list-style-type: none"> • reaguje na wypowiedzi innych rozmówców 	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje własne stanowisko w rozmowie
	<ul style="list-style-type: none"> • czytając głośno, uwzględnia kropkę, znak zapytania lub wykrzyknik na końcu wypowiedzeń 	<ul style="list-style-type: none"> • czytając głośno, uwzględnia przecinki w wypowiedzeniach 	<ul style="list-style-type: none"> • czytając głośno, uwzględnia różne znaki interpunkcyjne 	<ul style="list-style-type: none"> • czytając głośno, przekazuje intencję tekstu
	<ul style="list-style-type: none"> • wygłasza tekst z pamięci 	<ul style="list-style-type: none"> • recytuje tekst poetycki 	<ul style="list-style-type: none"> • artykułuje prawidłowo głoski podczas recytacji 	<ul style="list-style-type: none"> • głosowo interpretuje tekst
	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące 	<ul style="list-style-type: none"> • używa świadomie wypowiedzeń oznajmujących, pytających i rozkazujących 	<ul style="list-style-type: none"> • używa wypowiedzeń wykrzyknikowych ze świadomością ich funkcji 	<ul style="list-style-type: none"> • zapisuje poprawnie wypowiedzenia oznajmujące, pytające, rozkazujące, wykrzyknikowe
	<ul style="list-style-type: none"> • buduje logiczne wypowiedzenia pojedyncze i złożone 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy poprawne wypowiedzenia pojedyncze i złożone 	<ul style="list-style-type: none"> • przekształca wypowiedzenia bez osobowej formy czasownika w zdania i odwrotnie 	<ul style="list-style-type: none"> • przekształca zdanie pojedyncze w równoważnik zdania i odwrotnie ze świadomością celu
	<ul style="list-style-type: none"> • stara się przestrzegać poprawności gramatycznej wyrazów odmiennych 	<ul style="list-style-type: none"> • przestrzega poprawności gramatycznej wyrazów odmiennych, tworząc wypowiedzi o nieskomplikowanej strukturze językowej 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie stosuje w wypowiedzi wyrazy o trudnej odmianie
	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy przysłówki od przymiotników 	<ul style="list-style-type: none"> • używa przymiotników i przysłówków we właściwych kontekstach 	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnia w wypowiedziach różne natężenie cech i właściwości 	<ul style="list-style-type: none"> • używa we właściwych kontekstach przymiotników i przysłówków o różnych natężeniach cechy
	<ul style="list-style-type: none"> • zna zasady pisowni: <ul style="list-style-type: none"> – rz, ż, ó, u, h, ch, – nie z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, przysłówkami i liczebnikami – wielką i małą literą, – q i ę, – i po spółgłoskach, – zakończeń -i, -ii, -ji, – końcówek -em, -om, – przyimków złożonych i wyrazów przyimkowych 	<ul style="list-style-type: none"> • stara się przestrzegać poprawności ortograficznej w zakresie pisowni: <ul style="list-style-type: none"> – rz, ż, ó, u, h, ch, – nie z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, przysłówkami i liczebnikami, – wielką i małą literą, – q i ę, – i po spółgłoskach, – zakończeń -i, -ii, -ji, – końcówek -em, -om, – przyimków złożonych i wyrazów przyimkowych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje w większości wyrazów zasady pisowni: <ul style="list-style-type: none"> – rz, ż, ó, u, h, ch, – nie z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, przysłówkami i liczebnikami, – wielką i małą literą, – q i ę, – i po spółgłoskach, – zakończeń -i, -ii, -ji, – końcówek -em, -om, – przyimków złożonych i wyrazów przyimkowych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje we wszystkich wyrazach zasady pisowni: <ul style="list-style-type: none"> – rz, ż, ó, u, h, ch, – nie z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, przysłówkami i liczebnikami, – wielką i małą literą, – q i ę, – i po spółgłoskach, – zakończeń -i, -ii, -ji, – końcówek -em, -om, – przyimków złożonych i wyrazów przyimkowych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach
	<ul style="list-style-type: none"> • zna wybrane zasady dotyczące oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych 	<ul style="list-style-type: none"> • stara się przestrzegać zasad oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje w większości wyrazów zasady oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje we wszystkich wyrazach zasady oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach
	<ul style="list-style-type: none"> • zamyka wypowiedzenia oznajmujące kropką, 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje poprawnie kropkę, znak zapytania lub wykrzyknik na 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje w większości wypowiedzeń 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje we wszystkich wypowiedzeniach

	znakiem zapytania lub wykrzyknikiem	końcu wypowiedzeń, zna zasady dotyczące użycia przecinka w zdaniach pojedynczych i złożonych	poznane zasady użycia przecinka w zdaniu pojedynczym i złożonym (w tym: zna wybrane spójniki przed którymi stawiamy przecinki)	poznane zasady użycia przecinka w zdaniu pojedynczym i złożonym	
	<ul style="list-style-type: none"> operuje poprawnie słownictwem skoncentrowanym przede wszystkim wokół tematów: dom, rodzina, szkoła i nauka, środowisko przyrodnicze i społeczne 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia wyrazy pokrewne od bliskoznacznych, tworzy rodziny wyrazów 	<ul style="list-style-type: none"> używa funkcjonalnie i we właściwych kontekstach frazeologizmów 	<ul style="list-style-type: none"> używa funkcjonalnie i we właściwych kontekstach archaizmów i neologizmów 	

5. Wymagania szczegółowe w klasie VI zgodnie z realizowanym programem.

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji	<ul style="list-style-type: none"> czyta sprawnie tekst, wyznaczając głosowo granice zdań, zwracając uwagę na znaki interpunkcyjne 	<ul style="list-style-type: none"> czyta poprawnie tekst, podkreślając głosem ważne słowa 	<ul style="list-style-type: none"> czyta płynnie tekst, podkreślając odpowiednią modulacją nastrój i emocje bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> czyta tekst, stosując odpowiednie tempo i intonację w zależności od treści 	<ul style="list-style-type: none"> ma szerokie kompetencje w zakresie odbioru różnych tekstów kultury twórczo wykorzystuje informacje z przeczytanych tekstów świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę i umiejętności językowe w zakresie słownictwa, składni, fleksji i fonetyki samodzielnie i twórczo korzysta z różnych źródeł informacji chętnie czyta i zna wiele tekstów ponadprogramowych bezbłędnie redaguje wymienione w podstawie programowej formy wypowiedzi pisemnych bierze udział i odnosi sukcesy w konkursach przedmiotowych z języka polskiego
	<ul style="list-style-type: none"> śłucha uważnie wypowiedzi nauczyciela i uczniów 	<ul style="list-style-type: none"> śłucha uważnie wszystkich wypowiedzi nauczyciela i uczniów 	<ul style="list-style-type: none"> nawiązuje do wypowiedzi innych we własnej pracy 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wysłuchane wypowiedzi we własnej pracy 	
	<ul style="list-style-type: none"> określa temat oraz główną myśl tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie wydobywa z tekstu wiele informacji 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje informacje zawarte w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo wykorzystuje informacje z tekstu 	
	<ul style="list-style-type: none"> używa ze zrozumieniem pojęć: <i>autor, narrator, czytelnik, słuchacz</i> do określenia nadawcy i odbiorcy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia na przykładach, co odróżnia autora od narratora oraz nadawcę od odbiorcy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> określa relacje autor – narrator – czytelnik (słuchacz) oraz nadawca – odbiorca wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia funkcję nadawcy i odbiorcy w odniesieniu do różnego typu wypowiedzi 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje tekst informacyjny, literacki i reklamowy 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia różnice między tekstem informacyjnym, literackim i reklamowym 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje wybrane elementy tekstów informacyjnych, literackich i reklamowych 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje tekstu informacyjnego, literackiego i reklamowego 	
	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje informacje zawarte w tekście reklamowym 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje opinie w tekście reklamowym 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje różne środki językowe i pozajęzykowe użyte w tekście reklamowym 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcję różnych środków językowych i pozajęzykowych w tekście reklamowym 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje formy gatunkowe wypowiedzi (zaproszenie, życzenia, gratulacje, zawiadomienie, ogłoszenie, instrukcję, przepis) 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia formy gatunkowe wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia funkcje różnych form gatunkowych wypowiedzi redaguje wymienione w podstawie programowej formy wypowiedzi pisemnych z nielicznymi błędami. 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia elementy charakterystyczne dla różnych form gatunkowych redaguje wymienione w podstawie programowej formy wypowiedzi pisemnych, popełniając mało znaczące błędy nielicznymi błędami. 	
	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych 	<ul style="list-style-type: none"> hierarchizuje informacje 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcję różnych informacji w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje umiejętność selekcyjonowania informacji podczas korzystania z różnych 	

	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje treści wyrażone wprost i pośrednio 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje informacje wyrażone pośrednio do opisu różnych elementów świata przedstawionego w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje informacje wyrażone wprost i pośrednio w tekstach o wyższym stopniu organizacji 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozumie dosłowne i przerośne znaczenia wyrazów w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia znaczenia dosłowne wyrazów od znaczeń przerośnych w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> określa wpływ przerośnych i dosłownych znaczeń wyrazów na odbiór wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcję przerośnych znaczeń wyrazów w różnych tekstach (informacyjnych, literackich, reklamowych) 	
	<ul style="list-style-type: none"> wyciąga wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia kłamstwo od fikcji literackiej 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje elementy manipulacji językowej 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia perswazję od manipulacji 	
	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia w tekście części składowe i dostrzega relacje między nimi 	<ul style="list-style-type: none"> określa relacje między częściami składowymi wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje części składowych wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o budowie tekstu do odczytywania jego sensu 	
	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie korzysta z informacji zawartych w słowniku ortograficznym, słowniku języka polskiego oraz wyrazów bliskoznacznych 	<ul style="list-style-type: none"> zna budowę i funkcję słowników wyrazów obcych, frazeologicznego oraz poprawnej polszczyzny 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta ze słowników frazeologicznego oraz poprawnej polszczyzny 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta z różnych typów słowników – odpowiednio do potrzeb 	
	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie wyszukuje hasła w encyklopedii tradycyjnej oraz internetowej 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta z informacji zawartych w encyklopedii 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta z informacji zawartych na tematycznych portalach internetowych 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta z różnych źródeł informacji odpowiednio do potrzeb 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje podmiot orzeczenie, przydawkę, dopełnienie i okolicznik w zdaniu 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia orzeczenie czasownikowe od imiennej i zna ich funkcję 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia funkcję różnych części zdania 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje różne typy podmiotów i orzeczeń oraz inne części zdania w swoich wypowiedziach 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście zdania pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, zdania pojedyncze i złożone oraz równoważniki zdań 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcję w tekście zdań pojedynczych rozwiniętych i nierozwiniętych, zdań pojedynczych i złożonych oraz równoważników zdań 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje różne typy zdań złożonych współrzędnie i określa ich funkcję 	<ul style="list-style-type: none"> celowo wykorzystuje różne typy wypowiedzi dla osiągnięcia zamierzonych efektów 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w wypowiedziach rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki, przysłówki, liczebniki, zaimki, przymyki i spójniki 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia różnice między podstawowymi częściami mowy 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje różnych części mowy w wypowiedzeniu 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wiedzę o funkcjach zaimków w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście formy przypadków, liczb, osób, rodzajów gramatycznych, czasów odmiennych części mowy 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje form przypadków, liczb, osób, rodzajów gramatycznych, czasów w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> używa form strony biernej i czynnej czasownika dla uzyskania jednoznaczności treści wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie stosuje różne formy trybu czasownika w swoich wypowiedziach 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikowania się (gest, wyraz twarzy, mimika, postawa ciała) 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa emocje postaci literackich, komiksowych, filmowych wyrażane mimiką, gestami i postawą 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa emocje postaci ukazanych w różnych tekstach kultury (m.in. obraz, rzeźba, fotografia), wyrażane za pomocą różnych form ekspresji 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wiedzę na temat niewerbalnych środków komunikowania się w opisie postaci ukazanych w różnych tekstach kultury 	
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury	<ul style="list-style-type: none"> nazywa reakcje czytelnice 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje wrażenia towarzyszące odbiorowi tekstów literackich i filmowych 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje wrażenia towarzyszące odbiorowi różnych tekstów kultury 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje emocje towarzyszące odbiorowi tekstów kultury 	<ul style="list-style-type: none"> interpretuje teksty poetyckie na poziomie metaforycznym interpretuje teksty ikoniczne na poziomie przerośnym podczas analizy utworów odwołuje się
	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat sytuacji bohatera literackiego i filmowego 	<ul style="list-style-type: none"> określa sytuację bohatera literackiego i filmowego 	<ul style="list-style-type: none"> zestawia sytuację bohatera z własnymi 	<ul style="list-style-type: none"> obiektywnie komentuje sytuację bohatera 	

			doświadczeniami		do różnych kontekstów literackich, historycznych, kulturowych
<ul style="list-style-type: none"> wyraża swój stosunek do postaci ukazanych w różnych tekstach kultury 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia postać prezentowaną w tekście kultury 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się odpowiednimi argumentami, wyrażając swoją ocenę postaci 	<ul style="list-style-type: none"> w ocenie postaci literackiej bierze pod uwagę motyw jej postępowania 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega symboliczne treści w utworach literackich i plastycznych 	<ul style="list-style-type: none"> stawia pytania problemowe w odniesieniu do przeczytanych tekstów
<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje różne teksty kultury (tekst literacki, film, przedstawienie teatralne, balet, dzieło muzyczne, obraz, rzeźbę, fotografię, przedmioty sztuki użytkowej) 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia tekst literacki od publicystycznego 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje środki artystycznego wyrazu charakterystyczne dla różnych tekstów kultury 	<ul style="list-style-type: none"> używa pojęć charakterystycznych dla wybranej dziedziny sztuki w opisie tekstu kultury 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega i objaśnia związki między warstwą językową, brzmieniową i semantyczną utworów poetyckich 	<ul style="list-style-type: none"> w sposób przemyślany komentuje zachowania bohaterów, uwzględniając przy tym motyw ich działania oraz kontekst sytuacyjny
<ul style="list-style-type: none"> odróżnia fikcję literacką od rzeczywistości 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia fikcję filmową od rzeczywistości 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje świat fikcji artystycznej 	<ul style="list-style-type: none"> określa rolę autora tekstu w kreowaniu fikcji artystycznej 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje oceny moralne dotyczące bohaterów i ich postępowania, odwołując się do uniwersalnych wartości etycznych 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę i umiejętności w sytuacjach problemowych dotyczących odbioru tekstów literackich
<ul style="list-style-type: none"> wskazuje prawdopodobne (realistyczne) i nieprawdopodobne (fantastyczne) elementy świata przedstawionego 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat fantastyki w utworach fantasy i science fiction 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice między elementami świata przedstawionego mitu, legendy, baśni, utworu fantasy i science fiction 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje elementy fantastyczne jako jedną z cech gatunkowych ballady 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje oceny moralne dotyczące bohaterów i ich postępowania, odwołując się do uniwersalnych wartości etycznych 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje posiadaną wiedzę i umiejętności w sytuacjach problemowych dotyczących odbioru tekstów literackich
<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście literackim porównanie, przenośnię, epitet (w tym uosobienie i ożywienie) i wyraz dźwiękonaśladowczy 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia funkcję porównania, przenośni, epitetu i wyrazu dźwiękonaśladowczego o w tekście literackim 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście instrumentację głoskową, przerzutnię, neologizmy, archaizmy i określa ich funkcję 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia funkcję różnych językowych środków stylistycznych 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje oceny moralne dotyczące bohaterów i ich postępowania, odwołując się do uniwersalnych wartości etycznych 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje posiadaną wiedzę i umiejętności w sytuacjach problemowych dotyczących odbioru tekstów literackich
<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wers, zwrotkę, rym, rytm, refren w utworze literackim 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia czynniki wpływające na rytm utworu 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje rymy męskie i żeńskie oraz dokładne i niedokładne oraz określa ich funkcję w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> używa funkcjonalnie pojęć <i>wers</i>, <i>zwrotka</i>, <i>rym</i>, <i>rytm</i>, <i>refren</i> podczas analizy wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę i umiejętności w sytuacjach problemowych dotyczących odbioru tekstów literackich 	<ul style="list-style-type: none"> wyraża opinie na temat tekstów literackich, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska
<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wiersz rymowany i wiersz biały 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wiersz ciągły i stroficzny 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym charakteryzuje się wiersz wolny 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia związki między budową i znaczeniami utworu poetyckiego 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę i umiejętności w sytuacjach problemowych dotyczących odbioru tekstów literackich 	<ul style="list-style-type: none"> wyraża opinie na temat tekstów literackich, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska
<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia elementy składające się na widowisko teatralne (gra aktorska, reżyseria, dekoracja, charakteryzacja, kostiumy, rekwizyty) 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się ze zrozumieniem terminami związanymi ze sztuką teatru 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym różni się kabaret od innych widowisk teatralnych 	<ul style="list-style-type: none"> określa elementy charakterystyczne dla widowiska baletowego 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę i umiejętności w sytuacjach problemowych dotyczących odbioru tekstów literackich 	<ul style="list-style-type: none"> wyraża opinie na temat tekstów literackich, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska
<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia elementy dzieła filmowego i telewizyjnego (scenariusz, reżyseria, ujęcie, scena, gra aktorska) 	<ul style="list-style-type: none"> używa ze zrozumieniem pojęć <i>kino familijne</i>, <i>serial telewizyjny</i> 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia cechy filmu kultowego 	<ul style="list-style-type: none"> określa właściwości i funkcje różnych elementów dzieła filmowego 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę i umiejętności w sytuacjach problemowych dotyczących odbioru tekstów literackich 	<ul style="list-style-type: none"> wyraża opinie na temat tekstów literackich, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska
<ul style="list-style-type: none"> odróżnia telewizyjny program informacyjny od programu rozrywkowego 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa tworzywo przekazów audiowizualnych (ruchome obrazy, dźwięk) 	<ul style="list-style-type: none"> identyfikuje talk-show jako program rozrywkowy 	<ul style="list-style-type: none"> wyraża opinię na temat programów telewizyjnych o charakterze rozrywkowym 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę i umiejętności w sytuacjach problemowych dotyczących odbioru tekstów literackich 	<ul style="list-style-type: none"> wyraża opinie na temat tekstów literackich, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska
<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia wątki i wydarzenia w tekście oraz omawia akcję 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje wydarzenia zawiązujące akcję, punkt kulminacyjny oraz rozwiązanie akcji 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia fabułę od akcji 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcję retrospekcji w utworze literackim 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę i umiejętności w sytuacjach problemowych dotyczących odbioru tekstów literackich 	<ul style="list-style-type: none"> wyraża opinie na temat tekstów literackich, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska
<ul style="list-style-type: none"> przedstawia informacje i formułuje opinie na temat bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> określa motyw działania bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> używa ze zrozumieniem pojęć <i>usposobienie</i>, <i>charakter</i>, <i>temperament</i> podczas charakterystyki bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę i umiejętności w sytuacjach problemowych dotyczących odbioru tekstów literackich 	<ul style="list-style-type: none"> wyraża opinie na temat tekstów literackich, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska
<ul style="list-style-type: none"> identyfikuje opowiadanie, powieść, baśń, legendę, mit, bajkę, fraszkę, wiersz, przysłowie, komiks 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia najbardziej charakterystyczne cechy różnych gatunków literackich 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje różne odmiany powieści, np. przygodową, podróżniczą, obyczajową, psychologiczną, historyczną 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia cechy charakterystyczne wybranych konwencji literackich, np. fantasy, science fiction 	<ul style="list-style-type: none"> twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę i umiejętności w sytuacjach problemowych dotyczących odbioru tekstów literackich 	<ul style="list-style-type: none"> wyraża opinie na temat tekstów literackich, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska

III. Tworzenie wypowiedzi	<ul style="list-style-type: none"> • odbiera teksty kultury na poziomie dosłownym i przenośnym 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje przenośne sensy utworów opartych na nieskomplikowanych konstrukcjach metaforycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje proste symbole i alegorie 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje teksty kultury na poziomie kontekstualnym 	
	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnia moral bajki 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje różnice między bajką i baśnią 	<ul style="list-style-type: none"> • przytacza i objaśnia przesłanie przypowieści 	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnia uniwersalny charakter przesłania bajek, baśni, mitów, legend i przypowieści 	
	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje wartości oraz antywartości wpisane w teksty kultury, np. dobro – zło, przyjaźń – wrogość, prawda – kłamstwo, pokój – wojna, miłość – nienawiść, wierność – zdrada, zdrowie – choroba 	<ul style="list-style-type: none"> • zestawia wartości i ich przeciwieństwa na zasadzie kontrastu 	<ul style="list-style-type: none"> • podejmuje próby definiowania wartości wpisanych w teksty kultury 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje teksty kultury przez pryzmat wartości wpisanych w te dzieła 	
	<ul style="list-style-type: none"> • czyta większość wymaganych lektur przynajmniej we fragmentach i analizuje podstawowe elementy ich świata przedstawionego 	<ul style="list-style-type: none"> • czyta większość wymaganych lektur w całości i analizuje ich świat przedstawiony 	<ul style="list-style-type: none"> • czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje wybrane wątki 	<ul style="list-style-type: none"> • czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje je w połączeniu z kontekstami 	
	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się na tematy poruszane na zajęciach 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się poprawnie i logicznie na podane tematy związane z otaczającą rzeczywistością i poznanymi tekstami kultury 	<ul style="list-style-type: none"> • świadomie porządkuje i komponuje treść swoich wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonalnie używa różnych środków językowych w swoich wypowiedziach 	<ul style="list-style-type: none"> • redaguje bezbłędne językowo, oryginalne pod względem treści i stylu różne formy wypowiedzi • swobodnie posługuje się werbalnymi i pozawerbalnymi środkami wyrazu w swoich wypowiedziach ustnych • operuje bogatym słownictwem z różnych kręgów tematycznych • samodzielnie poszerza wiedzę i umiejętności poza treści przewidziane programem nauczania • w sposób szczególnie dba o poprawność ortograficzną, interpunkcyjną, fleksyjną i składniową wypowiedzi • podejmuje działalność literacką i kulturalną • prowadzi blog internetowy • redaguje twórcze, oryginalne teksty informacyjne o szkole przeznaczone do gazetki lub na stronę internetową • bierze udział i odnosi sukcesy w konkursach recytatorskich i krasomówczych • bierze udział i odnosi sukcesy w konkursach literackich, ortograficznych
	<ul style="list-style-type: none"> • dostosowuje sposób wyrażania się do sytuacji komunikacyjnej i zamierzonego celu 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje formy grzecznościowe w wypowiedzi ustnej i pisemnej (pозdrowienia, list, życzenia, gratulacje) 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega związki między dostosowaniem sposobu wyrażania się i skutecznością komunikacji 	<ul style="list-style-type: none"> • świadomie i celowo stosuje elementy stylizacji językowej w swoich wypowiedziach pisemnych 	
	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje poprawnie zbudowane i logiczne pytania do tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje pytania o zróżnicowanej budowie 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje pytania związane z metaforycznymi znaczeniami utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje pytania o charakterze filozoficznym 	
	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy wypowiedzi wyrażające różne intencje, np. prośbę, polecenie, radę, podziękowanie, przeproszenie 	<ul style="list-style-type: none"> • posługuje się werbalnymi i pozawerbalnymi środkami komunikowania się stosownie do okoliczności 	<ul style="list-style-type: none"> • podkreśla intencje wypowiedzi pozawerbalnymi środkami porozumiewania się 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje świadomie w swoich wypowiedziach elementy perswazji językowej 	
	<ul style="list-style-type: none"> • redaguje według podanego wzoru użytkowe formy wypowiedzi: list oficjalny, list prywatny, kartkę z pozdrowieniami, ogłoszenie, zawiadomienie, zaproszenie, życzenia, gratulacje, instrukcję, proste notatki w różnych formach 	<ul style="list-style-type: none"> • redaguje samodzielnie użytkowe formy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • redaguje użytkowe formy wypowiedzi, stosuje odpowiednie słownictwo 	<ul style="list-style-type: none"> • redaguje użytkowe formy wypowiedzi, stosując funkcjonalnie i celowo różnorodne środki językowe 	
<ul style="list-style-type: none"> • redaguje według podanego wzoru opowiadanie z dialogiem i elementami opisu, opis przedmiotu, opis postaci, opis miejsca, opis krajobrazu, opis dzieła sztuki, dziennik, pamiętnik, sprawozdanie, streszczenie 	<ul style="list-style-type: none"> • redaguje samodzielnie opowiadanie z dialogiem i elementami opisu, opis przedmiotu, opis postaci, opis miejsca, opis krajobrazu, opis dzieła sztuki, dziennik, pamiętnik, sprawozdanie, streszczenie 	<ul style="list-style-type: none"> • redaguje rozwinięte, poprawne stylistycznie opowiadanie z dialogiem i elementami opisu, opis przedmiotu, opis postaci, opis miejsca, opis krajobrazu, opis dzieła sztuki, dziennik, pamiętnik, sprawozdanie, streszczenie 	<ul style="list-style-type: none"> • redaguje poprawne, charakteryzujące się bogactwem językowym opowiadanie z dialogiem i elementami opisu, opis przedmiotu, opis postaci, opis miejsca, opis krajobrazu, opis dzieła sztuki, dziennik, pamiętnik, sprawozdanie, streszczenie 		

<ul style="list-style-type: none"> wydziała margines, stosuje akapity i dba o estetykę tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje w wypowiedzi pisemnej odpowiednią kompozycję i układ graficzny 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie rozplanowuje kompozycję układu treści w różnych formach wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> używa różnych rozwiązań kompozycyjnych i graficznych eksponujących ważne treści w tekście
<ul style="list-style-type: none"> sporządza według podanego wzoru odtworczy plan ramowy i szczegółowy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> sporządza samodzielnie odtworczy plan ramowy i szczegółowy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje jednolitą formę wypowiedzeń (bez czasownika) w zapisie planu ramowego i szczegółowego 	<ul style="list-style-type: none"> dba o zwięzłość wypowiedzi w zapisie planu ramowego i szczegółowego
<ul style="list-style-type: none"> śłucha z uwagą uczestników rozmowy, mówi na temat, prezentuje własne zdanie 	<ul style="list-style-type: none"> włącza się do rozmowy w kulturalny sposób 	<ul style="list-style-type: none"> formuluje poprawnie zbudowane argumenty i kontrargumenty w dyskusji 	<ul style="list-style-type: none"> przestrzega wszystkich zasad kultury dyskusji
<ul style="list-style-type: none"> czytając głośno, przekazuje intencję utworu, uwzględnia różne znaki interpunkcyjne w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> czytając głośno, stosuje odpowiednią intonację i właściwie akcentuje wyrazy 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie używa akcentu zdaniowego do wyeksponowania znaczeń wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> czytając tekst, uwzględnia jego organizację rytmiczną
<ul style="list-style-type: none"> opowiada o wybranych wydarzeniach z fabuły utworu 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada fabułę krótkiego utworu epickiego lub fragmentu powieści 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie wykorzystuje tempo mówienia i intonację podczas opowiadania 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie używa różnych środków językowych i pozajęzykowych w celu zainteresowania słuchaczy
<ul style="list-style-type: none"> wygłasza tekst z pamięci 	<ul style="list-style-type: none"> recytuje tekst poetycki oraz fragmenty prozy 	<ul style="list-style-type: none"> artykułuje prawidłowo głoski podczas recytacji 	<ul style="list-style-type: none"> głosowo interpretuje tekst
<ul style="list-style-type: none"> rozdziela i poprawnie zapisuje wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące 	<ul style="list-style-type: none"> używa świadomie wypowiedzeń oznajmujących, pytających i rozkazujących 	<ul style="list-style-type: none"> używa wypowiedzeń wykrzyknikowych ze świadomością ich funkcji 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wiedzę o wypowiedzeniach mających charakter pytań retorycznych w interpretacji tekstu
<ul style="list-style-type: none"> przekształca zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie oraz zdania w równoważniki zdań i odwrotnie – odpowiednio do przyjętego celu 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wiedzę o odmianie wyrazów do tworzenia poprawnych wypowiedzeń 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje funkcjonalnie równoważniki zdań w swoich wypowiedziach 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie tworzy zdania współrzędne i podrzędnie złożone różnego typu
<ul style="list-style-type: none"> przestrzega poprawności gramatycznej wyrazów odmiennych, tworząc wypowiedzi o nieskomplikowanej strukturze językowej 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje poprawnie i celowo różne formy gramatyczne wyrazów odmiennych 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie stosuje w wypowiedzi wyrazy o trudnej odmianie
<ul style="list-style-type: none"> poprawnie stopniuje przymiotniki i przysłówki 	<ul style="list-style-type: none"> używa we właściwych kontekstach przymiotników i przysłówek o różnych natężeniach cechy 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie używa różnych stopni przysłówka w swoich wypowiedziach 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie stopniuje trudne formy przymiotników
<ul style="list-style-type: none"> zna zasady pisowni: <ul style="list-style-type: none"> - rz, ż, ó, u, h, ch, - nie z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, przysłówkami, liczebnikami i zaimkami, - wielką i małą literą, - q i ě, - połączeń literowych en, em, on, om - i po spółgłoskach, - końcówek -i, -ii, -ji, - końcówek -em, -om, - przedrostków i przyrostków, - przyimków złożonych i wyrażen przyimkowych i stara się ich przestrzegać 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje zasady ortograficzne w zakresie pisowni: <ul style="list-style-type: none"> - rz, ż, ó, u, h, ch, - nie z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, przysłówkami, liczebnikami i zaimkami, - wielką i małą literą, - q i ě, - połączeń literowych en, em, on, om - i po spółgłoskach, - końcówki -i, -ii, -ji, - końcówki -em, -om, - przedrostków i przyrostków, - przyimków złożonych i wyrażen 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie zapisuje większość wyrazów zawierających trudności w zakresie pisowni: <ul style="list-style-type: none"> - rz, ż, ó, u, h, ch, - nie z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, przysłówkami, liczebnikami i zaimkami, - wielką i małą literą, - q i ě, - połączeń literowych en, em, on, om - i po spółgłoskach, 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie zapisuje wszystkie wyrazy zawierające trudności w zakresie pisowni: <ul style="list-style-type: none"> - rz, ż, ó, u, h, ch, - nie z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, przysłówkami, liczebnikami i zaimkami, - wielką i małą literą, - q i ě, - połączeń literowych en, em, on, om - i po spółgłoskach, - końcówki -i, -ii, -ji, - końcówki -em, -om, - przedrostków i przyrostków, - przyimków złożonych i wyrażen przyimkowych

		przymikowych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	– końcówek <i>-i, -ii, -ji,</i> – końcówek <i>-em, -om,</i> – przedrostków i przyrostków, – przymików złożonych i wyrażeń przymikowych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	
	• zna wybrane zasady dotyczące oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych i stara się je stosować	• stosuje zasady dotyczące oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	• poprawnie oznacza większość spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	• poprawnie oznacza wszystkie spółgłoski dźwięczne i bezdźwięczne w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	
	• zna zasady użycia znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, dwukropka, nawiasu, wykrzyknika i stara się je stosować w zapisie zdań złożonych i pojedynczych	• stosuje zasady dotyczące użycia znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, cudzysłowu, dwukropka, nawiasu, wykrzyknika w zapisie zdań złożonych i pojedynczych	• poprawnie używa poznanych znaków interpunkcyjnych	• celowo i funkcjonalnie używa różnych znaków interpunkcyjnych	
	• operuje poprawnie słownictwem skoncentrowanym przede wszystkim wokół tematów: dom, rodzina, szkoła i nauka, środowisko przyrodnicze, społeczne i kulturowe	• odróżnia wyrazy pokrewne od bliskoznacznych oraz synonimy od antonimów	• używa funkcjonalnie i we właściwych kontekstach frazeologizmów	• używa zdrobnień, zgrubień oraz wyrazów nacechowanych emocjonalnie odpowiednio do przyjętego celu wypowiedzi	

6. Wymagania szczegółowe w klasie VII.

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE					
Zmienność losu					
Jan Kochanowski <i>Na swoje księgi, Na dom w Czarnolesie, Na lipę, O żywocie ludzkim</i>	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>humanista</i> wie, że fraszka to gatunek liryczny formułuje temat wskazanej fraszki wie, na czym polega uosobienie i apostrofa zna pojęcie <i>autotematyzm</i> zna pojęcie <i>liryka bezpośrednia</i> zna pojęcie <i>epikureizm</i> zna pojęcie <i>theatrum mundi</i> zna pojęcie <i>światopogląd</i> odtworza krótko światopogląd Kochanowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> wie, kogo nazywa się humanistą rozpoznaje fraszkę wśród gatunków lirycznych formułuje tematy wybranych fraszek wskazuje w tekście uosobienie i apostrofę wie, na czym polega autotematyzm rozpoznaje lirykę bezpośrednią rozumie pojęcie <i>epikureizm</i> rozumie pojęcie <i>theatrum mundi</i> rozumie pojęcie <i>światopogląd</i> wypowiada się 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jakiego człowieka można nazwać humanistą wymienia cechy fraszki jako gatunku lirycznego omawia różnorodność tematyki fraszek Kochanowskiego wyjaśnia, co to jest uosobienie i apostrofa tłumaczy, na czym polega autotematyzm wyjaśnia, na czym polega liryka bezpośrednia wyjaśnia pojęcie <i>epikureizm</i> tłumaczy pojęcie 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego Jan Kochanowski jest uznawany za humanistę omawia cechy fraszki jako gatunku lirycznego wyjaśnia, z czego wynika różnorodność tematyczna fraszek Kochanowskiego wyjaśnia funkcję uosobienia i apostrofy wskazuje i interpretuje autotematyczną fraszkę Kochanowskiego wyjaśnia, jakie skutki dla tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> przygotowuje ciekawą prezentację o fraszkach Jana Kochanowskiego, omawia ich tematykę, problematykę, prezentowaną w nich postawę życiową

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
	zawarty we fraszkach	w kilku zdaniach na temat światopoglądu Kochanowskiego	<i>theatrum mundi</i> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcie <i>światopogląd</i> • wstępnie omawia światopogląd Kochanowskiego 	przynosi wykorzystanie liryki bezpośredniej <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcie <i>epikureizm</i> w kontekście fraszki <i>Na lipę</i> • interpretuje fraszkę Kochanowskiego, wykorzystując motyw <i>theatrum mundi</i> • wyjaśnia pojęcie <i>światopogląd</i> w kontekście fraszek Kochanowskiego • wyjaśnia, na czym polega humanistyczny wymiar światopoglądu Kochanowskiego 	
Jan Izidor Sztudynger, fraszki współczesne	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje poznane utwory jako fraszki • formułuje temat wybranej fraszki • dostrzega humor we fraszkach • wstępnie porównuje fraszki Sztudyngera z fraszkami Kochanowskiego • na podstawie wybranej fraszki pisze krótkie opowiadanie • korzystając z pomocy, próbuje stworzyć własną fraszkę 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, kiedy utwór jest fraszką • formułuje tematy podanych fraszek • wyjaśnia, z czego wynika humor fraszek • porównuje fraszki Sztudyngera z fraszkami Kochanowskiego • na podstawie wybranej fraszki pisze opowiadanie • próbuje stworzyć własną fraszkę 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia cechy fraszek • formułuje tematy podanych fraszek • dostrzega ironię we fraszkach • wskazuje podobieństwa między fraszkami Sztudyngera a fraszkami Kochanowskiego • na podstawie fraszki tworzy rozbudowane opowiadanie • tworzy własną fraszkę 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co świadczy o tym, że poznane utwory to fraszki • omawia tematykę poznanych fraszek • wyjaśnia, na czym polega ironia we fraszkach • omawia podobieństwa i różnice między fraszkami Sztudyngera a fraszkami Kochanowskiego • na podstawie fraszki tworzy oryginalne opowiadanie • tworzy własną fraszkę z elementami humoru lub ironii 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia twórczość wybranego współczesnego fraszkopisarza
Stanisław Jerzy Lec, <i>Myśli nieuczesane</i>	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje wypowiedź o charakterze aforyzmu • wie, na czym polega ironia • dostrzega przynajmniej jeden stały związek wyrazowy w aforyzmach • wie, że aforyzmy mają wymowę moralną 	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia aforyzm od fraszki • dostrzega ironię w aforyzmach • wskazuje stałe związki wyrazowe wykorzystane w aforyzmach • dostrzega moralną wymowę aforyzmów 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co to jest aforyzm • wyjaśnia funkcję ironii w wybranym aforyzmie • wyjaśnia znaczenie wybranego związku wyrazowego występującego w aforyzmie • omawia wymowę moralną wybranego aforyzmu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia różnice między aforyzmem a fraszką • wyjaśnia funkcję ironii w aforyzmach • wyjaśnia znaczenia stałych związków wyrazowych wykorzystanych w aforyzmach • omawia moralną wymowę aforyzmów 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie tworzy zbiór ważnych dla niego aforyzmów, omawia je i interpretuje
Andrzej Mleczko, Marek Raczkowski, rysunki satyryczne	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada, co przedstawia wybrany rysunek • dostrzega na wybranych rysunkach nawiązania kulturowe • wyjaśnia, co go śmieszy na rysunkach • łączy rysunki satyryczne z fraszkami • zna pojęcie <i>absurd</i> • zna pojęcie <i>karykatura</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada, co przedstawiają rysunki • dostrzega na rysunkach nawiązania kulturowe • wskazuje, co może śmieszyć na rysunkach • dostrzega związek rysunków satyrycznych z fraszkami • dostrzega absurd na rysunkach • wyjaśnia pojęcie <i>karykatura</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • łączy wymowę rysunków ze zjawiskami współczesnego świata • wskazuje nawiązania kulturowe • omawia sposoby wywoływania śmiechu przez rysunki satyryczne • omawia związek rysunków satyrycznych z fraszkami • wyjaśnia, na czym 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jakie zjawiska współczesnego świata komentują rysunki • interpretuje nawiązania kulturowe • wyjaśnia, z czego wynika i przeciwko czemu jest skierowana satyra na rysunkach • wyjaśnia, na czym polega związek rysunków satyrycznych z fraszkami 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia i omawia problematykę i konwencję obrazowania samodzielnie wybranego cyklu rysunków satyrycznych współczesnego twórcy

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
			<ul style="list-style-type: none"> polega absurd na rysunkach wskazuje przykłady karykatury 	<ul style="list-style-type: none"> omawia funkcję absurdu na rysunkach omawia funkcje karykatury 	
• Piękno świata, piękno człowieka					
Jan Kochanowski <i>Czego chcesz od nas, Panie, Pieśń III, Pieśń IX</i>	<ul style="list-style-type: none"> zna pieśń jako gatunek liryczny cytuje fragmenty, w których ujawnia się osoba mówiąca wskazuje wersy ujawniające odbiorcę wyróżnia lirykę spośród innych rodzajów literackich 	<ul style="list-style-type: none"> zna cechy pieśni jako gatunku lirycznego wstępnie charakteryzuje osobę mówiącą nazywa odbiorcę ujawniającego się we wszystkich utworach wymienia podstawowe cechy utworów lirycznych 	<ul style="list-style-type: none"> omawia cechy pieśni jako gatunku lirycznego na podstawie tekstów wyjaśnia, kim jest i jaka jest osoba mówiąca wyjaśnia cele, w jakich osoba mówiąca zwraca się do odbiorcy mówiącego omawia cechy utworów lirycznych 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego omawiane utwory Jana Kochanowskiego to pieśni omawia postawę życiową osoby mówiącej omawia relacje między nadawcą i osobą omawia lirykę jako rodzaj literacki 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje pieśni Jana Kochanowskiego ze szczególnym uwzględnieniem przedstawionej w nich postawy życiowej
Jan Twardowski <i>Nie tylko my</i>	<ul style="list-style-type: none"> wie, kto to jest osoba mówiąca w wierszu wie, że w utworze występuje podmiot zbiorowy wylicza stworzenia wymienione w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje zwroty ujawniające osobę mówiącą rozpoznaje podmiot zbiorowy wylicza stworzenia wymienione w wierszu i podaje ich określenia proponuje rozwinięcie tytułu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, kim jest osoba mówiąca wypowiada się na temat sposobu pokazania świata w utworze rozwija tytuł w formie zdania pojedynczego 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w czym imieniu wypowiada się osoba mówiąca wyjaśnia, jak i w jakim celu zostały wymienione stworzenia w wierszu rozwija tytuł tak, by oddawał idee tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia samodzielnie wybrane utwory Jana Twardowskiego korespondujące z wierszem <i>Nie tylko my</i> omawia specyfikę twórczości tego poety
Marcin Popkiewicz <i>Revolucja energetyczna</i> (fragmenty)	<ul style="list-style-type: none"> czyta tekst ze zrozumieniem dzieli tok wywodu na części tematyczne dostrzega intencje tekstu zna termin <i>ekologizm</i> potrafi wyróżnić akapit w tekście wyodrębnia argument w tekście wie, co to jest przesłanka cytuje zdanie tekstu będące konkluzją 	<ul style="list-style-type: none"> wie, czego dotyczy tekst odtwarza najważniejsze przesłanki tekstu formułuje intencje tekstu wyjaśnia, co to jest ekologizm dzieli tekst na akapity odróżnia argument od przykładu wyodrębnia przesłanki z tekstu odtwarza konkluzję tekstu własnymi słowami 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czego dotyczy tekst odtwarza tok wywodu autora omawia intencje tekstu rozdziela terminy <i>ekologizm</i> i <i>ekologia</i> dostrzega związek między akapitami hierarchizuje argumenty omawia przesłanki zawarte w tekście dostrzega związek konkluzji z użytymi argumentami, przykładami i przesłankami 	<ul style="list-style-type: none"> wydobywa z tekstu najważniejsze tezy ustosunkowuje się do wywodu autora ocenia intencje tekstu wyjaśnia, co to jest ekologizm w kontekście ekologii omawia związki między akapitami odtwarza argumenty użyte w tekście własnymi słowami omawia funkcje przesłanek występujących w tekście ustosunkowuje się do konkluzji autora tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem jego przesłania. omawia funkcje retoryczne tekstu i sposób ich realizacji
Tomek Bagiński <i>Katedra</i> (film animowany)	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia swoje wstępne wrażenia wywołane filmem wylicza sceny filmu przedstawia bohatera filmu gromadzi wstępnie słownictwo przedstawiające wygląd katedry wie, na czym polega film animowany tworzy prosty opis budowli wie, na czym polega punkt widzenia kamery pisze prostą recenzję obejrzanego filmu 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o swoich wrażeniach wywołanych filmem wylicza (tytułując) sceny, które szczególnie pamięta opowiada o bohaterze filmu gromadzi słownictwo przedstawiające wygląd katedry odróżnia film animowany od innego rodzaju filmu tworzy opis budowli rozpoznaje na filmie różne punkty widzenia kamery 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje wypowiedź poświęconą obejrzanemu filmowi tytułuje wszystkie sceny filmu wymyśla krótką historię związaną z bohaterem filmu gromadzi słownictwo opisujące katedrę odróżnia film animowany od filmu fabularnego i dokumentalnego tworzy rozwinięty opis budowli pisze ciekawą recenzję obejrzanego filmu 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia obejrzany film analizuje układ scen tworzących całość filmu przedstawia historię wyjaśniającą, kim jest i jaki jest bohater filmu gromadzi i porządkuje słownictwo opisujące katedrę wyjaśnia, co odróżnia film animowany od fabularnego i dokumentalnego zna różne techniki animacji opisuje budowlę, stosując urozmaicone 	<ul style="list-style-type: none"> omawia znaczenia samodzielnie wybranego filmu animowanego związanego z jakimś tekstem kultury lub zjawiskiem kultury

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
		<ul style="list-style-type: none"> wskazuje elementy dynamiczne pisze recenzję obejrzanego filmu 		<ul style="list-style-type: none"> słownictwo pisze recenzję obejrzanego filmu, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi 	
Nasze projekty: wystawa fotografii budowli	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie wykonuje zdjęcia budowli na wystawę 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy opisy zdjęć budowli 	<ul style="list-style-type: none"> wykonuje zdjęcia budowli, tworzy ich opisy 	<ul style="list-style-type: none"> selekcjonuje materiały na wystawę, uzasadnia swoje wybory 	<ul style="list-style-type: none"> kieruje przygotowaniem wystawy, obmyśla zasady prezentowania fotografii, przygotowuje katalog wystawy
Mrok i światło					
Jan Kochanowski <i>Treny I, V, VII, VIII, XIX albo Sen</i>	<ul style="list-style-type: none"> wie, że tren to gatunek liryczny wie, kto to jest bohater liryczny i co to jest sytuacja liryczna nazywa niektóre środki poetyckie występujące w trenach rozpoznaje porównanie homeryckie zna pojęcie <i>paradoks</i> nazywa emocje opisane w utworach wstępnie rozpoznaje styl artystyczny 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje tren jako gatunek liryczny wskazuje bohaterów lirycznych w trenach określa sytuację liryczną w kolejnych trenach wskazuje środki poetyckie omawia budowę porównania homeryckiego wskazuje paradoks hierarchizuje emocje opisane w utworach wie, czym cechuje się styl artystyczny 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego poznane utwory reprezentują tren jako gatunek liryczny przedstawia bohaterów lirycznych omawia sytuację liryczną omawia wszystkie środki poetyckie występujące w trenach zestawia porównanie homeryckie z innymi środkami artystycznymi występującymi w wierszu wyjaśnia, z czego wynika paradoks w tekście wypowiada się na temat emocji występujących w utworach omawia cechy stylu artystycznego 	<ul style="list-style-type: none"> omawia cechy gatunkowe trenu przedstawia i omawia bohaterów lirycznych dookreśla sytuację liryczną wyjaśnia funkcję zastosowanych środków poetyckich omawia funkcję porównania homeryckiego w zestawieniu z funkcją pozostałych środków artystycznych omawia funkcję paradoksu wyjaśnia przyczyny zmian emocji opisanych w utworach uzasadnia, że w tekstach mamy do czynienia ze stylem artystycznym 	<ul style="list-style-type: none"> w dłuższej wypowiedzi przedstawia obraz cierpiącego ojca i artysty zawarty w <i>Trenach</i>
Leopold Staff <i>Przedśpiew</i>	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje wersy, w których ujawnia się osoba mówiąca rozpoznaje parafrazę zna terminy <i>postawa humanistyczna</i> i <i>stoicyzm</i> dostrzega regularną budowę utworu próbuje formułować podstawowe wnioski dotyczące znaczeń utworu 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje osobę mówiącą wskazuje parafrazę łączy terminy <i>postawa humanistyczna</i> i <i>stoicyzm</i> z filozofią omawia budowę utworu formułuje wnioski analityczne i interpretacyjne 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje osobę mówiącą wyjaśnia funkcję parafrazy wypowiada się na temat postawy humanistycznej i stoicyzmu omawia rolę regularnej budowy wiersza wstępnie analizuje i interpretuje utwór 	<ul style="list-style-type: none"> omawia światopogląd osoby mówiącej wydobywa znaczenia związane z zastosowaną w tekście parafrazą wyjaśnia, w czym ujawnia się postawa humanistyczna w utworze wskazuje, w czym wyraża się stoicyzm w utworze omawia związek regularnej budowy utworu z zawartym w nim przesłaniem analizuje i interpretuje utwór 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje wiersz ze szczególnym uwzględnieniem refleksji o postawach życiowych człowieka

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
Joachim Patinir <i>Przeprawa przez Styks</i> (reprodukcja obrazu)	<ul style="list-style-type: none"> zapoznaje się z informacjami na temat wyobrażeń antycznych Greków o świecie zmarłych zapoznaje się z podziałem obrazów ze względu na podejmowany temat wie, że obraz Patinira to pejzaż zna pojęcie <i>kompozycja symetryczna</i> 	<ul style="list-style-type: none"> zna wyobrażenia antycznych Greków na temat świata zmarłych zna różne typy obrazów ze względu na temat wie, co to jest pejzaż w malarstwie rozpoznaje na obrazie kompozycję symetryczną 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza wyobrażenia antycznych Greków na temat świata zmarłych wymienia kilka typów obrazów ze względu na temat wyjaśnia, czym wyróżnia się pejzaż wyjaśnia, czym cechuje się kompozycja symetryczna 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o mitologicznych wierzeniach dotyczących świata zmarłych wylicza typy obrazów ze względu na temat tłumaczy, dlaczego obraz Patinira to pejzaż wyjaśnia, jakie znaczenia może sugerować kompozycja symetryczna 	<ul style="list-style-type: none"> dobiera samodzielnie obrazy do cyklu prezentującego motyw śmierci w malarstwie, omawia metaforykę i sposoby wykorzystania środków języka malarskiego
Dla ojczyzny					
Piotr Skarga <i>Kazania sejmowe</i> (fragmenty)	<ul style="list-style-type: none"> czyta tekst ze zrozumieniem wskazuje i nazywa wybrane środki językowe, za pomocą których autor przekonuje do swoich racji wskazuje fragmenty przedstawiające postawy wobec ojczyzny wskazuje fragmenty zestawiające jednostkę i zbiorowość krótko wypowiada się na temat współczesnego patriotyzmu tworzy krótkie przemówienie 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza treść kazania wskazuje i nazywa środki językowe, za pomocą których autor przekonuje do swoich racji krótko omawia postawy wobec ojczyzny, o których jest mowa w tekście omawia fragmenty, zestawiające jednostkę i zbiorowość wymienia przejawy współczesnego patriotyzmu tworzy przemówienie 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza własnymi słowami treść kazania wskazuje i nazywa środki retoryczne wyjaśnia, jakie można przybierać postawy wobec ojczyzny wypowiada się na temat relacji między jednostką a zbiorowością omawia przejawy współczesnego patriotyzmu tworzy przemówienie, w którym stara się stosować środki retoryczne 	<ul style="list-style-type: none"> relacjonuje, o czym mówi tekst określa rolę środków retorycznych w tekście omawia problem postaw obywateli wobec ojczyzny wypowiada się na temat relacji między jednostką a zbiorowością w kontekście dobra ojczyzny wypowiada się na temat współczesnych postaw patriotycznych tworzy przemówienie, w którym stosuje funkcjonalnie środki retoryczne 	<ul style="list-style-type: none"> w wybranej przez siebie formie prezentuje wystąpienie, w którym wyjaśnia pojęcie <i>patriotyzmu</i> przedstawia postawy patriotyczne w różnych okresach historii Polski
Marian Hemar <i>Modlitwa</i>	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego utwór jest modlitwą wie, co to jest aluzja dostrzega problematykę wolności narodowej poruszaną w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> określa charakter poetyckiej modlitwy korzysta z przypisów do tekstu związanych z aluzjami historycznymi i literackimi omawia ocenę Polaków zawartą w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> omawia intencje zawarte w poetyckiej modlitwie omawia aluzje zawarte w tekście omawia problematykę wolności narodowej zawartą w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> ustosunkowuje się do intencji zawartych w poetyckiej modlitwie omawia funkcje aluzji wykorzystanych w tekście przedstawia swoje refleksje związane z problematyką wolności narodowej, przywołuje inne utwory poruszające ten temat 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje wiersz ze szczególnym uwzględnieniem problematyki wolności narodowej i przywołaniem odpowiednich kontekstów
Ewa Winnicka <i>Angole</i> (fragmenty)	<ul style="list-style-type: none"> wydobywa podstawowe informacje z tekstu krótko opowiada o życiu w opisanych szkołach wskazuje fragmenty, na podstawie których można określić relacje bohaterów z rówieśnikami zna pojęcie <i>emigracja</i> przedstawia proste argumenty pisze prostą 	<ul style="list-style-type: none"> wydobywa informacje z tekstu wyczerpująco opowiada o życiu w opisanych szkołach opowiada o relacjach bohaterów z rówieśnikami wyjaśnia pojęcie <i>emigracja</i> przedstawia w wypowiedzi argumenty pisze rozprawkę 	<ul style="list-style-type: none"> porządkuje informacje z tekstu ocenia sposób życia w opisanych szkołach charakteryzuje relacje bohaterów z rówieśnikami przedstawia przyczyny i rodzaje emigracji przedstawia w swojej wypowiedzi rozbudowane argumenty pisze rozprawkę, przedstawia 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia informacje z tekstu własnymi słowami porównuje sposób życia w opisanych szkołach z własnymi doświadczeniami ocenia relacje bohaterów z rówieśnikami formuluje rozwiniętą wypowiedź na temat emigracji, jej przyczyn, rodzajów, skutków przedstawia w 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem jego związków z rzeczywistością bierze czynny udział w dyskusji na temat emigracji pisze wyczerpującą rozprawkę, zachowując wszystkie wymogi tej formy

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
	rozprawkę		wyczerpujące argumenty	swojej wypowiedzi rozbudowane argumenty i ustosunkowuje się do argumentów innych <ul style="list-style-type: none"> pisze rozprawkę, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi 	wypowiedzi, zawiera w niej hierarchicznie ułożone argumenty, przykłady, konkluzje
Wspólna droga					
Ignacy Krasicki <i>Żona modna</i>	<ul style="list-style-type: none"> czyta tekst ze zrozumieniem odróżnia monolog od dialogu odtwarza informacje na temat zmian, jakie żona wprowadza w życiu Piotra wie, co to jest satyra pisze krótkie streszczenie utworu 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta z przypisów wskazuje w tekście dialog i monolog omawia motywy, które skłoniły Piotra do małżeństwa wyjaśnia, jakie funkcje pełni satyra pisze streszczenie utworu 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza własnymi słowami treść utworu ustala, czego dotyczą przykładowe dialogi i monologi z tekstu omawia relację między małżonkami wyjaśnia, co zostało satyrycznie przedstawione w utworze pisze wyczerpujące streszczenie utworu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jaką tematykę przedstawia i jaką problematykę podejmuje utwór omawia układ i funkcję dialogów i monologów w tekście ocenia relacje między Piotrem i jego żoną omawia satyryczny wydźwięk utworu pisze streszczenie, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem sfery obyczajowej i wymowy moralnej oraz sposobów pokazywania świata
Mark Twain <i>Pamiętniki Adama i Ewy</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> wymienia etapy poznawania się pierwszych ludzi wie, że tekst nawiązuje do Biblii gromadzi podstawowy materiał do charakterystyki bohaterów korzystając z tabeli z podręcznika, pisze krótką charakterystykę bohaterów dostrzega związek tekstu z satyrą Krasickiego 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o kolejnych etapach poznawania się pierwszych ludzi wskazuje główne nawiązania do Biblii zna pojęcie <i>parafraza</i> gromadzi pełny materiał do charakterystyki bohaterów pisze charakterystykę bohaterów wyjaśnia, w czym widzi związek utworu z satyrą Krasickiego 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa uczucia i stany emocjonalne towarzyszące pierwszym ludziom wymienia wszystkie nawiązania do Biblii wyjaśnia, co to jest <i>parafraza</i> gromadzi i wstępnie porządkuje materiał do charakterystyki bohaterów pisze rozwiniętą charakterystykę bohaterów porównuje relacje panujące między bohaterami i bohaterami satyry Krasickiego 	<ul style="list-style-type: none"> omawia uczucia i stany emocjonalne towarzyszące pierwszym ludziom omawia rolę nawiązań biblijnych wyjaśnia, na czym polega i czemu służy <i>parafraza</i> w tekście gromadzi i porządkuje materiał do charakterystyki bohaterów pisze rozwiniętą charakterystykę porównawczą bohaterów wyjaśnia, czego bohaterowie satyry Krasickiego mogliby nauczyć się od Adama i Ewy 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje tekst, omawia kreacje bohaterów omawia motyw pierwszych ludzi ocenia związek formy utworu (pamiętnik) ze sposobem kreacji świata przedstawionego
Jan van Eyck <i>Portret małżonków Arnolfinich</i> (reprodukcja obrazu)	<ul style="list-style-type: none"> czyta ze zrozumieniem informacje o obrazie wymienia najważniejsze elementy obrazu układa prostą historię związaną z bohaterami obrazu dostrzega podstawowe cechy kompozycji obrazu wymienia źródła światła na obrazie 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza informacje o obrazie opowiada, co przedstawia obraz układa historię związaną z bohaterami obrazu wstępnie omawia kompozycję obrazu wie, na czym polega światłocien 	<ul style="list-style-type: none"> przekazuje własnymi słowami informacje o obrazie ustala, co zostało przedstawione w poszczególnych planach obrazu układa dialog między bohaterami obrazu wyjaśnia, z czego wynika symetria w kompozycji obrazu omawia funkcję światła na obrazie 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia genezę obrazu i informacje z nim związane analizuje warstwę przedstawieniową obrazu układa ciekawy, oryginalny dialog między bohaterami obrazu tworzy wypowiedź na temat kompozycji obrazu wyjaśnia, jaką rolę na obrazie pełni światłocien 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje obraz ze szczególnym uwzględnieniem środków języka malarzkiego kreujących znaczenia
Życiowe wybory					
Adam Mickiewicz	wie, że utwór jest	wymienia cechy	ustala, dlaczego	wyjaśnia, czym	samodzielnie

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
<i>Świtezianka</i>	<ul style="list-style-type: none"> balladą wymienia najważniejsze wydarzenia wymienia najważniejsze elementy świata przedstawionego pisze krótkie streszczenie utworu dzieli elementy na realistyczne i fantastyczne przedstawia bohaterów przypomina, kto, za co i jaką poniósł karę w utworze zna termin <i>synkretyzm rodzajowy</i> wypowiada się na temat nastroju utworu wypowiada się na temat krajobrazu przedstawionego na obrazie 	<ul style="list-style-type: none"> ballady porządkuje wydarzenia wymienia wszystkie elementy świata przedstawionego pisze streszczenie utworu przypomina, na czym polega konwencja realistyczna, a na czym – fantastyczna charakteryzuje bohaterów wypowiada się na temat winy i kary w utworze wie, na czym polega synkretyzm rodzajowy określa nastrój utworu opisuje krajobraz przedstawiony na obrazie 	<ul style="list-style-type: none"> utwór jest balladą opowiada własnymi słowami przebieg wydarzeń omawia elementy świata przedstawionego pisze streszczenie utworu, zachowując logikę następstwa wydarzeń omawia relacje między elementami realistycznymi i fantastycznymi omawia relacje między bohaterami przedstawia swoją opinię na temat kary dla bohatera wyjaśnia, na czym polega synkretyzm rodzajowy wskazuje środki budowania nastroju opisuje krajobraz przedstawiony na obrazie, uwzględniając środki języka malarskiego 	<ul style="list-style-type: none"> cechuje się ballada jako gatunek literacki opowiada własnymi słowami przebieg wydarzeń, zachowując nastrój i klimat utworu omawia sposoby kreacji świata przedstawionego pisze streszczenie, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi omawia konwencję przedstawiania świata w balladzie ocenia postępowanie bohaterów przedstawia własną opinię na temat kary dla bohatera uzasadnia swoją opinię udowadnia, że tekst ma charakter synkretyczny ustala, jak nastrój utworu łączy się z przekazywanymi znaczeniami opisuje krajobraz przedstawiony na obrazie i uzasadnia, że byłby/nie byłby on odpowiednią scenografią dla utworu Mickiewicza 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem sposobów kreacji świata przedstawionego i wymowy moralnej utworu
Ewangelia według Świętego Łukasza <i>Ostrzeżenie przed chciwością</i>	<ul style="list-style-type: none"> ze zrozumieniem czyta definicję przypowieści odtwarza własnymi słowami treść tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza własnymi słowami definicję przypowieści wskazuje elementy o charakterze symbolicznym 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co to jest przypowieść omawia elementy o charakterze symbolicznym 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady przypowieści biblijnych wyjaśnia przesłanie płynące z tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem jego przesłania moralnego
Michel Piquemal <i>Drogocenna perła</i>	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście cechy przypowieści odtwarza najważniejsze wydarzenia wypowiada się na temat postaw życiowych bohaterów wie, że niektóre elementy mają znaczenie symboliczne 	<ul style="list-style-type: none"> przypomina, czym cechuje się przypowieść jako gatunek opowiada swoimi słowami treść utworu omawia postawy życiowe bohaterów wskazuje elementy o znaczeniu symbolicznym 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia, dlaczego tekst można nazwać przypowieścią formułuje ukryte znaczenia wynikające z treści utworu porównuje postawy życiowe bohaterów wyjaśnia symbolikę elementów 	<ul style="list-style-type: none"> ustala, co zyskuje utwór dzięki cechom przypowieści wyjaśnia, jakie przesłanie wynika z treści utworu ocenia postawy życiowe bohaterów wyjaśnia przenośne znaczenia utworu 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem jego przesłania moralnego
Karol Konwerski, Mateusz Skutnik <i>Pan Blaki</i> (fragment komiksu)	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje komiks wśród innych tekstów kultury opowiada, co widzi na poszczególnych kadrach komiksu ustala, o czym mówi komiks wskazuje wypowiedzi bohatera o charakterze argumentacyjnym opowiada, co go 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje cechy komiksu jako tekstu kultury odtwarza sytuację przedstawioną we fragmencie komiksu formułuje temat fragmentu komiksu odtwarza argumenty bohatera rozpoznaje paradoks w utworze omawia warstwę 	<ul style="list-style-type: none"> zestawia komiks z innymi dziedzinami sztuki plastycznej opowiada swoimi słowami sytuację przedstawioną we fragmencie komiksu omawia problematykę fragmentu komiksu przedstawia własne argumenty związane z tematem poruszonym 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia swój stosunek do komiksu jako tekstu kultury zestawia sytuację przedstawioną we fragmencie komiksu ze swoim doświadczeniem życiowym przywołuje inne utwory podejmujące podobną problematykę ustosunkowuje się 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje komiks ze szczególnym uwzględnieniem jego wymowy aksjologicznej

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
	bawi w komiksie <ul style="list-style-type: none"> wskazuje elementy humorystyczne wypowiada się na temat warstwy plastycznej komiksu 	plastyczną komiksu	w komiksie <ul style="list-style-type: none"> omawia funkcję elementów humorystycznych ocenia warstwę plastyczną komiksu 	do argumentów bohatera <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega i z czego wynika paradoks w utworze ocenia warstwę plastyczną komiksu w połączeniu z innymi płaszczyznami dzieła 	
Moralna odpowiedzialność					
Adam Mickiewicz <i>Dziady</i> , część II	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje tekst jako dramat wydobywa ze wstępu dramatu informacje o obrzędzie opowiada o bohaterach dostrzega nawiązania do kultury ludowej wskazuje elementy fantastyczne wskazuje motto utworu tworzy prosty opis przeżyć 	<ul style="list-style-type: none"> podaje cechy dramatu jako rodzaju literackiego odtwarza przebieg obrzędu opowiada o winie wywołanych postaci i karze, jaką musiały ponieść ma świadomość związku tekstu z kulturą ludową omawia znaczenia związane z elementami fantastycznymi wyjaśnia, czym jest motto utworu tworzy opis przeżyć 	<ul style="list-style-type: none"> zasadnia, dlaczego utwór jest dramatem analizuje wstęp do dramatu ocenia postępowanie postaci omawia nawiązania tekstu do kultury ludowej wyjaśnia termin <i>irracjonalizm</i> wskazuje związek motu z utworem tworzy ciekawy, rozbudowany opis przeżyć 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje cechy <i>Dziadów</i>, część II, wspólne z innymi znanymi mu dramata opowiada własnymi słowami o dziadach jako obrzędzie ludowym omawia moralne przesłania utworu interpretuje tekst, odnosząc go do kultury ludowej omawia elementy utworu związane z irracjonalizmem ocenia, czy motto jest właściwie dobrane do utworu, uzasadnia swoją ocenę tworzy opis przeżyć zgodnie ze wszystkimi wymogami tej formy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem warstwy aksjologicznej i przynależności rodzajowej
Jan Twardowski <i>Śpieszmy się</i>	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje głośno i poprawnie tekst wiersza zbiera informacje o osobie mówiącej wskazuje porównania w tekście wyjaśnia, o czym mówi tekst wskazuje metafory w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje tekst, zaznaczając głosowo znaki interpunkcyjne przedstawia informacje o osobie mówiącej wskazuje środki językowe w tekście rozpoznaje motyw przemijania formułuje znaczenia wynikające z metafor 	<ul style="list-style-type: none"> stara się głosowo interpretować wiersz omawia światopogląd osoby mówiącej omawia funkcję porównań w tekście omawia motyw przemijania odczytuje przesłanie utworu 	<ul style="list-style-type: none"> głosowo interpretuje wiersz ustosunkowuje się do światopoglądu osoby mówiącej omawia funkcje środków językowych omawia motyw przemijania, przywołując inne utwory z nim związane na podstawie tekstu formułuje życiowe rady 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje wiersz ze szczególnym uwzględnieniem znaczeń metaforycznych oraz języka utworu
Konrad Swinarski, inscenizacja <i>Dziadów</i> Adama Mickiewicza (spektakl teatralny)	<ul style="list-style-type: none"> uważnie ogląda spektakl wymienia podstawowe tworzywa teatru wypowiada się na temat rozwiązań inscenizacyjnych wypowiada się na temat gry aktorskiej wypowiada się na temat nastroju spektaklu pisze prostą recenzję obejrzanego spektaklu 	<ul style="list-style-type: none"> w czasie oglądania spektaklu zwraca uwagę na jego istotne fragmenty wymienia tworzywa teatru wskazuje interesujące rozwiązania inscenizacyjne wstępnie omawia grę aktorską określa nastrój spektaklu pisze recenzję obejrzanego spektaklu 	<ul style="list-style-type: none"> wstępnie porównuje spektakl z literackim tekstem dramatu wyjaśnia, co to znaczy, że teatr jest sztuką wielotworzywową omawia rozwiązania inscenizacyjne omawia grę aktorską wskazuje środki budowania nastroju pisze ciekawą recenzję obejrzanego spektaklu 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice między inscenizacją a tekstem literackim dramatu omawia specyfikę teatru jako sztuki wielotworzywowej ocenia rozwiązania inscenizacyjne ocenia grę aktorską omawia środki budowania nastroju pisze recenzję obejrzanego spektaklu, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje spektakl ze szczególnym uwzględnieniem środków wyrazu teatralnego

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
Wirtualny spacer: reklamy uczniów	<ul style="list-style-type: none"> we wskazanej formie przygotowuje prostą reklamę pożądanym zachowań społecznych 	<ul style="list-style-type: none"> we wskazanej formie przygotowuje reklamę pożądanym zachowań społecznych 	<ul style="list-style-type: none"> w wybranej przez siebie formie przygotowuje ciekawą reklamę pożądanym zachowań społecznych 	<ul style="list-style-type: none"> w wybranej przez siebie formie przygotowuje ciekawą reklamę pożądanym zachowań społecznych (propagującą aktywność społeczną) 	<ul style="list-style-type: none"> w wybranej przez siebie formie przygotowuje oryginalną, twórczą reklamę pożądanym zachowań społecznych (propagującą aktywność społeczną)
W obronie wolności					
Adam Mickiewicz <i>Śmierć pułkownika</i>	<ul style="list-style-type: none"> czyta tekst ze zrozumieniem zna termin <i>heroizacja</i> opowiada swoimi słowami o śmierci Pułkownika wyjaśnia, co zaskakuje czytelnika utworu 	<ul style="list-style-type: none"> w czasie lektury korzysta z przypisów wyjaśnia, na czym polega heroizacja wyjaśnia, co to jest <i>ars bene moriendi</i> wie, co to jest puenta 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza treść własnymi słowami wskazuje elementy heroizacji w utworze wyjaśnia, dlaczego w przypadku śmierci bohatera można mówić o <i>ars bene moriendi</i> wyjaśnia puentę utworu 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje temat i określa problematykę utworu wyjaśnia, czemu służy heroizacja zastosowana w utworze wyjaśnia funkcję motywu <i>ars bene moriendi</i> omawia funkcję penty w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem kreacji bohatera literackiego i intencji tekstu
Adam Mickiewicz <i>Reduta Ordona</i>	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia z tekstu wydarzenia wymienia podstawowe środki językowe, za pomocą których zostały przedstawione walczące strony dostreżę nawiązania do historii Polski wskazuje fragmenty przedstawiające cara wskazuje fragmenty o charakterze dynamicznym dostreżę elementy symboliczne zna termin <i>legenda literacka</i> 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje w punktach przebieg bitwy wskazuje i nazywa środki językowe, za pomocą których zostały przedstawione walczące strony wskazuje nawiązania do historii Polski ustala, jak został przedstawiony car wymienia środki językowe dynamizujące wypowiedź wskazuje elementy symboliczne wie, na czym polega legenda literacka 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada przebieg bitwy omawia językowe sposoby pokazania walczących stron omawia nawiązania do historii Polski rozpoznaje ironię w sposobie przedstawiania cara omawia sposoby dynamizacji wypowiedzi omawia elementy symboliczne wyjaśnia, na czym polega legenda literacka 	<ul style="list-style-type: none"> omawia układ wydarzeń w utworze omawia funkcję użytych środków językowych wyjaśnia, w jakim celu zostały wykorzystane nawiązania do historii Polski określa cel zastosowania ironii komentuje dynamizację wypowiedzi w odniesieniu do jej treści wyjaśnia znaczenia związane z elementami symbolicznymi wyjaśnia, w jakim celu poeta wykreował legendę literacką 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem językowych sposobów obrazowania i znaczeń symbolicznych
Melchior Wańkowicz <i>Ziele na kraterze</i>	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia swoje pierwsze wrażenia po przeczytaniu tekstu odtwarza główne informacje na temat powstania warszawskiego opowiada o wybranej parze bohaterów nazywa podstawowe wartości ukazane w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o swoich uczuciach wywołanych lekturą tekstu porządkuje informacje na temat powstania warszawskiego omawia działania bohaterów wypowiada się na temat wartości ważnych dla bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, do jakich refleksji skłania lektura tekstu przedstawia w formie mapy mentalnej informacje na temat powstania warszawskiego ocenia postawy bohaterów wyjaśnia, co łączy młodych powstańców z bohaterami <i>Reduty Ordona</i> i <i>Śmierci pułkownika</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wstępnie ocenia tekst na podstawie tekstu opowiada o realiach powstania warszawskiego wyjaśnia znaczenia zawarte w metaforze <i>ziele na kraterze</i> wyjaśnia, jak współcześnie można okazywać uczucia wobec ojczyzny 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem postaw bohaterów i reprezentowanych przez nich wartości
Meandry uczyć					
Juliusz Słowacki <i>Balladyna</i>	<ul style="list-style-type: none"> wie, że utwór jest dramatem porządkuje wydarzenia 	<ul style="list-style-type: none"> przypomina cechy dramatu jako rodzaju literackiego wymienia wątki 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego utwór jest dramatem omawia relacje między wątkami 	<ul style="list-style-type: none"> zestawia utwór z innymi znanymi dramatami omawia fabułę 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje dramat ze szczególnym

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
	<ul style="list-style-type: none"> w wybranym wątku wypowiada się na temat bohaterów podaje przykłady elementów realistycznych i fantastycznych dostrzega baśniowe i legendarne nawiązania wymienia wartości, o których jest mowa w dramacie zna pojęcie tragizmu 	<ul style="list-style-type: none"> utworu charakteryzuje bohaterów wymienia elementy realistyczne i fantastyczne wskazuje baśniowe i legendarne nawiązania nazywa wartości ważne dla bohaterów przypomina, na czym polega tragizm 	<ul style="list-style-type: none"> dokonyuje charakterystyki porównawczej omawia związki między elementami realistycznymi i fantastycznymi omawia rolę baśniowych i legendarnych nawiązań wypowiada się na temat sposobów osiągania wartości przez bohaterów omawia źródła tragizmu w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> dramatu charakteryzuje i ocenia bohaterów omawia konwencję pokazywania świata w dramacie interpretuje znaczenia wynikające z baśniowych i legendarnych nawiązań ocenia sposoby osiągania wartości przez bohaterów interpretuje utwór jako tragedię 	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnieniem konwencji prezentowania świata oraz warstwy aksjologicznej
Ewa Nowak <i>Drzazga</i> (fragmenty)	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o relacjach między bohaterkami opowiada o przebiegu konfliktu między siostrami dostrzega metaforykę tytułu przedstawia pomysły, jak można by rozwiązać konflikt między siostrami ze zrozumieniem czyta definicję stylu potocznego 	<ul style="list-style-type: none"> omawia relacje między bohaterkami wyjaśnia, na czym polegał konflikt między siostrami wyjaśnia tytułową metaforę proponuje sposoby rozwiązania konfliktu między bohaterkami odtworza wiadomości na temat stylu potocznego 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia relacje między bohaterkami omawia źródła i przebieg konfliktu między siostrami łączy tytułową metaforę z problematyką utworu formuluje rady, których można by udzielić bohaterkom wyjaśnia, czym cechuje się styl potoczny 	<ul style="list-style-type: none"> omawia motywy postępowania bohaterki wpływające na relacje między nimi przedstawia źródła, istotę, przebieg i skutki konfliktu między siostrami łączy tytułową metaforę z własnymi doświadczeniami życiowymi wciela się w rolę negocjatora, pomagającego rozwiązać konflikt wskazuje w tekście przykłady stylu potocznego, wyjaśnia jego funkcję 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem relacji międzyludzkich
Andrzej Pągowski, plakat do <i>Balladyny</i> Juliusza Słowackiego	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje plakat wśród innych tekstów kultury wymienia znaki plastyczne plakatu dostrzega związek plakatu z dramatem Słowackiego pisze proste zaproszenie na spektakl 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje specyficzne cechy plakatu jako tekstu kultury wymienia i omawia znaki plastyczne plakatu wymienia postaci i wydarzenia dramatu, z którymi kojarzy się plakat pisze zaproszenie na spektakl 	<ul style="list-style-type: none"> omawia specyficzne cechy plakatu jako tekstu kultury wskazuje elementy o znaczeniu symbolicznym omawia związek plakatu z problematyką utworu Słowackiego pisze oryginalne zaproszenie na spektakl 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia swój stosunek do plakatu jako dzieła sztuki plastycznej omawia symboliczne sensory związane ze znakami plastycznymi plakatu prezentuje rozwiniętą wypowiedź na temat związków plakatu z problematyką dramatu Słowackiego pisze zaproszenie na spektakl, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje plakat ze szczególnym uwzględnieniem metaforyki i plastycznych środków wyrazu
Nasze projekty: profil facebookowy <i>Balladyny</i>					
• Pokonać bariery					
Aleksander Fredro <i>Zemsta</i>	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje utwór jako dramat wymienia podstawowe elementy świata przedstawionego porządkuje wydarzenia w wybranym wątku charakteryzuje 	<ul style="list-style-type: none"> przypomina cechy dramatu jako rodzaju literackiego wymienia elementy przedstawionego świata wymienia wątki utworu charakteryzuje główne postaci utworu 	<ul style="list-style-type: none"> udowadnia, że utwór jest dramatem omawia elementy świata przedstawionego ustala relacje między wątkami utworu charakteryzuje bohaterów omawia rozwój akcji 	<ul style="list-style-type: none"> zestawia utwór z innymi znanymi dramatami wypowiada się na temat sposobu pokazania elementów świata przedstawionego omawia wszystkie wątki utworu 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje dramat ze szczególnym uwzględnieniem kategorii komizmu pisze ciekawą charakterystykę porównawczą bohaterów,

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
	wybranego bohatera <ul style="list-style-type: none"> • przypomina części akcji dramatu • mówi, co go śmieszy w utworze • wskazuje sceny, które go zainteresowały • odczytuje głośno wybrany monolog z dramatu • pisze prostą charakterystykę porównawczą bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> • przyporządkowuje częściom akcji dramatu właściwe wydarzenia • wymienia elementy komiczne • proponuje rozwiązania inscenizacyjne wybranych scen • pięknie odczytuje wybrany monolog dramatu • pisze charakterystykę porównawczą bohaterów 	dramatu <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje przykłady komizmu postaci, sytuacji, języka • dopisuje do wybranej sceny didaskalia • interpretuje głosowo wybrany monolog dramatu • pisze rozwiniętą charakterystykę porównawczą bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> • dokonuje charakterystyki porównawczej Cześnika i Rejenta • omawia konstrukcję akcji dramatu • omawia komizm utworu • dopisuje do wybranej sceny funkcjonalne didaskalia • stara się aktorsko interpretować wybrany monolog dramatu • pisze oryginalną, rozwiniętą charakterystykę porównawczą bohaterów, uwzględnia ocenę bohaterów 	zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi
Beata Ostrowicka <i>Zła dziewczyna</i> (fragmenty)	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza informacje z tekstu • przedstawia bohaterkę • opowiada o konflikcie rodzinnym 	<ul style="list-style-type: none"> • porządkuje informacje z tekstu • charakteryzuje bohaterkę • ocenia zachowanie ojca 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia informacje z tekstu • przedstawia relacje bohaterki z członkami rodziny • przedstawia przebieg konfliktu w rodzinie bohaterki 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o życiu bohaterki • ocenia relacje bohaterki z członkami rodziny • formułuje rady dla bohaterki 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie analizuje i interpretuje dramat ze szczególnym uwzględnieniem relacji międzyludzkich
Nasze projekty: animacja	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowuje prostą animację inspirowaną losami osoby, która pokonała życiowe bariery 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowuje animację inspirowaną losami osoby, która pokonała życiowe bariery 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowuje ciekawą animację inspirowaną losami osoby, która pokonała życiowe bariery 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowuje ciekawą, oryginalną graficznie animację inspirowaną losami osoby, która pokonała życiowe bariery 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowuje twórczą, oryginalną plastycznie animację inspirowaną losami osoby, która pokonała życiowe bariery
Jaką siłę ma słowo?					
Cyprian Norwid <i>Ogólniki, Moja piosnka II</i>	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega obrazy poetyckie w wierszach • wie, że niektóre elementy mają znaczenia symboliczne • wskazuje wersy ujawniające osobę mówiącą • wskazuje wersy, w których jest mowa o wartościach • czyta ze zrozumieniem definicję motywu arkadyjskiego • wie, co to jest neologizm 	<ul style="list-style-type: none"> • wyodrębnia obrazy poetyckie • wymienia elementy symboliczne • rozpoznaje osobę mówiącą • nazywa wartości • rozpoznaje motyw arkadyjski • wskazuje neologizmy • rozróżnia ich rodzaje 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia zawartość treściową obrazów poetyckich • wyjaśnia znaczenia elementów symbolicznych • charakteryzuje osobę mówiącą • omawia wartości ważne dla osoby mówiącej • omawia sposób kreowania świata w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia relacje łączące obrazy poetyckie • omawia symboliczną warstwę tekstów • omawia życiową postawę osoby mówiącej • ustosunkowuje się do wartości, o których mówi osoba mówiąca • omawia funkcje neologizmów w kreowaniu świata w utworach 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie analizuje i interpretuje utwory ze szczególnym uwzględnieniem poetyckiego obrazowania, znaczeń symbolicznych i formalnego nowatorstwa
Henryk Sienkiewicz <i>Latarnik</i>	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje utwory epickie wśród innych rodzajów literackich • wie, że <i>Latarnik</i> jest nowelą • opowiada o głównych wydarzeniach z życia bohatera • wie, na czym polega retrospekcja • nazywa najważniejsze cechy bohatera • nazywa uczucia 	<ul style="list-style-type: none"> • zna cechy utworów epickich • wymienia główne cechy noweli • opowiada o losach bohatera • wskazuje retrospekcje w utworze • nazywa cechy charakteru bohatera • wyjaśnia, czym były wywołane uczucia bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia cechy utworów epickich • wyjaśnia, dlaczego utwór jest nowelą • komentuje i ocenia losy bohatera • wyjaśnia, co zostało przedstawione za pomocą retrospekcji • charakteryzuje bohatera • omawia stany emocjonalne bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polega epickość utworu • wyjaśnia, czym wyróżnia się nowela spośród innych gatunków epickich • wyjaśnia czy losy bohatera można uznać za tragiczne • wyjaśnia funkcje retrospekcji • dokonuje pełnej 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie analizuje i interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem roli literatury w życiu człowieka

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
	bohatera • pisze prostą recenzję utworu literackiego	• pisze recenzję utworu literackiego	• pisze wyczerpującą recenzję utworu literackiego	charakterystyki bohatera • komentuje stany emocjonalne bohatera z perspektywy jego życiowych przeżyć • pisze recenzję książki, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi	
Marcin Wandałowski <i>Nasz język – łączy czy dzieli</i> (rozmowa z Jerzym Bralczykiem)	• odróżnia wywiad od innych wypowiedzi publicystycznych • wie, czego dotyczy wywiad • zna podstawowe składniki aktu komunikacji językowej • wydobywa z tekstu informacje dotyczące zmian we współczesnym języku	• wie, czym cechuje się wywiad jako wypowiedź publicystyczna • formułuje temat wywiadu • wie, na czym polega komunikacja językowa • odtwarza własnymi słowami informacje dotyczące zmian we współczesnym języku	• omawia cechy wywiadu jako wypowiedzi publicystycznej • odtwarza główne myśli wypowiedzi rozmówcy • omawia poszczególne składniki aktu komunikacji językowej • omawia zmiany językowe, o których jest mowa w tekście	• wyjaśnia, dlaczego tekst reprezentuje wywiad jako wypowiedź publicystyczną • ustosunkowuje się do wypowiedzi rozmówcy • omawia akt komunikacji językowej • uzupełnia własnymi spostrzeżeniami informacje z tekstu na temat zmian w języku współczesnym	• samodzielnie interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem refleksji na temat roli języka w łączeniu ludzi
Rycerski świat					
Henryk Sienkiewicz <i>Krzyżacy</i>	• wie, że utwór należy do powieści historycznych • podaje po jednym przykładzie elementu historycznego i fikcyjnego w powieści • przypomina, co to jest wątek • krótko charakteryzuje wybranego bohatera • wie, kiedy bohater jest postacią dynamiczną • wymienia podstawowe obyczaje rycerskie • wie, co to jest archaizm • określa temat obrazu Matejki • proponuje obsadę aktorską głównych ról do przygotowywanej ekranizacji • pisze krótkie streszczenie wybranego wątku • tworzy krótki list i opis postaci	• wyjaśnia, czym cechują się powieści historyczne • wskazuje przykłady elementów historycznych i fikcyjnych • wymienia wątki utworu • charakteryzuje wybranego bohatera • wyjaśnia, kiedy bohater jest postacią dynamiczną • wymienia obyczaje rycerskie • wskazuje w tekście różne rodzaje archaizmów • zestawia opis bitwy z dziełem malarskim • proponuje obsadę aktorską kilku ról do przygotowywanej ekranizacji • pisze streszczenie wybranego wątku • tworzy list i opis postaci	• wyjaśnia, dlaczego utwór należy do powieści historycznych • określa zasadę łączenia elementów historycznych i fikcyjnych • omawia układ wątków utworu • dokonuje charakterystyki porównawczej wybranych bohaterów dynamicznych • krótko opowiada o obyczajach rycerskich • wyjaśnia, po co są stosowane archaizmy w utworze • wskazuje podobieństwa w opisie bitwy i jej przedstawieniu malarskim • proponuje obsadę aktorską do przygotowywanej ekranizacji • pisze wyczerpujące streszczenie wybranego wątku • tworzy rozwinięty list i wyczerpujący opis postaci	• podaje różne przykłady powieści historycznych • określa relacje między elementami historycznymi i fikcyjnymi • przedstawia przebieg wybranego wątku • dokonuje wyczerpującej charakterystyki porównawczej wybranych bohaterów • wyjaśnia, kto i dlaczego jest bohaterem dynamicznym • opowiada o obyczajach rycerskich • wyjaśnia rolę archaizmów w języku utworu • porównuje środki języka literackiego i malarskiego w opisie bitwy • uzasadnia obsadę aktorską do przygotowywanej ekranizacji • pisze streszczenie wątku zgodnie z wszystkimi wymogami tej formy wypowiedzi • tworzy ciekawy list i plastyczny opis postaci	• zestawia powieść z filmem, dokonuje ich porównania • przedstawia prezentację dotyczącą wybranego problemu utworu • tworzy list i opis postaci, zachowując wszystkie wymogi tych form wypowiedzi

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
Jarosław Grzędowicz <i>Pan Lodowego Ogrodu</i> (fragmenty)	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza podstawowe informacje na temat krainy przedstawionej we fragmencie opowiada o misji, którą wykonuje główny bohater wstępnie przedstawia przeżycia, jakich doznałby podczas spotkania z mieszkańcami obcej planety ma świadomość, że w tekście znajdują się nawiązania do średniowiecza wie, co to jest fantastyka literacka i rozpoznaje teksty fantasy 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza informacje na temat krainy przedstawionej we fragmencie wyjaśnia na czym polega misja, którą wykonuje główny bohater odtwarza argumenty, które zadecydowały o wyborze Vuka do spełnienia misji opisuje przeżycia, jakich doznałby podczas spotkania z mieszkańcami obcej planety przedstawia nawiązania do średniowiecza wyjaśnia, na czym polega fantastyka literacka rozdziela fantastykę naukową i fantasy 	<ul style="list-style-type: none"> porządkuje informacje na temat krainy przedstawionej we fragmencie tworzy rozwiniętą wypowiedź przedstawiającą przeżycia, jakich doznałby podczas spotkania z mieszkańcami obcej planety uzasadnia, co może być nawiązaniem do średniowiecza wymienia przykłady elementów fantastycznych wyjaśnia, na czym polega fantastyka naukowa i fantasy 	<ul style="list-style-type: none"> barwnie opowiada o krainie przedstawionej we fragmencie odtwarza i ocenia argumenty, które zadecydowały o wyborze Vuka do spełnienia misji barwnie opisuje przeżycia, których doznałby podczas spotkania z mieszkańcami obcej planety omawia rolę nawiązań do średniowiecza zestawia fantastykę literacką z fikcją realistyczną podaje przykłady literatury należącej do fantastyki naukowej i do fantasy 	<ul style="list-style-type: none"> zna całość utworu w wybranej formie przedstawia specyfikę literatury fantasy
Rodolphe Jaquette, Bernard Capó <i>Krzyżacy. I. W cieniu czarnych kniei</i> (fragment komiksu)	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje powieść Sienkiewicza jako źródło komiksu wie, do czego służy dymek komiksowy podaje przykład zdynamizowanego fragmentu przedstawia wstępne wrażenia po obejrzeniu fragmentu komiksu 	<ul style="list-style-type: none"> zestawia fragment komiksu z odpowiednim fragmentem powieści rozdziela podstawowe rodzaje dymków komiksowych wskazuje fragmenty zdynamizowane prezentuje swoje wrażenia po obejrzeniu fragmentu komiksu 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje fragment komiksu z odpowiednim fragmentem powieści zna różne rodzaje dymków komiksowych omawia dynamiczne fragmenty komiksu przedstawia swoją ocenę fragmentu komiksu 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje fragment komiksu z odpowiednim fragmentem powieści, wskazując podobieństwa i różnice łączy różne rodzaje dymków z rodzajem tekstu w komiksie wyjaśnia, jak zostały osiągnięte efekty dynamizmu ocenia i wartościuje fragment komiksu 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia wybrany przez siebie komiks, omawia jego problematykę i warstwę plastyczną, ocenia go
Mieć czy być?					
Karol Dickens <i>Opowieść wigilijna</i>	<ul style="list-style-type: none"> zbiera informacje dotyczące głównego bohatera wskazuje informacje, na podstawie których można ustalić czas wydarzeń rozdziela wydarzenia realistyczne i fantastyczne wskazuje fragmenty, na podstawie których można określić emocje bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje głównego bohatera ustala czas wydarzeń dzieli wydarzenia na realistyczne i fantastyczne nazywa emocje bohatera zapisuje w punktach rady dla bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> dokonuje pełnej charakterystyki głównego bohatera omawia czas wydarzeń omawia związek wydarzeń realistycznych i fantastycznych nazywa emocje bohatera i wyjaśnia, czym były wywołane 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje głównego bohatera, przywołując fragmenty tekstu wyjaśnia znaczenie, jakie w utworze ma czas rozgrywających się wydarzeń określa rolę fantastyki w opowiadaniu wyjaśnia, z czego wynikała i na czym polegała zmiana w myśleniu i postępowaniu bohatera wypowiada się na temat motywów ludzkiego postępowania 	<ul style="list-style-type: none"> dokonuje samodzielnej analizy i interpretacji tekstu
Erich Fromm <i>Mieć czy być</i> (fragmenty)	<ul style="list-style-type: none"> czyta tekst ze zrozumieniem wie, że tekst ma charakter filozoficzny wskazuje fragmenty mówiące o dwóch postawach życiowych 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje pytania w związku z tekstem rozpoznaje tekst jako filozoficzny krótko omawia dwie postawy życiowe przedstawione 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, o czym mówi tekst krótko wyjaśnia, z czego wynika filozoficzny charakter tekstu omawia dwie 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje problematykę tekstu wyjaśnia, dlaczego tekst ma charakter filozoficzny omawia i ocenia dwie postawy życiowe 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza tok wyводу zaprezentowanego w tekście, na tej podstawie formułuje własne stanowisko wobec problemów

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza główne poglądy autora wie, że tekst jest napisany stylem naukowym wyodrębnia akapity rozpoznaje podstawowe środki retoryczne pisze krótki list, w którym prezentuje swoje stanowisko 	<ul style="list-style-type: none"> w tekście odtwarza poglądy autora na temat sposobu życia człowieka zna cechy stylu naukowego formułuje treść akapitu jednym zdaniem wskazuje w tekście środki retoryczne pisze list, w którym popiera swoje stanowisko argumentami 	<ul style="list-style-type: none"> postawy życiowe przedstawione w tekście omawia poglądy autora przedstawione w tekście wymienia cechy stylu naukowego rozpoznaje związki między akapitami omawia funkcje podstawowych środków retorycznych pisze list, w którym stosuje środki retoryczne 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawione w tekście prezentuje swoje poglądy na temat poruszony w utworze na podstawie tekstu omawia cechy stylu naukowego omawia budowę wyводу świadomie odbiera tekst z uwzględnieniem środków retorycznych pisze list, w który przekonuje do swoich poglądów 	<ul style="list-style-type: none"> w nim poruszanych analizuje kompozycję tekstu z perspektywy budowy akapitów i związków między nimi świadomie stosuje środki retoryczne w swoich wypowiedziach pisze list, w którym za pomocą celowo dobranych środków prezentuje swoje stanowisko, uzasadnia je i przekonuje do niego odbiorcę
Plakat fundacji Arka	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje plakat wśród innych przedstawień wizualnych wskazuje podstawowe elementy plakatu dostrzega związek tekstu i elementów graficznych na plakacie wie, kim jest wolontariusz zna pojęcie filantropia wie, na czym polega perswazja 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia plakat od obrazu wskazuje elementy znaczące na plakacie analizuje hasła znajdujące się na plakacie wyjaśnia, kim jest wolontariusz przedstawia prostą definicję filantropii zna podstawowe środki perswazyjne 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym różni się plakat od obrazu omawia przenośne znaczenie znaków graficznych wypowiada się na temat swoich możliwości pracy w wolontariacie wyjaśnia, na czym polega filantropia rozpoznaje środki perswazyjne 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje główne środki wyrazu plakatu ocenia plakat proponuje własne hasło plakatowe ocenia własne możliwości pracy w wolontariacie podaje przykłady działań o charakterze filantropijnym omawia znaczenie i funkcję środków perswazyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> omawia specyfikę plakatu jako formy przekazu ocenia skuteczność perswazyjną plakatu prezentują rozwiniętą wypowiedź na temat celu, sensu i przebiegu wolontariatu omawia i ocenia działania o charakterze filantropijnym świadomie i celowo stosuje środki perswazyjne w swoich wypowiedziach
Magia świata					
Bolesław Leśmian <i>Dziewczyna</i>	<ul style="list-style-type: none"> wie, że utwór jest balladą dostrzega mieszanie realizmu z fantastyką rozpoznaje narratora w utworze dostrzega neologizmy w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy ballady jako gatunku wskazuje elementy realistyczne i fantastyczne przypomina, kim jest narrator w utworze wskazuje neologizmy 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego utwór jest balladą omawia elementy realistyczne i fantastyczne omawia postawę narratora omawia budowę i znaczenie neologizmów 	<ul style="list-style-type: none"> omawia tekst jako balladę w kontekście innych utworów tego gatunku określa relacje między elementami realistycznymi i fantastycznymi omawia relację narratora z elementami świata przedstawionego omawia funkcję neologizmów 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem zawartej w nim wizji świata
Bolesław Leśmian <i>Wczesnym rankiem, Tęcza</i>	<ul style="list-style-type: none"> wie, że utwór należy do liryki bezpośredniej dostrzega składniki poetyckiego krajobrazu dostrzega środki języka malarskiego 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje utwór jako należący do liryki bezpośredniej wymienia składniki poetyckiego krajobrazu wskazuje środki języka malarskiego dostrzega ożywienie wyodrębnia obrazy poetyckie omawia postawę wobec natury przedstawioną w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego utwór należy do liryki bezpośredniej opisuje krajobraz zaprezentowany w wierszu omawia zawartość obrazów poetyckich omawia środki języka malarskiego wskazuje ożywienie 	<ul style="list-style-type: none"> omawia tekst jako utwór należący do liryki bezpośredniej określa relacje między elementami utworu omawia funkcję obrazów poetyckich omawia funkcję ożywienia ocenia postawy pokazane w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> dokonyuje samodzielnej analizy i interpretacji wierszy

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
Aleksander Minorski <i>Ikar znad Dunajca</i> (fragmenty)	<ul style="list-style-type: none"> przypomina postać Ikar z mitu wie, że tekst jest opowieścią biograficzną wymienia najważniejsze elementy świata przedstawionego wskazuje fragmenty opisujące emocje i przeżycia według wzoru tworzy opis przeżyć 	<ul style="list-style-type: none"> krótko przypomina treść mitu o Ikarze wyjaśnia, czym cechuje się opowieść biograficzna porządkuje elementy świata przedstawionego nazywa emocje i przeżycia tworzy opis przeżyć 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia symbolikę postaci Ikar sytytuje opowieść biograficzną na granicy literatury faktu i literatury pięknej opowiada swoimi słowami o elementach świata przedstawionego wskazuje i omawia źródła emocji i przeżyć tworzy ciekawy opis przeżyć 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega motyw ikaryjski w kulturze wyjaśnia, dlaczego tekst jest opowieścią biograficzną omawia elementy świata przedstawionego omawia przeżycia i emocje bohatera w kontekście jego dokonań tworzy opis przeżyć, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem oceny postawy bohatera
Michał Głowiński, Aleksandra Okopień-Sławińska, Janusz Sławiński <i>Świat przedstawiony utworu literackiego wobec rzeczywistości</i> (fragmenty)	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia realizm od fantastyki zna termin <i>groteska</i> zna termin <i>absurd</i> rozróżnia elementy świata przedstawionego w utworach literackich wyodrębnia akapity 	<ul style="list-style-type: none"> wstępnie omawia realizm i fantastykę jako dwa sposoby pokazywania rzeczywistości w literaturze wie, na czym polega groteska wie, na czym polega absurd wymienia elementy świata przedstawionego w utworach literackich odtwarza zawartość treściową akapitów 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega realizm, a na czym fantastyka obrazowanie świata wskazuje podstawowe cechy groteski podaje przykłady absurdu omawia elementy świata przedstawionego w utworach literackich analizuje budowę akapitów dostrzega problematykę tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> zestawia z sobą konwencję realistyczną i fantastyczną wyjaśnia, czym jest groteska i podaje jej przykłady wyjaśnia funkcje absurdu charakteryzuje elementy świata przedstawionego w utworach literackich omawia budowę akapitów formuluje problematykę tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje i interpretuje utwory ze szczególnym uwzględnieniem konwencji literackiej analizuje kompozycję tekstu z perspektywy budowy akapitów i związków między nimi
Sztuka optymizmu					
Kazimierz Wierzyński <i>Zielono mam w głowie, Na łące</i>	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, o czym mówi wiersz wie, na czym polega przerzutnia wie, na czym polega liryka bezpośrednia wie, że niektóre fragmenty mają charakter metaforyczny cytuje fragmenty, na podstawie których można określić postawę życiową osoby mówiącej 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje główną myśl wiersza rozpoznaje w tekście przerzutnię rozpoznaje w wierszu lirykę bezpośrednią wskazuje fragmenty o znaczeniu metaforycznym wie, o jakiej postawie życiowej jest mowa w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> formuluje przesłanie wiersza wyjaśnia, na czym polega przerzutnia zbiera informacje o osobie mówiącej wyjaśnia znaczenia metaforyczne wypowiada się na temat postawy życiowej, o której jest mowa w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat przesłania wiersza określa funkcję przerzutni charakteryzuje osobę mówiącą wypowiada się na temat znaczeń naddanych utworu przedstawia własne przemyślenia na temat postawy życiowej, o której jest mowa w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje wiersz ze szczególnym uwzględnieniem refleksji o postawach życiowych człowieka
Małgorzata Baranowska <i>Szczęście codzienne</i> (fragment <i>Tylko się rozejrzeć</i>)	<ul style="list-style-type: none"> czyta tekst ze zrozumieniem wskazuje fragmenty prezentujące poglądy autorki odtwarza informacje na temat źródeł szczęścia 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czego dotyczy tekst odtwarza poglądy autorki własnymi słowami krótko wypowiada się na temat źródeł szczęścia odtwarza zawartość treściową akapitów 	<ul style="list-style-type: none"> omawia zawartość treściową tekstu komentuje poglądy autorki wypowiada się na temat źródeł szczęścia analizuje budowę akapitów 	<ul style="list-style-type: none"> formuluje problematykę tekstu ustosunkowuje się do poglądów autorki tworzy rozbudowaną wypowiedź na temat źródeł szczęścia omawia budowę akapitów 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie interpretuje tekst i ustosunkowuje się do zawartych w nim poglądów analizuje kompozycję tekstu z perspektywy budowy akapitów i związków między nimi
Richard Carlson <i>Nie zdręczaj się problemami, nastolatku</i> (fragment <i>Ciesz się, że jesteś nastolatkiem</i>)	<ul style="list-style-type: none"> czyta tekst ze zrozumieniem wie, w jakim celu został napisany tekst wskazuje fragmenty omawiające postawę 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, o czym mówi tekst rozpoznaje intencje tekstu odtwarza własnymi słowami zawartość 	<ul style="list-style-type: none"> omawia treści zawarte w tekście formuluje intencje tekstu omawia fragmenty dotyczące postawy 	<ul style="list-style-type: none"> ustosunkowuje się do treści zawartych w tekście omawia intencje tekstu przedstawia własne 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem omówienia i oceny postaw życiowych

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
	<p>życiową</p> <ul style="list-style-type: none"> wie, czym cechuje się styl potoczny cytuje fragmenty zawierające życiowe rady 	<p>treściową fragmentów dotyczących postawy życiowej</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje styl potoczny odtwarza życiowe rady zawarte w tekście odtwarza zawartość treściową akapitów 	<p>życiowej</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym cechuje się styl potoczny omawia życiowe rady zawarte w tekście analizuje budowę akapitów 	<p>stanowisko dotyczące postawy życiowej zaprezentowanej w tekście</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia skutki zastosowania stylu potocznego formułuje życiowe rady uzupełniające przesłanie tekstu omawia budowę akapitów 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje kompozycję tekstu z perspektywy budowy akapitów i związków między nimi
Malowane słowem					
Jan Lechoń <i>Czerwone wino, Do malarza</i>	<ul style="list-style-type: none"> wie, że w kulturze pory roku mają znaczenie symboliczne wskazuje formy gramatyczne ujawniające osobę mówiącą wskazuje wersy zawierające refleksje wie, że wiersz ma walory plastyczne 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia symbolikę wybranej pory roku wskazuje osobę mówiącą w wierszu wyjaśnia, czego dotyczą refleksje zawarte w wierszu wskazuje środki wywołujące efekt plastyczności utworu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia symbolikę pór roku wypowiada się na temat osoby mówiącej w wierszu omawia refleksje zawarte w wierszu nazywa środki językowe wywołujące efekt plastyczności utworu 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy rozbudowaną wypowiedź poświęconą symbolice por roku charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu ustosunkowuje się do refleksji zawartych w wierszu omawia walory plastyczne utworu i sposoby ich osiągnięcia 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje wiersze ze szczególnym uwzględnieniem zawartych w nim refleksji i sposobów kreowania rzeczywistości
Jan Kasprzowicz <i>Krzak dzikiej róży w Ciemnych Smreczynach</i>	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia obrazy poetyckie wie, że niektóre elementy mają znaczenie symboliczne wyjaśnia, co to jest epitet złożony wie, że opis ma charakter impresyjny wie, że utwór jest sonetem 	<ul style="list-style-type: none"> tytułuje obrazy poetyckie wymienia elementy symboliczne wskazuje epitety złożone wyjaśnia, na czym polega impresyjność opisu wymienia cechy gatunkowe sonetu 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat zawartości obrazów poetyckich omawia elementy symboliczne określa funkcję epitetów złożonych omawia środki językowe wpływające na impresyjność opisu wyjaśnia, dlaczego utwór jest sonetem 	<ul style="list-style-type: none"> omawia zawartość obrazów poetyckich wyjaśnia symboliczne znaczenia poszczególnych elementów omawia funkcję epitetów złożonych w powiązaniu z innymi środkami językowymi wyjaśnia, z czego wynika i na czym polega impresyjność opisu poetyckiego omawia relacje między dwiema częściami sonetu 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem impresyjności opisu i tworzących go środków językowych
Czesław Miłosz <i>Mały traktat o kolorach</i>	<ul style="list-style-type: none"> zna definicję traktatu podaje przykłady kilku barw o znaczeniu symbolicznym przypomina, na czym polega epitet złożony cytuje fragmenty, w których jest sformułowana intencja tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym cechuje się traktat wymienia barwy o znaczeniu symbolicznym wymienia epitety złożone rozpoznaje intencję tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co to znaczy <i>mały traktat</i> omawia symboliczne znaczenie barw omawia funkcję epitetów złożonych formułuje intencję tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie tytułu omawia kulturowe znaczenie różnych barw omawia funkcję epitetów złożonych w kontekście innych środków językowych użytych w tekście omawia intencję tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem jego przesłania
Wirtualny spacer: projektowanie zawartości płyty i jej okładki	<ul style="list-style-type: none"> proponuje przykłady utworów muzycznych proponuje prosty projekt okładki 	<ul style="list-style-type: none"> zbiera wyjściowy materiał muzyczny proponuje elementy graficzne na okładkę projektuje prostą okładkę 	<ul style="list-style-type: none"> gromadzi materiał muzyczny dobiera funkcjonalne elementy graficzne na okładkę projektuje interesującą okładkę 	<ul style="list-style-type: none"> gromadzi bogaty materiał muzyczny dobiera funkcjonalne różnorodne elementy graficzne na okładkę projektuje oryginalną okładkę 	<ul style="list-style-type: none"> gromadzi interesujący, bogaty materiał muzyczny samodzielnie tworzy oryginalną, twórczą, pomysłową okładkę
Nasze projekty: wystawa fotografii krajobrazu	<ul style="list-style-type: none"> wybiera zdjęcia na wystawę fotografii 	<ul style="list-style-type: none"> proponuje zasadę ułożenia zdjęć na wystawie fotografii 	<ul style="list-style-type: none"> proponuje motto do fotografii na wystawie 	<ul style="list-style-type: none"> czynnie uczestniczy w przygotowaniu wystawy fotografii krajobrazu 	<ul style="list-style-type: none"> kieruje pracami związanymi z przygotowaniem wystawy fotografii krajobrazu

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
Wymiary człowieczeństwa					
Jerzy Liebert <i>Uczę się siebie, człowieku</i>	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje wersy ujawniające osobę mówiącą wie, co to jest metafora wstępnie określa sytuację liryczną wymienia główne wyznaczniki postawy życiowej przedstawionej w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje osobę mówiącą wskazuje metafory określa sytuację liryczną określa postawę życiową przedstawioną w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat osoby mówiącej wyjaśnia znaczenia metafor omawia sytuację liryczną - wyjaśnia, jakiej postawy życiowej uczy wiersz 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu omawia metaforyczną warstwę utworu komentuje sytuację liryczną - ustosunkowuje się do postawy życiowej przedstawionej w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje wiersz ze szczególnym uwzględnieniem prezentowanej w nim postawy wobec świata i człowieka
Leszek Kołakowski <i>Mini wykłady o maxi sprawach. O wrogu i o przyjacielu</i>	<ul style="list-style-type: none"> czyta tekst ze zrozumieniem cytuje zdanie o charakterze tezy zna przynajmniej jeden cytat dotyczący przyjaźni wyodrębnia akapity w tekście wie, po czym rozpoznać akapit sumujący stara się brać udział w dyskusji 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada, o czym mówi tekst wskazuje fragmenty o charakterze tezy i argumentów ze źródeł wskazanych przez nauczyciela podaje kilka cytatów dotyczących przyjaźni wyodrębnia główną myśl akapitów wskazuje akapit sumujący bierze udział w dyskusji 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje temat tekstu na podstawie tekstu formułuje tezę i argumenty z samodzielnie wyszukanych źródeł podaje cytaty dotyczące przyjaźni omawia związki między akapitami omawia zawartość akapitu sumującego bierze czynny udział w dyskusji 	<ul style="list-style-type: none"> określa problematykę tekstu odtwarza własnymi słowami tezę i argumenty z tekstu podaje i omawia cytaty dotyczące przyjaźni odtwarza kompozycję wywodu autora wskazuje związek akapitu sumującego z pozostałymi akapitami przedstawia i uzasadnia swoje stanowisko w dyskusji 	<ul style="list-style-type: none"> zna inne miniwykłady autora, prezentuje ich problematykę, omawia kompozycję wywodu autora
Max Ehrmann, Piotr Walewski, zespół Piwnicy pod Baranami <i>Dezyderata</i>	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście formy trybu rozkazującego cytuje fragmenty zawierające życiowe rady wie, że tekst mówi o wartościach uważnie wysłuchuje muzycznej wersji utworu pisze prostą dedykację 	<ul style="list-style-type: none"> omawia wersy zawierające formy trybu rozkazującego odtwarza własnymi słowami życiowe rady rozpoznaje wartości, o których mowa w tekście porównuje tekst z jego muzyczną wersją pisze dedykację 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia funkcję form trybu rozkazującego użytego w tekście omawia życiowe rady zawarte w tekście nazywa i porządkuje wartości, o których mowa w tekście wypowiada się na temat muzycznej wersji utworu pisze ciekawą dedykację 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jaką rolę odgrywają formy trybu rozkazującego dla wyeksponowania przesłania tekstu ustosunkowuje się do życiowych rad zawartych w tekście tworzy wypowiedź związaną z wartościami, o których jest mowa w tekście ocenia muzyczną wersję utworu pisze ciekawą dedykację, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje utwór jako dzieło literackie i muzyczne ze szczególnym uwzględnieniem jego wymowy aksjologicznej
Zmagania z losem					
Ernest Hemingway <i>Stary człowiek i morze</i>	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza najważniejsze wydarzenia wymienia podstawowe cechy bohatera rozpoznaje główne emocje bohatera przedstawia chłopca wskazuje przejawy życiowej postawy bohatera dostrzega metaforyczny sens utworu 	<ul style="list-style-type: none"> porządkuje wydarzenia utworu nazywa cechy bohatera nazywa emocje i przeżycia bohatera opowiada o relacjach bohatera z chłopcem wypowiada się na temat postawy życiowej bohatera dostrzega przesłanie utworu pisze rozprawkę 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza etapy wyprawy bohatera charakteryzuje bohatera ocenia postawę bohatera omawia relacje bohatera z chłopcem ocenia postawę życiową bohatera formułuje przesłanie utworu pisze rozprawkę, zachowując wszystkie wymogi tej formy 	<ul style="list-style-type: none"> relacjonuje swoimi słowami przebieg wyprawy bohatera dokonuje pełnej charakterystyki bohatera przedstawia swój stosunek do bohatera ocenia relacje Santiaga z chłopcem ustosunkowuje się do postawy życiowej bohatera ustosunkowuje się do przesłania utworu 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem refleksji o życiowej postawie bohatera i jej oceny przedstawia swoje refleksje w rozprawce zawierającej hipotezę

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
	<ul style="list-style-type: none"> pisze krótką rozprawkę 		wypowiedzi	<ul style="list-style-type: none"> pisze rozprawkę zawierającą hipotezę, zachowuje wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi 	
Jasiek Mela <i>Poza horyzonty</i> (fragmenty)	<ul style="list-style-type: none"> czyta tekst ze zrozumieniem zbiera informacje na temat bohatera wie, czym cechują się utwory należące do literatury faktu 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza informacje zawarte w tekście wypowiada się na temat przeżyć bohatera wie, że tekst należy do literatury faktu 	<ul style="list-style-type: none"> porządkuje informacje zawarte w tekście charakteryzuje bohatera wyjaśnia, dlaczego tekst należy do literatury faktu 	<ul style="list-style-type: none"> omawia informacje zawarte w tekście ocenia bohatera porównuje tekst z innymi utworami należącymi do literatury faktu 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem ewolucji postawy życiowej bohatera
Andrew Wyeth <i>Świat Krystyny</i> (reprodukcja obrazu)	<ul style="list-style-type: none"> ogląda uważnie obraz wypowiada się na temat bohaterki obrazu dostrzega główną zasadę kompozycyjną obrazu ma świadomość symboliki niektórych elementów obrazu 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia elementy świata przedstawionego na obrazie opisuje bohaterkę przedstawioną na obrazie wstępnie omawia kompozycję obrazu wskazuje elementy o znaczeniach symbolicznych 	<ul style="list-style-type: none"> omawia najważniejsze elementy przedstawione na obrazie omawia relację bohaterki obrazu ze światem omawia kompozycję obrazu omawia elementy o znaczeniach symbolicznych 	<ul style="list-style-type: none"> omawia warstwę przedstawieniową obrazu wymyśla historię związaną z postacią przedstawioną na obrazie omawia i ocenia kompozycję obrazu wyjaśnia symboliczne znaczenia elementów obrazu 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje obraz ze szczególnym uwzględnieniem środków języka malarskiego wykorzystanych do przekazania znaczeń
Siła rozumu					
Agatha Christie <i>Hydra lernejska</i> <i>Dwanaście prac Herkulesa</i>	<ul style="list-style-type: none"> czyta ze zrozumieniem informacje dotyczące mitu o pracach Heraklesa cytuje odpowiednie fragmenty tekstu opowiada o bohaterze opowiada, jak detektyw doszedł do rozwiązania zagadki kryminalnej wie, że utwory Agathy Christie reprezentują opowiadania kryminalne wymienia tytuły opowiadań opowiada o wybranym śledztwie bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> zna mit o dwunastu pracach Heraklesa wydobywa informacje z tekstu wstępnie charakteryzuje bohatera odtwarza tok myślenia detektywa wyjaśnia, kiedy opowiadanie nazywamy kryminalnym wskazuje opowiadania, które uważa za najciekawsze odtwarza tok myślenia detektywa w związku z wybranym śledztwem 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada mit o pracach Heraklesa selekcjonuje informacje z tekstu charakteryzuje bohaterów omawia tok myślenia detektywa wyjaśnia, na jakiej podstawie klasyfikuje utwory jako opowiadania kryminalne uzasadnia wybór najciekawszego opowiadania sporządza kartoteki przestępców z opowiadań o Herkulesie Poirocie 	<ul style="list-style-type: none"> omawia nawiązania do mitu o pracach Heraklesa omawia przywołane cytaty charakteryzuje i ocenia bohaterów omawia i ocenia tok myślenia detektywa omawia opowiadania kryminalne jako przykłady utworów kultury masowej wskazuje związek poszczególnych opowiadań z mitem o Herkulesie omawia motywy postępowania przestępców z poszczególnych opowiadań 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje opowiadania ze szczególnym uwzględnieniem ich przynależności do kultury masowej
Czesław Miłosz <i>Zakłęcie</i>	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje dosłowne znaczenia utworu rozpoznaje tezę w utworze rozpoznaje argumenty w tekście rozpoznaje osobę mówiącą dostrzega w utworze nawiązania do filozofii wskazuje fragmenty o znaczeniu metaforycznym 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza własnymi słowami zawartość treściową utworu przekazuje tezę zawartą w utworze własnymi słowami formułuje zawarte w tekście argumenty własnymi słowami wypowiada się na temat osoby mówiącej wie, czym zajmuje się filozofia próbuje wyjaśnić znaczenia zawarte w 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje przenośne znaczenia utworu komentuje tezę utworu omawia argumenty występujące w tekście charakteryzuje osobę mówiącą wyjaśnia krótko, czym zajmuje się filozofia wyjaśnia znaczenia wynikające z metafor 	<ul style="list-style-type: none"> omawia przenośne znaczenia utworu komentuje tezę utworu, przywołując własne przemyślenia ustosunkowuje się do argumentów zawartych w tekście omawia światopogląd osoby mówiącej wymienia podstawowe działy filozofii interpretuje 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem odwołań do filozofii

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
		metaforach		znaczenia metaforyczne	
Auguste Rodin <i>Mysłiciel</i> (rzeźba)	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia rzeźbę od innych wytworów sztuki plastycznej omawia wygląd postaci przedstawianej przez rzeźbę układa krótki monolog wewnętrzny postaci ukazanej przez Rodina 	<ul style="list-style-type: none"> wie, czym cechuje się rzeźba jako dziedzina sztuki przedstawia swoje odczucia wywołane przez dzieło układa monolog wewnętrzny postaci ukazanej przez Rodina 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia rzeźbę figuratywną od abstrakcyjnej wyjaśnia znaczenia wynikające ze sposobu przedstawienia postaci przez rzeźbę układa rozwinięty monolog wewnętrzny postaci ukazanej przez Rodina 	<ul style="list-style-type: none"> omawia środki wyrazu artystycznego związane z rzeźbą ocenia dzieło układa rozwinięty, ciekawy i oryginalny monolog wewnętrzny postaci ukazanej przez Rodina 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje dzieło ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystania środków wyrazu artystycznego dla kreowania przerośniętych znaczeń
Wirtualny spacer: fragment lekcji przygotowany przez uczniów	<ul style="list-style-type: none"> korzysta ze wskazanego programu internetowego korzystając z pomocy, tworzy postać, która pomoże poprowadzić zajęcia na temat potęgi ludzkiego umysłu 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta ze wskazanego programu internetowego tworzy postać, która pomoże poprowadzić zajęcia na temat potęgi ludzkiego umysłu 	<ul style="list-style-type: none"> korzystając z programu internetowego, tworzy niebanalną postać, która pomoże poprowadzić ciekawe zajęcia na temat potęgi ludzkiego umysłu 	<ul style="list-style-type: none"> korzystając z programu internetowego, przeprowadza fragment lekcji na temat potęgi ludzkiego rozumu 	<ul style="list-style-type: none"> korzystając z programu internetowego, przeprowadza ciekawą, twórczą lekcję na temat potęgi ludzkiego rozumu
KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE					
Części mowy – czasownik, formy osobowe	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje czasownik wśród innych części mowy rozpoznaje formy gramatyczne czasownika rozpoznaje formy czasu zna tryby czasownika zna strony czasownika przekształca stronę czynną na bierną i odwrotnie zna reguły ortograficzne dotyczące czasownika 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym cechuje się czasownik jako część mowy tworzy poprawne formy gramatyczne czasownika stosuje odpowiednie formy czasu, trybu i strony rozpoznaje czasowniki dokonane i niedokonane zna reguły ortograficzne dotyczące czasownika, stara się stosować je w praktyce 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym odróżnia się czasownik od innych części mowy tworzy poprawne, różnorodne formy czasownika stosuje formy czasu, trybu i strony wyjaśnia, czym różnią się od siebie czasowniki dokonane i niedokonane zna trudne formy czasownika stosuje w praktyce reguły ortograficzne dotyczące czasownika 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czemu służą czasowniki w wypowiedzi używa w wypowiedzi różnych form gramatycznych czasownika dla osiągnięcia zamierzonych celów stosuje bezbłędnie formy czasu, trybu i strony wyjaśnia, kiedy czasowniki są dokonane, a kiedy niedokonane stosuje poprawnie trudne formy czasownika stosuje w praktyce wszystkie reguły ortograficzne dotyczące czasownika 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie, świadomie i funkcjonalnie używa wszystkich form osobowych czasownika w swoich wypowiedziach
Części mowy – czasownik, formy nieosobowe	<ul style="list-style-type: none"> zna różne formy nieosobowe czasownika rozpoznaje imiesłów przymiotnikowy wśród innych części mowy rozpoznaje imiesłów czynny i bierny wie, że imiesłów przymiotnikowy łączy się z rzeczownikiem zna zasadę pisowni <i>nie</i> z imiesłowem przymiotnikowym rozpoznaje imiesłów przysłówkowy 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje różne formy nieosobowe wyjaśnia, czym cechuje się imiesłów przymiotnikowy tworzy formy imiesłowu czynnego i biernego tworzy związki imiesłowu przymiotnikowego z rzeczownikiem stara się stosować zasadę pisowni <i>nie</i> z imiesłowem przymiotnikowym wyjaśnia, czym cechuje się imiesłów przysłówkowy rozdziela imiesłów 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym wyróżniają się formy nieosobowe czasownika wyjaśnia, czym wyróżnia się imiesłów przymiotnikowy wśród innych części mowy bezbłędnie tworzy formy imiesłowu czynnego i biernego bezbłędnie tworzy związki imiesłowu przymiotnikowego z rzeczownikiem stosuje regułę pisowni <i>nie</i> z imiesłowem wyjaśnia, czym wyróżnia się imiesłów 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czemu służą formy nieosobowe w wypowiedzi wyjaśnia, czemu służą imiesłowy przymiotnikowe w wypowiedzi używa funkcjonalnie form imiesłowu czynnego i biernego uzgadnia formy imiesłowu przymiotnikowego z określonym rzeczownikiem stosuje bezbłędnie regułę pisowni <i>nie</i> z imiesłowem wyjaśnia, czemu 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie, świadomie i funkcjonalnie używa wszystkich form nieosobowych czasownika w swoich wypowiedziach

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
		współczesny i uprzedni	przysłówkowy <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, kiedy stosuje się imiesłów współczesny, a kiedy uprzedni 	służą imiesłowy przysłówkowe w wypowiedzi <ul style="list-style-type: none"> • prawidłowo stosuje imiesłów współczesny i uprzedni 	
Zdanie złożone	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia zdania pojedyncze od złożonych • rozpoznaje części składowe zdania złożonego 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jak odróżnić zdanie pojedyncze od złożonego • dzieli zdanie złożone na części składowe 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym cechuje się zdanie złożone • nazywa części zdania złożonego 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje funkcjonalnie w swoich wypowiedziach zdania złożone • dostrzega relacje pomiędzy wypowiedziami składowymi 	<ul style="list-style-type: none"> • świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o zdaniu złożonym w interpretacji tekstu cudzego i tworzeniu tekstu własnego
Zdanie złożone współrzędnie	<ul style="list-style-type: none"> • wie, na czym polega związek współrzędności • rozpoznaje różne rodzaje zdań współrzędnie złożonych 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polega związek współrzędności • nazywa różne rodzaje zdań współrzędnie złożonych 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje związek współrzędności pomiędzy wypowiedziami składowymi • porównuje różne rodzaje zdań współrzędnie złożonych 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia związek współrzędności pomiędzy wypowiedziami składowymi • stosuje w wypowiedziach wszystkie rodzaje zdań współrzędnie złożonych 	<ul style="list-style-type: none"> • świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o różnych rodzajach zdania współrzędnie złożonego dla interpretacji tekstów cudzych i tworzenia tekstów własnych
Zdania złożone podrzędnie	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje wśród wypowiedzi zdania podrzędnie złożone • dzieli zdanie podrzędnie złożone na wypowiedzenia składowe 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym cechują się zdania podrzędnie złożone • rozróżnia wypowiedzenie nadrzędne i podrzędne w zdaniu złożonym podrzędnie 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje w swoich wypowiedziach zdania złożone podrzędnie • wie, kiedy wypowiedzenie składowe jest podrzędne, a kiedy – nadrzędne 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje celowo i funkcjonalnie w swoich wypowiedziach zdania złożone podrzędnie • omawia stosunek podrzędności 	<ul style="list-style-type: none"> • świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o zdaniu podrzędnie złożonym dla interpretacji tekstów cudzych i tworzenia tekstów własnych
Zdanie złożone z podrzędnym podmiotowym	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje zdanie podmiotowe wśród zdań podrzędnie złożonych • dzieli zdanie złożone na wypowiedzenia składowe 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, kiedy zdanie jest złożone z podrzędnym podmiotowym • wskazuje zdanie składowe nadrzędne i podrzędne 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, kiedy zdanie jest złożone z podrzędnym podmiotowym • wskazuje zależności zdań składowych 	<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonalnie stosuje zdanie złożone z podrzędnym podmiotowym • omawia zależności zdań składowych 	<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o zdaniu podrzędnie złożonym przy interpretacji tekstów cudzych i tworzeniu tekstów własnych
Zdanie złożone z podrzędnym orzecznikowym	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje zdanie orzecznikowe wśród zdań podrzędnie złożonych • dzieli zdanie złożone na wypowiedzenia składowe 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, kiedy zdanie jest złożone z podrzędnym orzecznikowym • wskazuje zdanie składowe nadrzędne i podrzędne 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, kiedy zdanie jest złożone z podrzędnym orzecznikowym • wskazuje zależności zdań składowych 	<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonalnie stosuje zdanie złożone z podrzędnym orzecznikowym • omawia zależności zdań składowych 	<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o zdaniu podrzędnie złożonym orzecznikowym przy interpretacji tekstów cudzych i tworzeniu tekstów własnych
Zdanie złożone z podrzędnym przydawkowym	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje zdanie przydawkowe wśród zdań podrzędnie złożonych • dzieli zdanie złożone na wypowiedzenia składowe 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, kiedy zdanie jest złożone z podrzędnym przydawkowym • wskazuje zdanie składowe nadrzędne i podrzędne 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, kiedy zdanie jest złożone z podrzędnym przydawkowym • wskazuje zależności zdań składowych 	<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonalnie stosuje zdanie złożone z podrzędnym przydawkowym • omawia zależności zdań składowych 	<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o zdaniu podrzędnie złożonym przydawkowym przy interpretacji tekstów cudzych i tworzeniu tekstów własnych
Zdanie złożone z podrzędnym dopełnieniowym	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje zdanie dopełnieniowe wśród zdań podrzędnie złożonych • dzieli zdanie złożone na wypowiedzenia składowe 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, kiedy zdanie jest złożone z podrzędnym dopełnieniowym • wskazuje zdanie składowe nadrzędne i podrzędne 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, kiedy zdanie jest złożone z podrzędnym dopełnieniowym • wskazuje zależności zdań składowych 	<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonalnie stosuje zdanie złożone z podrzędnym dopełnieniowym • omawia zależności zdań składowych 	<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o zdaniu podrzędnie złożonym dopełnieniowym w interpretacji tekstów cudzych i tworzeniu

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
					tekstów własnych
Zdanie złożone z podrzędnym okolicznikowym	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje zdanie okolicznikowe wśród zdań podrzędnie złożonych dzieli zdanie złożone na wypowiedzenia składowe 	<ul style="list-style-type: none"> wie, kiedy zdanie jest złożone z podrzędnym okolicznikowym wskazuje zdanie składowe nadrzędne i podrzędne 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, kiedy zdanie jest złożone z podrzędnym okolicznikowym wskazuje zależności zdań składowych 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie stosuje zdanie złożone z podrzędnym okolicznikowym omawia zależności zdań składowych 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o zdaniu podrzędnie złożonym dopełnieniowym przy interpretacji tekstów cudzych i tworzeniu tekstów własnych
Imiesłowowy równoważnik zdania	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w wypowiedzi imiesłów przysłówkowy rozpoznaje równoważnik zdania rozpoznaje zdanie złożone z imiesłowowym równoważnikiem zdania 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy imiesłowy przysłówkowy wyjaśnia, czym cechuje się równoważnik zdania dzieli zdanie złożone z imiesłowowym równoważnikiem zdania na wypowiedzenia składowe 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym cechuje się imiesłów przysłówkowy wyjaśnia różnice między zdaniem a równoważnikiem zdania ustala relacje wypowiedzeń składowych w zdaniu złożonym z imiesłowowym równoważnikiem zdania 	<ul style="list-style-type: none"> omawia rolę imiesłowa przysłówkowego w wypowiedzi przekształca zdania w równoważniki i równoważniki w zdania funkcjonalnie stosuje w swoich wypowiedziach zdanie złożone z imiesłowowym równoważnikiem zdania 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o zdaniu złożonym z imiesłowowym równoważnikiem zdania przy interpretacji tekstów cudzych i tworzeniu tekstów własnych
Zdania wielokrotnie złożone	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje zdania wielokrotnie złożone dzieli zdanie na wypowiedzenia składowe 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym cechuje się zdanie wielokrotnie złożone wyodrębnia wypowiedzenia nadrzędne i podrzędne 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy zdania wielokrotnie złożone określa relacje między wypowiedziami składowymi 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje funkcjonalnie zdania wielokrotnie złożone obrazuje na wykresie relacje między zdaniami składowymi 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o zdaniu wielokrotnie złożonym przy interpretacji tekstów cudzych i tworzeniu tekstów własnych
Składnia – zebranie i powtórzenie wiadomości	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wszystkie części zdania rozpoznaje różne typy wypowiedzeń odróżnia zdania złożone współrzędnie i podrzędnie dzieli zdania złożone na wypowiedzenia składowe 	<ul style="list-style-type: none"> omawia wszystkie części zdania omawia różne typy wypowiedzeń wyjaśnia różnice między zdaniami współrzędnie i podrzędnie złożonymi analizuje relacje między wypowiedziami składowymi 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wszystkie części zdania w wypowiedziach wykorzystuje różne typy wypowiedzeń w wypowiedziach zna różne rodzaje zdań współrzędnie i podrzędnie złożonych omawia relacje między wypowiedziami składowymi 	<ul style="list-style-type: none"> celowo i funkcjonalnie stosuje wszystkie części zdania stosuje funkcjonalnie różne typy wypowiedzeń stosuje różne rodzaje zdań współrzędnie i podrzędnie złożonych przedstawia na wykresie i omawia relacje między wypowiedziami składowymi 	<ul style="list-style-type: none"> celowo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o składni przy interpretacji tekstów cudzych i tworzeniu tekstów własnych
Wyraz podstawowy i pochodny	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wyrazy podstawowe i pochodne 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy proste wyrazy pochodne 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, kiedy wyraz jest podstawowy, a kiedy pochodny 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy wyrazy pochodne od rzeczowników, czasowników, przymiotników 	<ul style="list-style-type: none"> wie, jak powstają wyrazy bezbłędnie wskazuje wyrazy podstawowe i pochodne tworzy wyrazy pochodne od różnych części mowy
Budowa słowotwórcza wyrazu, wyrazy niepodzielne słowotwórczo	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje wyrazy podstawowe i pochodne dzieli słowotwórczo proste wyrazy pochodne wie, że w temacie słowotwórczym mogą 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co to są wyrazy podstawowe i pochodne dzieli słowotwórczo wyrazy pochodne wskazuje oboczności w temacie słowotwórczym 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy pary wyrazów: podstawowy i pochodny wyjaśnia, czym jest temat słowotwórczy, a czym – formant w wyrazie pochodnym analizuje oboczności 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy ciągi wyrazów pokrewnych wymienia kolejne etapy analizy słowotwórczej wyrazu uwzględnia oboczności występujące w temacie 	<ul style="list-style-type: none"> dokonyuje bezbłędnie analizy słowotwórczej wyrazów o wysokim stopniu trudności

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
	występować oboczności		występujące w temacie słowotwórczym	słowotwórczym	
Rodzaje i funkcje formantów	<ul style="list-style-type: none"> – wie, co to jest formant – zna podstawowe rodzaje formantów 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, co to jest formant – zna różne rodzaje formantów 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia rolę formantu – omawia różne rodzaje formantów 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia formant jako element słowotwórczy – tworzy wyrazy przez użycie różnych rodzajów formantu 	<ul style="list-style-type: none"> – bezbłędnie i funkcjonalnie stosuje wszystkie rodzaje formantów przy tworzeniu wyrazów pochodnych
Wyrazy złożone – złożenia, zestawienia, zrosty	<ul style="list-style-type: none"> – wie, czym cechują się wyrazy złożone – zna zasady pisowni wyrazów złożonych 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy wyrazy złożone – stara się przestrzegać zasad pisowni wyrazów złożonych 	<ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia złożenia, zestawienia, zrosty – stosuje zasady pisowni wyrazów złożonych 	<ul style="list-style-type: none"> – funkcjonalnie wykorzystuje złożenia, zestawienia, zrosty – bezbłędnie zapisuje wyrazy złożone 	<ul style="list-style-type: none"> – funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o wyrazach złożonych i zapożyczeniach do interpretacji tekstów cudzych i tworzenia tekstów własnych
Rodzina wyrazów	<ul style="list-style-type: none"> – wie, kiedy wyrazy tworzą rodzinę – tworzy proste rodziny wyrazów – wyjaśnia, co to jest rdzeń 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, kiedy wyrazy tworzą rodzinę – tworzy rodziny wyrazów – dostrzega oboczności w rdzeniu 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, co to są wyrazy pokrewne – tworzy rozbudowane rodziny wyrazów – odróżnia rdzeń od tematu słowotwórczego 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia pokrewieństwo wyrazów – tworzy rozbudowane rodziny wyrazów i dokonuje analizy słowotwórczej tworzących je wyrazów – zaznacza oboczności w rdzeniu 	<ul style="list-style-type: none"> – wykorzystuje wiedzę o wyrazach pokrewnych przy analizie tekstów cudzych i tworzeniu tekstów własnych
Zebranie i powtórzenie wiadomości ze słowotwórstwa	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje wyrazy podstawowe i pochodne – rozpoznaje temat słowotwórczy i formant – zna różne rodzaje formantów – tworzy proste rodziny wyrazów – rozpoznaje rdzeń – rozpoznaje wyrazy złożone 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym jest wyraz podstawowy, a czym – pochodny – wyjaśnia, czym jest temat słowotwórczy i formant – podaje przykłady różnych rodzajów formantów – tworzy rodziny wyrazów – wyjaśnia, czym jest rdzeń – omawia wyrazy złożone 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje zależności między wyrazami podstawowymi i pochodnymi – omawia budowę słowotwórczą wyrazów pochodnych – wymienia różne rodzaje formantów i tworzy za ich pomocą wyrazy pochodne – tworzy rozbudowane rodziny wyrazów – wyodrębnia rdzeń – tworzy złożenia, zestawienia, zrosty 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia zależności między wyrazami podstawowymi i pochodnymi – dokonuje analizy słowotwórczej wyrazów – stosuje różne rodzaje formantów i tworzy za ich pomocą wyrazy pochodne – tworzy rozbudowane rodziny wyrazów – zaznacza zależności między wyrazami – odróżnia rdzeń od podstawy słowotwórczej – zaznacza oboczności – funkcjonalnie stosuje złożenia, zestawienia i zrosty 	<ul style="list-style-type: none"> – wykorzystuje wiedzę ze słowotwórstwa do analizy i interpretacji tekstów cudzych i tworzenia tekstów własnych
Słownictwo ogólnonarodowe	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe – wie, że istnieje słownictwo ogólne i słownictwo o ograniczonym zasięgu 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje sytuacje wymagające zastosowania słownictwa ogólnonarodowego – potrafi wyjaśnić, kiedy język nazywamy ogólnonarodowym 	<ul style="list-style-type: none"> – zastępuje słownictwo o ograniczonym zasięgu słownictwem ogólnym – odróżnia język ogólnonarodowy od języków regionalnych i środowiskowych 	<ul style="list-style-type: none"> – świadomie i celowo posługuje się słownictwem ogólnonarodowym i słownictwem o ograniczonym zasięgu 	<ul style="list-style-type: none"> – wykorzystuje wiedzę o słownictwie ogólnonarodowym przy tworzeniu tekstów własnych i interpretacji tekstów cudzych
Słownictwo o ograniczonym zasięgu	<ul style="list-style-type: none"> – wie, że niektóre wyrazy mają ograniczony zasięg – podaje przykłady archaizmów – podaje przykłady terminów naukowych 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje słownictwo o ograniczonym zasięgu – wskazuje archaizmy – wskazuje terminy naukowe – wie, co to jest 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje słownictwo o ograniczonym zasięgu, klasyfikuje je – wskazuje rodzaje archaizmów – przyporządkowuje terminy naukowe 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, co decyduje o ograniczonym zasięgu słownictwa – interpretuje znaczenia związane z archaizmami i 	<ul style="list-style-type: none"> – wykorzystuje wiedzę o słownictwie o ograniczonym zasięgu przy tworzeniu tekstów własnych i

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
	<ul style="list-style-type: none"> zna termin <i>socjolekt</i> 	socjolekt	<ul style="list-style-type: none"> odpowiedniej dyscyplinie wiedzy wyjaśnia, co to jest socjolekt 	<ul style="list-style-type: none"> terminami naukowymi występującymi w tekstach cudzych wyjaśnia, co wpływa na powstanie socjolektu 	interpretacji tekstów cudzych
Sposoby wzbogacania słownictwa Neologizmy Neologizmy artystyczne	<ul style="list-style-type: none"> wie, że zasób słownictwa języka zmienia się rozpoznaje w wypowiedzi neologizmy zna termin <i>neologizm artystyczny</i> 	<ul style="list-style-type: none"> zna różne sposoby wzbogacania słownictwa – wyjaśnia, czym cechują się neologizmy wśród neologizmów wyróżnia neologizmy artystyczne 	<ul style="list-style-type: none"> omawia różne sposoby wzbogacania słownictwa rozpoznaje neologizmy słotowórcze, znaczeniowe, frazeologiczne i zapożyczenia podaje przykłady neologizmów artystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje w swoich wypowiedziach bogate, różnorodne słownictwo rozpoznaje różne rodzaje neologizmów samodzielnie tworzy neologizmy próbuje tworzyć i stosować neologizmy artystyczne 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie i funkcjonalnie posługuje się w swoich wypowiedziach bogatym słownictwem wykorzystuje wiedzę na temat neologizmów przy interpretacji tekstów
Homonimy i homofony	<ul style="list-style-type: none"> zna termin homonimy zna termin homofony 	<ul style="list-style-type: none"> wie, co to są homonimy wie, co to są homofony 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jakie wyrazy nazywamy homonimami wyjaśnia, jakie wyrazy nazywamy homofonami 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje w wypowiedziach homonimy uzależnia stosowanie homofonów od kontekstu 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wiedzę na temat homonimów i homofonów przy interpretacji tekstów cudzych i tworzeniu tekstów własnych
Skrótowce Skróty	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje proste skrótowce podaje znaczenia prostych skrótowców poprawnie zapisuje proste skrótowce podaje znaczenia podstawowych skrótów zna podstawowe zasady pisowni skrótów 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co to są skrótowce podaje znaczenia skrótowców poprawnie zapisuje skrótowce podaje znaczenia popularnych skrótów stosuje podstawowe zasady pisowni skrótów 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje różne rodzaje skrótowców podaje znaczenia różnorodnych skrótowców stosuje poprawne formy skrótowców zna znaczenia skrótów poprawnie zapisuje popularne skróty 	<ul style="list-style-type: none"> omawia skrótowce i ich rodzaje podaje znaczenia różnorodnych skrótowców, w tym rzadko stosowanych stosuje poprawne formy wszystkich skrótowców zna znaczenia różnorodnych skrótów poprawnie zapisuje różnorodne skróty 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje poprawnie i funkcjonalnie skrótowce i skróty, zapisuje je bezbłędnie
Style funkcjonalne języka, zasady dobrego stylu	<ul style="list-style-type: none"> wie, co oznacza termin <i>styl wypowiedzi</i> zna nazwy funkcjonalnych stylów wypowiedzi stara się posługiwać w swoich wypowiedziach odpowiednio dobranym stylem 	<ul style="list-style-type: none"> wie, co składa się na styl wypowiedzi rozpoznaje funkcjonalne style języka wymienia cechy dobrego stylu 	<ul style="list-style-type: none"> omawia wyróżniki stylu wypowiedzi omawia wyróżniki funkcjonalnych stylów wypowiedzi omawia cechy dobrego stylu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co to jest styl wypowiedzi i co się na niego składa stosuje różne style funkcjonalne w swoich wypowiedziach dba o poprawność stylu swoich wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> zna style funkcjonalne i omawia ich wyznaczniki świadomie i celowo doбира styl do swoich wypowiedzi
Zebranie i powtórzenie wiadomości o zróżnicowaniu języka	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe wie, że istnieje słownictwo ogólne i słownictwo o ograniczonym zasięgu wie, że niektóre wyrazy mają ograniczony zasięg podaje przykłady archaizmów podaje przykłady terminów naukowych zna termin <i>socjolekt</i> wie, że zasób słownictwa języka zmienia się rozpoznaje w 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje sytuacje wymagające zastosowania słownictwa ogólnonarodowego potrafi wyjaśnić, kiedy język nazywamy ogólnonarodowym rozpoznaje słownictwo o ograniczonym zasięgu wskazuje archaizmy wskazuje terminy naukowe wie, co to jest socjolekt zna różne sposoby wzbogacania 	<ul style="list-style-type: none"> zastępuje słownictwo o ograniczonym zasięgu słownictwem ogólnym odróżnia język ogólnonarodowy od języków regionalnych i śródowiskowych rozpoznaje słownictwo o ograniczonym zasięgu, klasyfikuje je wskazuje rodzaje archaizmów przyporządkowuje terminy naukowe odpowiedniej dyscyplinie wiedzy wyjaśnia, co to jest socjolekt 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie i celowo posługuje się słownictwem ogólnonarodowym i słownictwem o ograniczonym zasięgu wyjaśnia, co decyduje o ograniczonym zasięgu słownictwa interpretuje znaczenia związane z archaizmami i terminami naukowymi występującymi w tekstach cudzych wyjaśnia, co wpływa na powstanie 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wiedzę o słownictwie ogólnonarodowym przy tworzeniu tekstów własnych i interpretacji tekstów cudzych wykorzystuje wiedzę o słownictwie o ograniczonym zasięgu przy tworzeniu tekstów własnych i interpretacji tekstów cudzych świadomie i

Lektura i inne teksty kultury, material językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
	<p>wypowiedzi neologizmy</p> <ul style="list-style-type: none"> zna termin <i>neologizm</i> zna termin homonimy zna termin homofony rozpoznaje proste skrótowce podaje znaczenia prostych skrótowców poprawnie zapisuje proste skrótowce podaje znaczenia podstawowych skrótów zna podstawowe zasady pisowni skrótów wie, co oznacza termin <i>styl wypowiedzi</i> zna nazwy funkcjonalnych stylów wypowiedzi stara się posługiwać w swoich wypowiedziach odpowiednio dobranym stylem 	<p>słownictwa</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym cechują się neologizmy wśród neologizmów wyróżnia neologizmy artystyczne wie, co to są homonimy wie, co to są homofony wyjaśnia, co to są skrótowce podaje znaczenia skrótowców poprawnie zapisuje skrótowce podaje znaczenia popularnych skrótów stosuje podstawowe zasady pisowni skrótów wie, co składa się na styl wypowiedzi rozpoznaje funkcjonalne style języka wymienia cechy dobrego stylu 	<ul style="list-style-type: none"> omawia różne sposoby wzbogacenia słownictwa rozpoznaje neologizmy słowotwórcze, znaczeniowe, frazeologiczne i zapożyczenia podaje przykłady neologizmów artystycznych wyjaśnia, jakie wyrazy nazywamy homonimami wyjaśnia, jakie wyrazy nazywamy homofonami rozpoznaje różne rodzaje skrótowców podaje znaczenia różnorodnych skrótowców stosuje poprawne formy skrótowców zna znaczenia skrótów poprawnie zapisuje popularne skróty omawia wyróżniki stylu wypowiedzi omawia wyróżniki funkcjonalnych stylów wypowiedzi omawia cechy dobrego stylu 	<p>socjolektu</p> <ul style="list-style-type: none"> stosuje w swoich wypowiedziach bogate, różnorodne słownictwo rozpoznaje różne rodzaje neologizmów samodzielnie tworzy neologizmy próbuje tworzyć i stosować neologizmy artystyczne stosuje w wypowiedziach homonimy uzależnia stosowanie homofonów od kontekstu omawia skrótowce i ich rodzaje podaje znaczenia różnorodnych skrótowców, w tym rzadko stosowanych stosuje poprawne formy wszystkich skrótowców zna znaczenia różnorodnych skrótów poprawnie zapisuje różnorodne skróty wyjaśnia, co to jest styl wypowiedzi i co się na niego składa stosuje różne style funkcjonalne w swoich wypowiedziach dba o poprawność stylu swoich wypowiedzi 	<p>funkcjonalnie posługuje się w swoich wypowiedziach bogatym słownictwem</p> <ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wiedzę na temat neologizmów przy interpretacji tekstów wykorzystuje wiedzę na temat homonimów i homofonów przy interpretacji tekstów cudzych i tworzeniu tekstów własnych stosuje poprawnie i funkcjonalnie skrótowce i skróty, zapisuje je bezbłędnie zna style funkcjonalne i omawia ich wyznaczniki świadomie i celowo dobiera styl do swoich wypowiedzi
Elementy aktu komunikacji	<ul style="list-style-type: none"> wie, co to jest akt komunikacji 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia składniki aktu komunikacji 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje podstawowe związki między składnikami aktu komunikacji 	<ul style="list-style-type: none"> omawia wszystkie relacje między poszczególnymi składnikami aktu komunikacji 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy wypowiedzi, podporządkowując je wszystkim składnikom aktu komunikacji
Intencje wypowiedzi, cele wypowiedzi	<ul style="list-style-type: none"> wie, że nadawca w komunikacji może wyrażać różne intencje wie, że komunikat może realizować różne cele 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje przykładowe intencje nadawcy w komunikacji rozpoznaje podstawowe cele komunikatu 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje intencje nadawcy w komunikacji rozpoznaje i formułuje podstawowe cele komunikatu 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje różnorodne intencje w komunikacji rozpoznaje cele cudzej wypowiedzi, dobiera środki do wyrażania celów we własnej wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje środki językowe wyrażające intencje nadawcy formułuje wypowiedzi, świadomie eksponując ich cele
Grzeczność językowa	<ul style="list-style-type: none"> wie, na czym polega interakcja między nadawcą i odbiorcą wie, na czym polega grzeczność językowa zna zasady kultury języka zna podstawowe zasady etykiety językowej zna zasady porozumiewania się w 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jak jest możliwa interakcja między nadawcą i odbiorcą w akcie komunikacji wyjaśnia, na czym polega grzeczność językowa wymienia podstawowe zasady kultury języka i zasady porozumiewania się w 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym jest, na czym polega i jak może przebiegać interakcja między nadawcą a odbiorcą w akcie komunikacji wyjaśnia, czym jest i na czym polega grzeczność językowa omawia podstawowe zasady kultury języka i zasady 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje w praktyce zasady kultury języka bezbłędnie stosuje zasady etykiety językowej stosuje zasady netykiety 	<ul style="list-style-type: none"> zawsze świadomie i celowo stosuje zasady kultury języka i zasady netykiety tworzy wypowiedzi zgodne z zasadami etykiety językowej

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
	sieci	sieci <ul style="list-style-type: none"> zna zasady etykiety językowej 	porozumiewania się w sieci <ul style="list-style-type: none"> stosuje zasady etykiety językowej 		
Cytat, cytowanie Mowa niezależna Mowa zależna	<ul style="list-style-type: none"> stara się wprowadzać cytaty do swoich wypowiedzi rozpoznaje mowę niezależną rozpoznaje mowę zależną 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie wprowadza cytaty do swoich wypowiedzi wprowadza do tekstów pisanych mowę niezależną wprowadza do tekstów pisanych mowę zależną 	<ul style="list-style-type: none"> celowo wprowadza cytaty do swoich wypowiedzi wyjaśnia, na czym polega mowa niezależna wyjaśnia, na czym polega mowa zależna 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje cytaty w swoich wypowiedziach funkcjonalnie stosuje w pisanych tekstach mowę niezależną funkcjonalnie stosuje mowę zależną w tekstach pisanych 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie, celowo, poprawnie, funkcjonalnie wprowadza cytaty do wypowiedzi sprawnie przekształca mowę niezależną w zależną
Zebranie i powtórzenie wiadomości o komunikacji językowej	<ul style="list-style-type: none"> wie, na czym polega komunikacja językowa wie, że nadawca w komunikacji może wyrażać różne intencje wie, że komunikat może realizować różne cele wie, na czym polega interakcja między nadawcą i odbiorcą wie, na czym polega grzeczność językowa zna zasady kultury języka zna podstawowe zasady etykiety językowej zna zasady porozumiewania się w sieci stara się wprowadzać cytaty do swoich wypowiedzi rozpoznaje mowę niezależną rozpoznaje mowę zależną 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia składniki aktu komunikacji rozpoznaje przykładowe intencje nadawcy w komunikacji rozpoznaje podstawowe cele komunikatu wyjaśnia, jak jest możliwa interakcja między nadawcą i odbiorcą w akcie komunikacji wyjaśnia, na czym polega grzeczność językowa wymienia podstawowe zasady kultury języka i zasady porozumiewania się w sieci zna zasady etykiety językowej poprawnie wprowadza cytaty do swoich wypowiedzi wprowadza do tekstów pisanych mowę niezależną wprowadza do tekstów pisanych mowę zależną 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega komunikacja językowa rozpoznaje intencje nadawcy w komunikacji rozpoznaje i formułuje podstawowe cele komunikatu wyjaśnia, czym jest, na czym polega i jak może przebiegać interakcja między nadawcą a odbiorcą w akcie komunikacji wyjaśnia, czym jest i na czym polega grzeczność językowa omawia podstawowe zasady kultury języka i zasady porozumiewania się w sieci stosuje zasady etykiety językowej celowo wprowadza cytaty do swoich wypowiedzi wyjaśnia, na czym polega mowa niezależna wyjaśnia, na czym polega mowa zależna 	<ul style="list-style-type: none"> omawia składniki aktu komunikacji rozpoznaje różnorodne intencje w komunikacji rozpoznaje cele cudzej wypowiedzi, dobiera środki do wyrażania celów we własnej wypowiedzi stosuje w praktyce zasady kultury języka bezbłędnie stosuje zasady etykiety językowej stosuje zasady netykiety funkcjonalnie wykorzystuje cytaty w swoich wypowiedziach funkcjonalnie stosuje w pisanych tekstach mowę niezależną funkcjonalnie stosuje mowę zależną w tekstach pisanych 	<ul style="list-style-type: none"> uczestniczy w różnorodnych aktach komunikacji jako nadawca i odbiorca rozpoznaje środki językowe wyrażające intencje nadawcy formułuje wypowiedzi, świadomie eksponując ich cele zawsze świadomie i celowo stosuje zasady kultury języka i zasady netykiety tworzy wypowiedzi zgodne z zasadami etykiety językowej świadomie, celowo, poprawnie, funkcjonalnie wprowadza cytaty do wypowiedzi sprawnie przekształca mowę niezależną w zależną
WIEM I UMIEM					
Warto zapamiętać	<ul style="list-style-type: none"> wie, że teksty literatury pięknej dzielą się na lirykę, epikę i dramat wie, kiedy utwór należy do literatury pięknej wie, co to jest retoryka zna podstawowe tropy językowe 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje podstawowe cechy wszystkich rodzajów literackich zna różne rodzaje piśmiennictwa zna części kompozycyjne wypowiedzi argumentacyjnych zna różnorodne tropy językowe 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia wszystkie cechy rodzajów literackich omawia różne rodzaje piśmiennictwa zna rozmaite środki retoryczne omawia różnorodne tropy językowe 	<ul style="list-style-type: none"> omawia cechy liryki, epiki i dramatu porównuje różne rodzaje piśmiennictwa zna i stosuje różne rodzaje argumentów stosuje funkcjonalnie tropy językowe 	<ul style="list-style-type: none"> zna gatunki epickie, liryczne, dramatyczne analizuje i interpretuje utwory należące do różnych rodzajów piśmiennictwa tworzy wypowiedź argumentacyjną zgodnie z zasadami sztuki retorycznej świadomie i celowo wykorzystuje w swoich wypowiedziach różnorodne tropy językowe

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy, komunikacja	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:	Uczeń spełnia wszystkie wcześniejsze wymagania, a także:
Zygmunt Saloni <i>Jak pisać wypracowania?</i>	<ul style="list-style-type: none"> pod kierunkiem tworzy proste teksty według wzorów dzieli tekst na akapity, dba o ich logiczną spójność 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy teksty w różnych formach wypowiedzi stosuje różne rodzaje akapitów 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje wysoki stopień umiejętności tworzenia tekstu wykorzystuje środki retoryczne 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy pisemną wypowiedź zgodnie z wszystkimi wymogami sztuki tworzenia tekstu świadomie i celowo komponuje tekst, stosuje językowe środki retoryczne 	<ul style="list-style-type: none"> jest świadomym i kompetentnym twórcą różnorodnych tekstów stosuje zabiegi i środki retoryczne w tekście
Test na zakończenie nauki	<ul style="list-style-type: none"> udziela poprawnych odpowiedzi na co najmniej połowę pytań i poleceń testu 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie wykonuje trzy czwarte poleceń testu 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie wykonuje większość poleceń testu 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie wykonuje niemal wszystkie polecenia testu 	<ul style="list-style-type: none"> bezbłędnie wykonuje wszystkie polecenia testu

7. Wymagania szczegółowe w klasie VIII.

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE					
ŻYCIOWE WĘDRÓWKI					
Adam Mickiewicz <i>Stępy akermiańskie</i>	<ul style="list-style-type: none"> wie, co to jest obraz poetycki wskazuje i nazywa wybrany środek poetycki cytuje fragmenty przekazujące wrażenia zmysłowe rozpoznaje bohatera lirycznego wyjaśnia, co robi bohater liryczny nazywa przestrzeń pokazaną w utworze zna pojęcie sonetu 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia obrazy poetyckie w utworze wskazuje i nazywa podstawowe środki językowe nazywa zmysły, które zostały przywołane w tekście utożsamia bohatera lirycznego z osobą mówiącą dostrzega motyw wędrowni omawia przestrzeń zobrażoną w utworze wyróżnia sonet spośród innych gatunków lirycznych 	<ul style="list-style-type: none"> omawia zawartość obrazów poetyckich wskazuje i nazywa zastosowane w utworze środki językowe ustala, jakimi środkami językowymi zostały przekazane wrażenia zmysłowe wstępnie charakteryzuje bohatera lirycznego omawia motyw wędrowni wie, że przestrzeń ma znaczenie symboliczne omawia cechy sonetu jako gatunku lirycznego 	<ul style="list-style-type: none"> omawia relacje między obrazami poetyckimi określa funkcję zastosowanych w wierszu środków językowych omawia wrażenia zmysłowe przedstawione w tekście omawia postać bohatera lirycznego omawia znaczenia związane z motywem wędrowni omawia symbolikę przestrzeni wyjaśnia, jak sonet jako gatunek łączy się ze sposobem obrazowania w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem językowych środków opisu
Edward Stachura <i>Wędrowną życie jest człowieka...</i>	<ul style="list-style-type: none"> wie, co może być motywem wskazuje wersy, w których ujawnia się osoba mówiąca przypomina, co to jest pytanie retoryczne formuluje jedno pytanie do tekstu wie, co to jest teza 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega w tekście motyw wędrowni zbiera informacje o osobie mówiącej cytuje pytania retoryczne formuluje kilka pytań do tekstu cytuje wers o charakterze tezy 	<ul style="list-style-type: none"> omawia motyw wędrowni wykorzystany w wierszu omawia osobę mówiącą w wierszu ustala, czego dotyczą pytania retoryczne formuluje pytania do tekstu wyjaśnia, czego dotyczy teza zawarta w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> omawia symboliczne znaczenia związane z motywem wędrowni omawia życiową postawę osoby mówiącej omawia funkcję pytań retorycznych formuluje wszystkie możliwe pytania do tekstu ustosunkowuje się do tezy zawartej w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje wiersz ze szczególnym uwzględnieniem symboliki motywu wędrowni
Jarosław Marek Rymkiewicz <i>Ogród w Milanówku, pieśń nocnego wędrowni</i>	<ul style="list-style-type: none"> przypomina, co może być motywem wymienia bohaterów utworu dostrzega osobę mówiącą w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega motyw ogrodu w tekście wydobywa informacje o bohaterach utworu zbiera informacje o osobie mówiącej 	<ul style="list-style-type: none"> omawia motyw ogrodu występujący w wierszu porządkuje informacje o bohaterach utworu 	<ul style="list-style-type: none"> omawia symboliczne znaczenia motywu ogrodu omawia bohaterów utworu omawia osobę mówiącą omawia sposób obrazowania przestrzeni 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje wiersz ze szczególnym uwzględnieniem relacji między Bogiem, człowiekiem i naturą

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	<ul style="list-style-type: none"> – łączy odpowiednie środki językowe z opisem przestrzeni – wskazuje wersy, w których jest mowa o Bogu 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje środki językowe opisujące przestrzeń – wstępnie określa relacje między Bogiem, człowiekiem i naturą 	<ul style="list-style-type: none"> – krótko wypowiada się na temat osoby mówiącej – nazywa środki językowe opisujące przestrzeń – wypowiada się na temat relacji między Bogiem, człowiekiem i naturą 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia relacje między Bogiem, człowiekiem i naturą 	
Caspar David Friedrich, <i>Wędrowiec nad morzem mgły</i> (reprodukcja obrazu)	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia główne elementy przedstawione na obrazie – opowiada, co przedstawia obraz – rozpoznaje motyw wędrowki – dostrzega różne rodzaje przestrzeni pokazane na obrazie – przedstawia podstawowe informacje związane z postacią pokazaną na obrazie – zna pojęcie <i>perspektywa</i> – układa krótki monolog wewnętrzny – tworzy prosty opis obrazu 	<ul style="list-style-type: none"> – nazywa elementy przedstawione na obrazie – wydobywa znaczenia dosłowne dzieła – omawia elementy związane z motywem wędrowki – nazywa rodzaje przestrzeni pokazane na obrazie – omawia postać przedstawioną na obrazie – wyjaśnia, na czym polega perspektywa – układa monolog wewnętrzny – tworzy opis obrazu 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia elementy przedstawione na obrazie – wydobywa znaczenia przenośne dzieła – omawia znaczenia związane z motywem wędrowki – omawia przestrzeń pokazaną na obrazie, – omawia znaczenia związane z postacią przedstawioną na obrazie – omawia perspektywę obrazu – tworzy rozbudowany monolog wewnętrzny – tworzy ciekawy opis obrazu 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia sytuację przedstawioną na obrazie – omawia znaczenia przenośne dzieła – łączy motyw wędrowki przedstawiony na obrazie z innymi dziełami – omawia znaczenia związane z przestrzenią ukazaną na obrazie – omawia malarskie sposoby pokazania postaci i związane z nią znaczenia – omawia znaczenia obrazu wynikające z wykorzystania perspektywy – tworzy rozbudowany monolog wewnętrzny związany ze znaczeniami obrazu – opisuje obraz – zwraca uwagę na środki języka malarskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje obraz ze szczególnym uwzględnieniem roli środków języka malarskiego dla tworzenia znaczeń naddanych dzieła – tworzy monolog wewnętrzny – podkreślają subiektywizm wypowiedzi i emocje – opisuje obraz ze szczególnym zwróceniem uwagi na wrażenia, jakie wywołuje na odbiorcy
Wirtualny spacer – literackie gry planszowe	<ul style="list-style-type: none"> – we wskazanym programie internetowym opracowuje (z pomocą) grę planszową 	<ul style="list-style-type: none"> – we wskazanym programie internetowym opracowuje grę planszową 	<ul style="list-style-type: none"> – w samodzielnie wybranym programie internetowym opracowuje grę planszową 	<ul style="list-style-type: none"> – w samodzielnie wybranym programie internetowym opracowuje grę planszową, dodaje do niej zagadki literackie 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie tworzy ciekawą, o dużym stopniu skomplikowania literacką grę planszową
MAŁE OJCZYŹNY					
Adam Mickiewicz <i>Pan Tadeusz</i>	<ul style="list-style-type: none"> – odtwarza wybrane elementy świata przedstawionego – przypomina, co to jest wątek – odtwarza wybrane wydarzenie z fabuły utworu, wyjaśnia różnice między bohaterem indywidualnym i zbiorowym – krótko charakteryzuje wybranego bohatera – wie, kiedy bohatera nazywamy dynamicznym – zna epopeję jako gatunek, wie, co to jest geneza utworu 	<ul style="list-style-type: none"> – porządkuje elementy świata przedstawionego, wymienia wątki utworu – odtwarza kilka wydarzeń z fabuły utworu – wymienia kilku bohaterów indywidualnych, określa, kto jest bohaterem zbiorowym – charakteryzuje wybranego bohatera – wyjaśnia, kto i dlaczego jest bohaterem dynamicznym – odróżnia epopeję od innych gatunków epickich – wyjaśnia, czym jest geneza utworu 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia elementy świata przedstawionego – omawia wątki utworu – wskazuje i omawia najważniejsze wydarzenia fabuły – wyjaśnia, kto jest bohaterem indywidualnym, a kto zbiorowym w utworze – dokonuje pełnej charakterystyki wybranego bohatera – wyjaśnia, z czego wynika dynamizm w charakterystyce bohatera – wskazuje cechy epopei – zna podstawowe fakty związane z genezą utworu 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia relacje między elementami świata przedstawionego – omawia związki wątków ze sobą – omawia sposób prowadzenia fabuły w utworze – omawia zależności między bohaterami indywidualnymi a bohaterem zbiorowym – dokonuje charakterystyki porównawczej wybranych bohaterów – zestawia bohaterów dynamicznych i statycznych – wyjaśnia, dlaczego utwór jest epopeją – omawia genezę utworu 	<ul style="list-style-type: none"> – dokonuje samodzielnej analizy i interpretacji utworu ze szczególnym uwzględnieniem jego znaczenia w polskiej kulturze
Adam Pańczuk <i>Karczeby</i> (fotoreportaż)	<ul style="list-style-type: none"> – wyróżnia fotoreportaż spośród innych tekstów kultury – czyta ze zrozumieniem informację dotyczącą tytułu fotoreportażu – zna pojęcie <i>etymologia</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia podstawowe cechy fotoreportażu – wypowiada się na temat tytułu fotoreportażu – łączy pojęcie <i>etymologia</i> z pochodzeniem wyrazów – wypowiada się na temat obejrzanych fotografii – wskazuje elementy o 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym cechuje się fotoreportaż – odtwarza własnymi słowami informację dotyczącą tytułu fotoreportażu – wyjaśnia pojęcie <i>etymologia</i> – omawia obejrzone 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia swój stosunek do fotoreportażu jako tekstu kultury – tworzy wypowiedź związaną z tytułem fotoreportażu – korzystając ze słownika etymologicznego wyjaśnia pochodzenie słów – ocenia obejrzone fotografie 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje fotoreportaż ze szczególnym uwzględnieniem funkcji środków kreujących metaforyczne znaczenia – pisze rozbudowane opowiadanie z

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia swoje odczucia związane z obejrzanymi fotografiami – dostrzega symbolikę niektórych elementów fotografii – pisze proste opowiadanie 	<ul style="list-style-type: none"> znaczeniu symbolicznym – pisze opowiadanie 	<ul style="list-style-type: none"> fotografie – wyjaśnia symboliczne znaczenia elementów fotografii – pisze ciekawe opowiadanie 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy dłuższą, zwartą wypowiedź dotyczącą symboliki cyklu fotografii – pisze opowiadanie, stosuje ciekawe rozwiązania fabularne 	<ul style="list-style-type: none"> elementami opisu i charakterystyki
<i>Mała ojczyzna</i>	<ul style="list-style-type: none"> – odtwarza najważniejsze informacje zawarte w artykule – wie, że obok literatury pięknej istnieją teksty publicystyczne – wydobywa najważniejsze myśli z artykułu – dostrzega argumenty zawarte w tekście – wyodrębnia akapity w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> – odtwarza i porządkuje informacje zawarte w tekście – odróżnia publicystykę od literatury pięknej – streszcza artykuł – odtwarza główne argumenty zawarte w tekście – omawia zawartość treściową kolejnych akapitów 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia najważniejsze informacje zawarte w artykule – wyjaśnia, czym różni się publicystyka od literatury pięknej – funkcjonalnie streszcza za artykuł – odtwarza wszystkie argumenty zawarte w tekście – określa związek między poszczególnymi akapitami 	<ul style="list-style-type: none"> – odtwarza wywód zawarty w artykule – wyjaśnia, dlaczego tekst należy do publicystyki – pisze streszczenie przy zachowaniu wszystkich wymogów tej formy wypowiedzi – ustosunkowuje się do argumentów zawartych w tekście – wskazuje akapit synonimiczny 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem jego intencji
WIDZIEĆ SERCEM					
Henryk Sienkiewicz <i>Quo vadis</i> WIDZIEĆ SERCEM	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia elementy świata przedstawionego – wyodrębnia główny wątek utworu – wie, jakie wydarzenie można nazwać punktem kulminacyjnym – zna powieść historyczną jako typ powieści – odróżnia elementy fikcyjne od rzeczywistych – przypomina, kiedy bohater jest statyczny, a kiedy dynamiczny – pisze proste podziękowanie 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia wybrane elementy świata przedstawionego – wyodrębnia wątki w utworze – wskazuje wydarzenie, które stanowi punkt kulminacyjny – wie, że utwór jest powieścią historyczną – wymienia elementy fikcyjne i rzeczywiste w powieści – wskazuje bohatera statycznego i dynamicznego – pisze podziękowanie 	<ul style="list-style-type: none"> – porządkuje elementy świata przedstawionego – dostrzega zależności między wątkami – opowiada przebieg wydarzenia będącego punktem kulminacyjnym – wskazuje cechy powieści historycznej – określa rolę elementów rzeczywistych w fabule – wyjaśnia różnicę między bohaterem statycznym a dynamicznym – pisze oryginalne podziękowanie 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia relacje między elementami świata przedstawionego – omawia układ wątków – omawia funkcję punktu kulminacyjnego w utworze – wyjaśnia, dlaczego utwór jest powieścią historyczną – omawia relacje między elementami fikcyjnymi i rzeczywistymi – omawia funkcję bohaterów statycznych i dynamicznych w powieści – pisze podziękowanie – zachowuje wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem relacji między elementami fikcyjnymi a historycznymi
Jan Parandowski <i>Eros i Psyche</i>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta mit ze zrozumieniem – wskazuje w tekście przykład frazeologizmu – opowiada, jak w mitach jest przedstawiony Eros – wymienia przykład utworu literackiego związanego tematycznie z mitem <i>Eros i Psyche</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – opowiada płynnie treść mitu – rozpoznaje w tekście frazeologizmy – przedstawia swoje wyobrażenie Erosa – wymienia kilka utworów literackich związanych tematycznie z mitem <i>Eros i Psyche</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wypisuje wydarzenia mitu w postaci wątku – wyjaśnia znaczenia wynikające z frazeologizmów – opowiada jak wyobraża sobie Erosa – wymienia różne utwory literackie związane tematycznie z mitem <i>Eros i Psyche</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, co to jest wątek, wyodrębnia wątek w tekście – wyjaśnia funkcję frazeologizmów w tekście – przedstawia swoje wyobrażenie Erosa, uzasadnia je – wymienia utwory literackie związane tematycznie z mitem <i>Eros i Psyche</i>, przedstawia ich problematykę 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia w dłuższej wypowiedzi kulturową rolę mitu o Erosie o Psyche, jego związki z innymi tekstami literackimi
Wisława Szymborska <i>Miłość szczęśliwa</i>	<ul style="list-style-type: none"> – wie, o czym mówi wiersz – wie, kto to jest osoba mówiąca w utworze lirycznym – cytuje pytania postawione w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> – opowiada własnymi słowami, o czym mówi wiersz – odróżnia osobę mówiącą od autora – cytuje wersy, w których osoba mówiąca ujawnia swoje opinie 	<ul style="list-style-type: none"> – formułuje temat utworu – określa osobę mówiącą w tekście – określa funkcję pytań postawionych w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> – określa temat utworu w powiązaniu z innymi znanymi tekstami poświęconymi miłości – odczytuje intencje osoby mówiącej 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje wiersz, w interpretacji wykorzystuje odniesienia do innych tekstów
Antonio Canova <i>Eros i Psyche</i> (rzeźba)	<ul style="list-style-type: none"> – wie, kogo przedstawia rzeźba – wie, że dzieło ma dynamiczny charakter – w prosty sposób opisuje sposób 	<ul style="list-style-type: none"> – dostrzega związek rzeźby z mitem – wie, co może być źródłem dynamizmu i wstępnie go wyjaśnia – opisuje sposób 	<ul style="list-style-type: none"> – wypowiada się na temat związku rzeźby z mitem – wskazuje sposoby uzyskania dynamizmu – wypowiada się na 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polega związek rzeźby z mitem – wyjaśnia, co jest źródłem dynamizmu rzeźby – w szczegółowy sposób opisuje sposób przedstawienia 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy rozwiniętą wypowiedź na temat znaczeń wynikających z rzeźby, łączy je ze środkami wyrazu wykorzystanymi przez

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	przedstawienia postaci – wstępnie określa swoje odczucia wywołane oglądaną rzeźbą	przedstawienia postaci, – nazywa swoje odczucia związane z oglądaną rzeźbą	temat sposobu przedstawienia postaci – nazywa uczucia wyrażane przez ukazane postacie	postaci – wypowiada się na temat emocji wyrażanych i wywoływanych przez rzeźbę	artystę oraz z treściami mitu
Wirtualny spacer – motyw miłości w antologii	– korzystając z pomocy, tworzy prostą antologię dzieł o tematyce miłosnej	– tworzy prostą antologię dzieł o tematyce miłosnej	– tworzy antologię dzieł o tematyce miłosnej	– tworzy zróżnicowaną antologię dzieł o tematyce miłosnej	– tworzy zróżnicowaną antologię dzieł o tematyce miłosnej, wyjaśnia zasady doboru i ułożenia materiału
OCALIĆ TOŻSAMOŚĆ					
Stefan Żeromski <i>Szyfowe prace</i>	– wymienia najważniejsze elementy świata przedstawionego – krótko opowiada o gimnazjum klerykowskiem – zna pojęcie rusyfikacji – przedstawia Bernarda Zygiera – wyjaśnia, jak rozumie pojęcie <i>motyw postępowania</i> – opowiada o lekcji języka polskiego	– porządkuje elementy świata przedstawionego – krótko opowiada, jak przebiegała nauka w klerykowskiem gimnazjum – wyjaśnia, na czym polegała rusyfikacja – zbiera informacje o Bernardzie Zygierze – wskazuje motywy postępowania głównych bohaterów – opowiada o reakcjach uczniów i nauczyciela na recytację <i>Reduty Ordon</i>	– omawia elementy świata przedstawionego, – przedstawia rozwiniętą wypowiedź o przebiegu nauki w klerykowskiem gimnazjum – wymienia sposoby przeciwstawiania się rusyfikacji – porządkuje informacje o Bernardzie Zygierze – omawia motywy postępowania bohaterów – wyjaśnia, jaką rolę odegrała recytacja <i>Reduty Ordon</i> w budzeniu świadomości narodowej	– omawia relacje między elementami świata przedstawionego – ocenia, jak przebiegała nauka w klerykowskiem gimnazjum – omawia sposoby przeciwstawiania się rusyfikacji – przedstawia i charakteryzuje Bernarda Zygiera – ocenia motywy postępowania postaci – wypowiada się na temat roli literatury w życiu narodu	– samodzielnie analizuje i interpretuje powieść ze szczególnym uwzględnieniem problemu dojrzewania do poczucia tożsamości narodowej
Maria Dąbrowska <i>Marcin Kozera</i>	– wskazuje najważniejsze elementy świata przedstawionego – dostrzega obecność narratora – przedstawia najważniejsze informacje dotyczące tytułowego bohatera – opowiada o rozterkach bohatera – zna pojęcie tożsamości narodowej	– porządkuje elementy świata przedstawionego – przypomina informacje na temat narratora i narracji – charakteryzuje tytułowego bohatera – szereguje wydarzenia pokazujące dojrzewanie bohatera – rozumie pojęcie tożsamości narodowej	– opowiada o elementach świata przedstawionego – określa narratora – omawia relacje bohatera ze światem – opowiada, jak bohater zyskał poczucie przynależności narodowej – krótko wyjaśnia pojęcie tożsamości narodowej	– streszcza utwór – omawia rolę narratora w utworze – omawia zmiany w świadomości tytułowego bohatera – łączy opowieść o dojrzewaniu bohatera ze znaczeniami nadanymi tekstu – wypowiada się na temat poczucia tożsamości narodowej	– samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem dydaktycznego przesłania tekstu
Jan Paweł II <i>Pamięć i tożsamość</i>	– wie, o czym mówi tekst – odtwarza główne tezy autora na temat patriotyzmu – wyodrębnia w tekście akapity	– odtwarza wywód autora własnymi słowami – odtwarza poglądy autora na temat patriotyzmu – wie, na czym polega rytm akapitowy	– relacjonuje, o czym mówi autor w swoim wywodzie – na podstawie tekstu i wypowiada się na temat patriotyzmu – określa zawartość treściową poszczególnych akapitów	– wyjaśnia, jak autor tłumaczy pochodzenie i znaczenie słowa <i>ojczyzna</i> – na podstawie własnych przemyśleń wypowiada się na temat patriotyzmu – omawia relacje między akapitami	– przygotowuje zestaw ćwiczeń słownikowych związanych z pojęciem <i>ojczyzna</i>
Wirtualny spacer – tworzenie GIF-ów	– wybiera obrazy do animacji, korzystając z pomocy, tworzy proste GIF-y	– wybiera obrazy do animacji, tworzy proste GIF-y	– wybiera obrazy do animacji, tworzy oryginalne GIF-y	– uzasadnia wybór obrazów do animacji, tworzy ciekawe i oryginalne GIF-y	– tworzy oryginalne, ciekawe GIF-y wyraźnie eksponujące intencje twórcy
NA REGIONALNĄ NUTE					
Kazimierz Przerwa-Tetmajer <i>O Zwyrtale muzykancie</i>	– odczytuje płynnie tekst – wie, co to jest dialektyzm – zna terminy <i>gwara i dialekt</i>	– tłumaczy wybrane fragmenty tekstu na język literacki – podaje przykłady dialektyzmów – wie, co to jest gwara i	– korzysta z przypisów przy tłumaczeniu tekstu na język literacki – podaje różne przykłady dialektyzmów	– tłumaczy tekst na język literacki – dzieli dialektyzmy na różne rodzaje – wyjaśnia, co to jest gwara i dialekt	– samodzielnie analizuje i interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem zawartej w nim filozofii życia

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	– krótko wypowiada się na temat bohatera	dialekt – opowiada o bohaterze	– rozróżnia gwarę i dialekt – wypowiada się na temat sposobu życia i myślenia bohatera	– omawia filozofię życia bohatera	
Władysław Reymont <i>Chłopi (frag.)</i>	– wyjaśnia, czego dotyczy narracja fragmentu – zna pojęcie <i>stylizacja gwarowa</i> – rozpoznaje dynamiczny charakter wypowiedzi	– omawia narrację fragmentu – wie, na czym polega stylizacja gwarowa – wskazuje podstawowe środki językowe dynamizujące wypowiedź	– wyodrębnia w narracji części tematyczne – wyjaśnia, na czym polega stylizacja gwarowa – nazywa wszystkie środki dynamizujące wypowiedź	– charakteryzuje narratora – omawia znaczenie stylizacji gwarowej we fragmencie – omawia sposoby dynamizowania wypowiedzi w kontekście jej tematyki	– samodzielnie analizuje i interpretuje fragment ze szczególnym uwzględnieniem dynamiki wypowiedzi
Stanisław Witkiewicz <i>Willa Koliba (architektura)</i>	– rozpoznaje architekturę jako dziedzinę sztuki – zna pojęcie stylu architektonicznego – wie, że budynek reprezentuje styl zakopiański	– przedstawia wrażenia, jakie wywołuje na nim budowla – wyjaśnia ogólnie pojęcie stylu architektonicznego – wymienia główne cechy stylu zakopiańskiego	– wymienia charakterystyczne elementy budowli – wyjaśnia pojęcie stylu architektonicznego – wymienia konstytutywne cechy stylu zakopiańskiego	– omawia charakterystyczne cechy budowli – wyjaśnia, co składa się na styl architektoniczny – omawia styl zakopiański	– wyczerpująco omawia budowlę ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki jej stylu architektonicznego
STRACONE POKOLENIE					
Krzysztof Kamil Baczyński <i>Z głową na karabinie</i>	– zna termin <i>pokolenie Kolumbów</i> – wie, że niektóre elementy utworu mają znaczenie symboliczne – wskazuje formy gramatyczne ujawniające osobę mówiącą – przypomina, na czym polega kontrast jako środek poetycki – zna pojęcie <i>peryfraz</i> – ma świadomość tragizmu pokolenia wojennego	– wie, jakie pokolenia nazywamy pokoleniem Kolumbów – rozpoznaje elementy symboliczne – rozpoznaje podmiot liryczny – rozpoznaje kontrast – wskazuje peryfrazę – wyjaśnia, na czym polega tragizm pokolenia wojennego	– wyjaśnia znaczenie nazwy <i>pokolenie Kolumbów</i> – wyjaśnia znaczenia elementów symbolicznych – charakteryzuje podmiot liryczny – wyjaśnia, które elementy zostały zestawione na zasadzie kontrastu – wyjaśnia, czego dotyczy peryfraz – wypowiada się wyczerpująco na temat tragizmu pokolenia wojennego	– omawia pochodzenie i znaczenie terminu <i>pokolenie Kolumbów</i> – interpretuje znaczenia elementów symbolicznych w kontekście całości utworu – omawia podmiot liryczny jako reprezentanta pokolenia – wyjaśnia funkcję kontrastu – wyjaśnia funkcję peryfrazy – wyjaśnia, z czego wynika i na czym polega tragizm pokolenia wojennego	– samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem przyczyn i przejawów tragizmu pokolenia Kolumbów
Krzysztof Kamil Baczyński, <i>Elegia o [chłopcu polskim]</i>	– wie, że utwór jest elegią – wskazuje formy gramatyczne pozwalające wyróżnić osobę mówiącą – rozpoznaje bohatera lirycznego – przypomina, na czym polega kontrast – wskazuje przykład metafory	– wie, czym cechuje się elegia – rozpoznaje osobę mówiącą – wskazuje bohatera lirycznego – rozpoznaje kontrast w wierszu – rozpoznaje metafory w utworze	– wyjaśnia, czym cechuje się elegia jako gatunek liryczny – charakteryzuje osobę mówiącą – omawia bohatera lirycznego utworu – wyjaśnia, z czym jest związany kontrast w wierszu – wyjaśnia znaczenia metaforyczne	– wyjaśnia, dlaczego utwór jest elegią – omawia relację między osobą mówiącą i bohaterem lirycznym – tworzy dłuższą wypowiedź związaną z bohaterem lirycznym – wyjaśnia funkcję kontrastu – interpretuje znaczenia wynikające z metafor	– samodzielnie analizuje i interpretuje wiersz ze szczególnym uwzględnieniem przyczyn i przejawów tragizmu bohaterów
Zbigniew Herbert <i>Nike, która się waha</i>	– wie, kim była Nike – zna pojęcie <i>reinterpretacja</i> – wskazuje bohatera lirycznego – wie, że bohater jest postacią tragiczną – wie, że utwór reprezentuje wiersz wolny	– rozpoznaje motywy mitologiczne w wierszu – wie, na czym polega reinterpretacja – przedstawia bohatera lirycznego – krótko wyjaśnia, dlaczego bohater jest postacią tragiczną – wie, czym cechuje się wiersz wolny	– omawia motywy mitologiczne wykorzystane w wierszu – wyjaśnia, na czym polega reinterpretacja w wierszu – charakteryzuje bohatera lirycznego – omawia tragizm bohatera lirycznego – wymienia wszystkie cechy wiersza wolnego	– wyjaśnia znaczenia motywów mitologicznych występujących w wierszu – formułuje znaczenia związane z reinterpretacją motywów mitologicznych – tworzy dłuższą wypowiedź związaną z bohaterem lirycznym – wyjaśnia, z czego wynika i na czym polega tragizm bohatera – omawia budowę utworu	– samodzielnie analizuje i interpretuje wiersz ze szczególnym uwzględnieniem znaczeń związanych z reinterpretacją motywów mitologicznych
Andrzej Wróblewski <i>Matka z zabitym dzieckiem</i> <i>Syn i zabita matka</i>	– dostrzega podobieństwa tematyczne i estetyczne obu obrazów	– wskazuje podobieństwa tematyczne i estetyczne obu obrazów – omawia kolorystykę	– wypowiada się na temat podobieństw tematycznych i estetycznych obrazów	– omawia wyczerpująco podobieństwa tematyczne i estetyczne obu obrazów – wyjaśnia symboliczne	– samodzielnie analizuje i interpretuje obrazy ze szczególnym uwzględnieniem

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	<ul style="list-style-type: none"> – dostrzega znaczącą kolorystykę obrazów – dostrzega główną zasadę kompozycyjną obrazów – wymienia bohaterów obrazów – zna pojęcie <i>styl malarstwa</i> 	obrazów <ul style="list-style-type: none"> – omawia kompozycję obrazów – wypowiada się na temat bohaterów obrazów – wie, co składa się na styl malarstwa 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia funkcję kolorów na obrazach – wypowiada się na temat kompozycji obrazów – zestawia bohaterów obrazów – wymienia główne cechy stylu malarstwa A. Wróblewskiego 	znaczenia kolorystyki obrazów <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje znaczenia wynikające z kompozycji obrazów – omawia relacje zachodzące między bohaterami obrazów i sposób ich zobrazowania – omawia styl malarstwa autora obrazów 	środków języka malarskiego wykorzystanych dla kreowania znaczeń
W OGNIU WALKI					
Arkady Fiedler <i>Dywizjon 303</i>	<ul style="list-style-type: none"> – zna najważniejsze elementy świata przedstawionego – wydobywa podstawowe informacje – odróżnia literaturę faktu od literatury pięknej – wymienia wybranych bohaterów – zna środki językowe dynamizujące wypowiedź – krótko opowiada wybrane wydarzenia 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia najważniejsze elementy świata przedstawionego – wydobywa najważniejsze informacje – wie, kiedy utwór należy do literatury faktu – krótko charakteryzuje wybranych bohaterów – nazywa środki językowe dynamizujące wypowiedź – opowiada krótko przebieg najważniejszych wydarzeń 	<ul style="list-style-type: none"> – porządkuje najważniejsze elementy świata przedstawionego – wydobywa informacje – wyjaśnia, dlaczego utwór należy do literatury faktu – charakteryzuje wybranych bohaterów – wie, jakich środków językowych użyć dla zdynamizowania wypowiedzi – opowiada przebieg wydarzeń 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia najważniejsze elementy świata przedstawionego – wydobywa i porządkuje informacje – omawia utwór jako tekst reprezentujący literaturę faktu – charakteryzuje bohaterów – stosuje środki językowe dynamizujące wypowiedź – w rozwinięty sposób opowiada przebieg wydarzeń 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem jego walorów dokumentarnych
Melchior Wańkiewicz <i>Szkiełce spod Monte Cassino</i>	<ul style="list-style-type: none"> – wie, o czym mówi fragment – nazywa emocje wybranych bohaterów – rozpoznaje reportaż jako gatunek – stara się brać udział w dyskusji 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia wybrane elementy przedstawionej rzeczywistości – nazywa emocje bohaterów – wie, czym jest reportaż jako forma wypowiedzi – bierze udział w dyskusji 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia wszystkie elementy przedstawionej rzeczywistości – omawia emocje bohaterów przeciwnych stron konfliktu – wymienia cechy reportażu – bierze czynny udział w dyskusji 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia tematykę i problematykę fragmentu utworu – omawia źródła emocji bohaterów – omawia cechy reportażu jako formy wypowiedzi, bierze czynny udział w dyskusji, nawiązuje do wypowiedzi przedmówców 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje fragment ze szczególnym uwzględnieniem motywacji działania bohaterów
Janusz Ordon, Rafał Urbański <i>Wieża (komiks)</i>	<ul style="list-style-type: none"> – odróżnia komiks od innych tekstów kultury – uważnie ogląda warstwę obrazową komiksu – czyta ze zrozumieniem warstwę językową komiksu – nazywa emocje bohaterów – opowiada najważniejsze wydarzenia 	<ul style="list-style-type: none"> – zna komiks jako tekst kultury – omawia warstwę obrazową komiksu – omawia warstwę językową komiksu – wyjaśnia, jak zostały pokazane emocje bohaterów – relacjonuje przebieg najważniejszych wydarzeń 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym cechuje się komiks jako tekst kultury – wypowiada się na temat warstwy obrazowej komiksu – wyjaśnia, czego dotyczy warstwa językowa komiksu – omawia emocje bohaterów – opowiada przebieg wydarzeń 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia wyróżniki komiksu jako specyficznego tekstu kultury – ocenia warstwę obrazową komiksu – ocenia warstwę językową komiksu – wskazuje źródła emocji bohaterów – relacjonuje własnymi słowami przebieg wydarzeń 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje komiks ze szczególnym uwzględnieniem typowych dla komiksu środków wyrazu
Tworzymy lapbooka	<ul style="list-style-type: none"> – zbiera najważniejsze informacje na wskazanym temacie 	<ul style="list-style-type: none"> – zbiera informacje na wskazanym temacie 	<ul style="list-style-type: none"> – zbiera ciekawe informacje na wskazanym temacie 	<ul style="list-style-type: none"> – zbiera bogate informacje na ustalony przez siebie temat – 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie zbiera, selekcjonuje i porządkuje informacje na ustalony temat
SPRAWDZIAN PRZYJAŹNI					

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
Aleksander Kamiński <i>Kamienie na szaniec</i>	<ul style="list-style-type: none"> – przypisuje utwór do literatury faktu – wydobywa podstawowe informacje związane ze światem przedstawionym – zna realia okupacyjnej rzeczywistości – zna pojęcie <i>pokolenie</i> – zna pojęcie <i>tragizm</i> – przedstawia bohaterów – według wzoru tworzy opis sytuacji – stara się brać udział w dyskusji 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, czym cechuje się literatura faktu – zbiera najważniejsze informacje związane ze światem przedstawionym – przedstawia realia okupacyjnej rzeczywistości – wie, jaką grupę ludzi nazywamy pokoleniem – ma świadomość tragizmu pokolenia wojennego – charakteryzuje bohaterów – tworzy opis sytuacji – przedstawia argumenty w dyskusji 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym cechuje się literatura faktu – odtwarza najważniejsze informacje związane ze światem przedstawionym – opowiada o realiach okupacyjnej rzeczywistości – wyjaśnia, co łączy ludzi należących do pokolenia wojennego – omawia tragizm pokolenia wojennego – dokonuje pełnej charakterystyki postaci – tworzy dynamiczny opis sytuacji – bierze udział w dyskusji, przedstawia argumenty 	<ul style="list-style-type: none"> – wypowiada się o utworze w kontekście literatury faktu – prezentuje w ciekawy sposób informacje związane ze światem, przedstawionym – uzupełnia realia okupacyjnej rzeczywistości samodzielnie zdobytą wiedzą o tych czasach – opowiada o pokoleniu wojennym – wyjaśnia, z czego wynika i na czym polega tragizm pokolenia wojennego – dokonuje charakterystyki porównawczej bohaterów – tworzy dynamiczny opis sytuacji spełniający wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi – bierze aktywny udział w dyskusji, ustosunkowuje się do argumentów innych uczestników dyskusji 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem postaw bohaterów
Monika Kowaleczko-Szumowska <i>Galop '44</i>	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje elementy świata przedstawionego – opowiada wybrane wydarzenia – przedstawia bohaterów – według podanego wzoru pisze recenzję książki 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia elementy świata przedstawionego – opowiada o najważniejszych wydarzeniach – charakteryzuje bohaterów – pisze recenzję książki 	<ul style="list-style-type: none"> – porządkuje elementy świata przedstawionego – opowiada o wydarzeniach – dokonuje pełnej charakterystyki postaci – pisze rozwiniętą recenzję książki 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia elementy świata przedstawionego – w ciekawy sposób opowiada o wydarzeniach – ocenia bohaterów – pisze recenzję, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem postaw bohaterów
Jan Komasa <i>Miasto 44</i> (film fabularny)	<ul style="list-style-type: none"> – uważnie ogląda film – rozpoznaje najważniejsze środki języka filmowego – zwraca uwagę na grę aktorską – dostrzega w filmie efekty specjalne 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje elementy świata przedstawionego – rozpoznaje użyte środki języka filmowego – wypowiada się na temat gry aktorskiej – wymienia przykłady efektów specjalnych 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia najważniejsze elementy świata przedstawionego – omawia funkcję środków języka filmowego – wstępnie ocenia grę aktorską – wypowiada się na temat wykorzystanych w filmie efektów specjalnych 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia elementy świata przedstawionego – wyjaśnia, jak za pomocą określonych środków języka filmowego zostały przekazane znaczenia – ocenia grę aktorską – omawia znaczenie efektów specjalnych 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje film ze szczególnym uwzględnieniem środków języka filmowego wykorzystanych do kreowania znaczeń
Wirtualny spacer – wystawa związana z pokoleniem Kolumbów	<ul style="list-style-type: none"> – szuka we wskazanych źródłach materiałów – bierze udział w przygotowaniu ekspozycji 	<ul style="list-style-type: none"> – wybiera odpowiednie materiały na wystawę – przygotowuje ekspozycję 	<ul style="list-style-type: none"> – świadomie wybiera materiały, porządkuje je – tworzy przemyślaną ekspozycję 	<ul style="list-style-type: none"> – gromadzi, selekcjonuje i porządkuje materiały na wystawę – przygotowuje ciekawą, przemyślaną ekspozycję 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie dobiera, porządkuje wartościowe materiały na wystawę, organizuje ich przemyślaną ekspozycję według przyjętych zasad
UWIKLANI W HISTORIĘ					
Miron Białoszewski <i>Pamiętnik z powstania warszawskiego</i>	<ul style="list-style-type: none"> – wie, że utwór jest pamiętnikiem – wydobywa informacje dotyczące powstańczej codzienności – dostrzega dynamikę i emocjonalizm 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, czym cechuje się pamiętnik jako forma wypowiedzi – odtwarza najważniejsze informacje związane z powstańczą codziennością – wskazuje w tekście środki językowe oddające dynamizm i emocje – wie, czym cechuje się język mówiony 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym cechuje się pamiętnik jako forma wypowiedzi – odtwarza powstańczą codzienność – rozpoznaje i nazywa środki językowe oddające dynamizm i emocje – wskazuje cechy języka mówionego w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia utwór w kontekście jego gatunku – opowiada własnymi słowami o powstańczej codzienności – stosuje funkcjonalnie środki językowe oddające dynamizm i emocje – omawia efekty zastosowania języka mówionego w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem jego formy i języka
Czesław Miłosz <i>Piosenka o porcelanie</i>	<ul style="list-style-type: none"> – wie, że niektóre elementy mają znaczenie symboliczne – wskazuje zdrobnienia – wie, na czym polega apostrofa – wskazuje formy 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje elementy o znaczeniach symbolicznych – ustala, czego dotyczą zdrobnienia – wskazuje apostrofę – rozpoznaje osobę mówiącą – formułuje problematykę 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia elementy o znaczeniach symbolicznych – omawia funkcję zdrobnień – omawia funkcję apostrofy 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenia elementów symbolicznych – omawia znaczenia wynikające z zastosowania zdrobnień – omawia znaczenia wynikające z zastosowania 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje wiersz ze szczególnym uwzględnieniem jego metaforyki

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	pozwalające rozpoznać osobę mówiącą – łączy tekst z rzeczywistością wojenną	utworu	– wypowiada się na temat osoby mówiącej – wyjaśnia, jak ujawnia się rzeczywistość wojenna w wierszu	apostrofy – charakteryzuje osobę mówiącą – omawia znaczenia wiersza z perspektywy rzeczywistości wojennej	
Eksponaty z Muzeum Powstania Warszawskiego	– uważnie ogląda eksponaty – według wzoru sporządza notatkę – prezentuje pierwsze wrażenia po obejrzeniu ekspozycji	– opowiada o eksponatach – sporządza notatkę, wypowiada się na temat ekspozycji	– opisuje eksponaty – sporządza funkcjonalną notatkę – omawia ekspozycję	– omawia eksponaty w kontekście ich wartości informacyjnej i emocjonalnej – sporządza notatkę – zachowuje wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi – ocenia rolę ekspozycji w kształtowaniu świadomości narodowej	– wyczerpująco omawia eksponaty ze szczególnym uwzględnieniem ich roli w zachowaniu pamięci o powstaniu warszawskim
WOJENNA GROZA					
Karolina Lanckorońska <i>Wspomnienia wojenne</i>	– odróżnia literaturę faktu od literatury pięknej – wydobywa podstawowe informacje z tekstu – zna pojęcie <i>reifikacja</i> – cytuje fragment, w którym jest mowa o moralności	– zalicza tekst do literatury faktu – gromadzi informacje z tekstu – wyjaśnia pojęcie <i>reifikacja</i> – odtwarza poglądy autorki na temat moralności	– wyjaśnia, czym wyróżnia się literatura faktu – porządkuje informacje wydobyte z tekstu – wyjaśnia, jak wykorzystana została reifikacja w tekście – omawia poglądy autorki na temat moralności	– wyjaśnia, dlaczego tekst należy do literatury faktu – opowiada o realiach obozowych – omawia funkcję reifikacji w tekście – ustosunkowuje się do poglądów autorki na temat moralności	– samodzielnie analizuje i interpretuje fragment ze szczególnym uwzględnieniem problematyki moralności
Bogdan Bartnikowski <i>Dzieciństwo w pasiakach</i>	– przypomina, co może być motywem – wydobywa podstawowe informacje z tekstu – odtwarza najważniejsze informacje o życiu w obozie – przypomina informacje o rodzajach narracji – wie, że niektóre elementy w tekście mogą mieć znaczenia symboliczne – wie, na czym polega lapidarność stylu	– dostrzega w tekście motywy dzieciństwa – wydobywa informacje z tekstu – odtwarza realia obozowe – nazywa rodzaj narracji występujący w utworze – wskazuje element symboliczny – dostrzega lapidarność stylu	– wyjaśnia, jak został pokazany w tekście motyw dzieciństwa – porządkuje informacje z tekstu – opowiada o realiach obozowych – przytacza informacje o narratorze – omawia sposób wprowadzenia do fabuły elementu symbolicznego – omawia styl utworu	– zestawia motywy dzieciństwa pokazanego w tekście z innymi utworami – omawia własnymi słowami informacje z tekstu – wyraża własną opinię o realiach obozowych – omawia funkcję narracji pierwszoosobowej – wyjaśnia znaczenia związane z symbolem bochenka chleba – wyjaśnia, jak styl utworu wpływa na jego emocjonalną wymowę	– samodzielnie analizuje i interpretuje opowiadanie ze szczególnym uwzględnieniem symboliki
Zbigniew Libera <i>Obóz koncentracyjny Lego (instalacja plastyczna)</i>	– wie, że wśród dzieł plastycznych znajdują się instalacje plastyczne – wskazuje elementy dzieła – zna pojęcie prowokacji artystycznej – odróżnia kulturę masową od kultury wysokiej	– rozpoznaje instalację plastyczną wśród innych tekstów kultury – omawia wygląd instalacji plastycznej Libery – wie, na czym polega i czemu służy prowokacja artystyczna – wie, czym cechuje się kultura masowa	– wyjaśnia, czym jest instalacja plastyczna – opisuje instalację plastyczną Libery – wyjaśnia, co w dziele Libery ma charakter prowokacji artystycznej – omawia cechy kultury masowej	– porównuje instalację z innymi dziełami plastycznymi – przedstawia swoją ocenę dzieła – ocenia instalację jako prowokację artystyczną – ocenia wytwory kultury masowej	– samodzielnie analizuje i interpretuje instalację ze szczególnym uwzględnieniem intencji twórcy i sposobów jej przekazywania
CZAS POGARDY					
Ida Fink <i>Wariat</i>	– przypomina rodzaje narracji – wskazuje fragmenty ujawniające emocje bohatera – rozpoznaje intencje wypowiedzi bohatera – dostrzega wewnętrzny konflikt bohatera – postrzega wybór bohatera jako tragiczny	– rozpoznaje narrację pierwszoosobową – nazywa emocje bohatera – formułuje intencje wypowiedzi bohatera – omawia wewnętrzny konflikt bohatera – ma świadomość tragizmu wyboru, przed którym stanął bohater	– przedstawia narratora – omawia emocje bohatera – wyjaśnia, z czym są związane intencje wypowiedzi bohatera – wyjaśnia, na czym polega wewnętrzny konflikt bohatera – wyjaśnia, z czego wynika tragizm	– omawia efekty zastosowania w opowiadaniu narracji pierwszoosobowej – omawia emocje bohatera i ich źródła – omawia intencje wypowiedzi bohatera w kontekście jego przeżyć – analizuje wewnętrzny konflikt bohatera – omawia wybór bohatera w	– samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem kategorii tragizmu

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
			wyboru, przed którym stanął bohater	kategoriach tragizmu	
Hanna Krall <i>Żal</i>	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia literaturę piękną od literatury faktu łączy utwór z problematyką Holocaustu ma świadomość konieczności zachowania pamięci o ludziach, prezentuje bohaterów utworu 	<ul style="list-style-type: none"> wie, że utwór należy do literatury faktu wskazuje elementy łączące utwór z problematyką Holocaustu wskazuje sposoby utrwalania pamięci o ludziach opowiada o wybranym bohaterze utworu 	<ul style="list-style-type: none"> przypomina wyróżniki literatury faktu omawia elementy łączące utwór z problematyką Holocaustu omawia sposoby utrwalania pamięci o ludziach opowiada o bohaterach utworu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego utwór należy do literatury faktu omawia tekst w kontekście problematyki Holocaustu tworzy rozwiniętą wypowiedź o potrzebie, konieczności i sposobach utrwalania pamięci o ludziach w wyczerpujący sposób opowiada o bohaterach utworu 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje utwór w kontekście problematyki pamięci o Holocaustcie
Izrael Aljuche „Lutek” Orenbach <i>Listy z getta tomaszowskiego</i>	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia list od innych form wypowiedzi wyjaśnia, kiedy wypowiedź ma charakter subiektywny wskazuje zwroty do adresata zbiera podstawowe informacje o elementach świata przedstawionego zbiera podstawowe informacje o rzeczywistości w getcie wskazuje fragmenty, na podstawie których można określić emocje nadawcy przypomina, czym cechuje się styl potoczny 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje tekst jako listy rozpoznaje subiektywizm wypowiedzi określa adresata zbiera informacje o elementach świata przedstawionego odtwarza podstawowe informacje o rzeczywistości w getcie nazywa emocje nadawcy rozpoznaje styl potoczny wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> omawia formę wypowiedzi wykorzystaną w utworze wyjaśnia, z czego wynika subiektywizm wypowiedzi na podstawie zwrotów do adresata określa relacje między nadawcą i odbiorcą porządkuje elementy świata przedstawionego opowiada o życiu w getcie omawia emocje nadawcy ustala, z którymi elementami tekstu związany jest styl potoczny 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego tekst reprezentuje list jako gatunek wypowiedzi wyjaśnia, jak subiektywizm wypowiedzi wpływa na relację o rzeczywistości w getcie wyjaśnia, jak adresat wpływa na relację zawartą w listach omawia elementy świata przedstawionego przedstawia życie w getcie na podstawie utworu i dodatkowych źródeł wskazuje źródła emocji nadawcy omawia funkcję stylu potocznego zastosowanego w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem wiedzy o Holocaustcie
Peter Eisenman Pomnik Pomordowanych Żydów Europy w Berlinie Andrzej Sołyga, Marcin Roszczyk, Zdzisław Pidek Mauzoleum w Bełczu	<ul style="list-style-type: none"> uwaga ogląda pomnik i mauzoleum ma świadomość konieczności zachowania przeszłości w pamięci wymienia elementy pomnika i mauzoleum wie, że niektóre elementy mają znaczenia symboliczne 	<ul style="list-style-type: none"> wie, czym różnią się pomnik i mauzoleum wypowiada się na temat konieczności zachowania w pamięci przeszłości opisuje pomnik i mauzoleum wskazuje elementy symboliczne 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia wstępne spostrzeżenia o pomniku i mauzoleum w wyczerpujący sposób wypowiada się na temat konieczności zachowania w pamięci przeszłości w rozwinięty sposób opisuje pomnik i mauzoleum wyjaśnia znaczenia elementów symbolicznych 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia różnice między pomnikiem a mauzoleum rozważa problematykę zachowania pamięci o ofiarach wojny zestawia w opisie pomnik i mauzoleum interpretuje obydwie budowle i uwzględnia ich znaczenia symboliczne 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie interpretuje obydwie budowle ze szczególnym uwzględnieniem ich znaczeń symbolicznych
Wirtualny spacer – sylwetki Ireny Sendlerowej i Janusza Korczaka	<ul style="list-style-type: none"> we wskazanych źródłach szuka informacji krótko prezentuje zebrane informacje 	<ul style="list-style-type: none"> zbiera odpowiednie informacje prezentuje zebrane informacje 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie dociera do informacji, porządkuje je, przedstawia w ciekawy dla odbiorcy sposób 	<ul style="list-style-type: none"> zbiera, selekcjonuje i porządkuje informacje prezentuje w ciekawej formie zebrane informacje 	<ul style="list-style-type: none"> przygotowuje ciekawą, atrakcyjną informacyjnie i wizualnie prezentację sylwetek
TRUDY POROZUMIENIA					
Stanisław Barańczak <i>Garden party</i>	<ul style="list-style-type: none"> wie, o czym mówi wiersz przedstawia bohaterów utworu wie, na czym polega ironia pisze proste zaproszenie 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje sytuację liryczną krótko opowiada o relacjach między bohaterami, rozpoznaje w wierszu ironię pisze zaproszenie 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o sytuacji lirycznej omawia sytuację liryczną wyjaśnia, czego dotyczy ironia w utworze pisze oryginalne zaproszenie 	<ul style="list-style-type: none"> określa problematykę utworu ocenia relacje między bohaterami omawia funkcję ironii pisze zaproszenie – zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje wiersz ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystanej w nim kategorii ironii
Melchior Wańkowicz <i>Tędy i owędy</i>	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o swoich wrażeniach po przeczytaniu tekstu odróżnia literaturę 	<ul style="list-style-type: none"> wstępnie ocenia tekst wie, że tekst należy do literatury faktu tytułuje poszczególne 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia swoją ocenę tekstu wie, że tekst jest wspomnieniową 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy wypowiedź, w której przedstawia i uzasadnia swoją ocenę tekstu wyjaśnia, dlaczego tekst 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem jego

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	faktu od literatury pięknej – dzieli tekst na części kompozycyjne – zna pojęcie komunikacji językowej – zna pojęcie stereotyp	części tekstu – wyjaśnia, na czym polega komunikacja językowa – wie, czym jest stereotyp	gawędą – odtwarza zawartość treściową poszczególnych części – omawia krótko akt komunikacji językowej – wyjaśnia, co to jest stereotyp	można nazwać wspomnieniową gawędą – omawia relacje między poszczególnymi częściami kompozycyjnymi – wymienia i omawia składniki komunikacji językowej – wyjaśnia, o jakich stereotypach jest mowa w tekście	przynależności do literatury faktu
Anna Wierzbicka <i>Przez pryzmat języka</i>	– czyta tekst ze zrozumieniem – wie, na czym polega akt komunikacji językowej – wie, że system języka składa się z kilku warstw – wyodrębnia akapity – cytuje zdanie zawierające tezę	– wie, o czym jest mowa w tekście – wyjaśnia, na czym polega akt komunikacji językowej – wymienia kilka warstw języka – omawia treść wybranego akapitu – przekazuje tezę autorki własnymi słowami,	– odtwarza krótko treść tekstu – wymienia składniki aktu komunikacji językowej – wymienia wszystkie warstwy języka – wyjaśnia, o czym jest mowa w kolejnych akapitach – wyjaśnia, czego dotyczy teza zawarta w tekście	– odtwarza własnymi słowami treść tekstu – omawia akt komunikacji językowej – omawia poszczególne warstwy języka – określa relacje między akapitami – ustosunkowuje się do tezy zawartej w tekście	– samodzielnie analizuje o interpretuje tekst, ustosunkowuje się do wyводу autorki
W ŚWIECIE LUDZI I ZWIERZĄT					
Sławomir Mrozek <i>Artysta</i>	– czyta tekst ze zrozumieniem – opowiada o głównym bohaterze utworu – dostrzega sprzeczność w utworze – wie, że pod postaciami zwierząt ukrywają się ludzie – pisze proste ogłoszenie	– odtwarza swoimi słowami treść utworu – omawia postawę życiową bohatera – wie, co to jest paradoks – omawia sposób kreacji bohaterów – pisze ogłoszenie	– odczytuje przerośnięte znaczenia utworu – omawia stosunek innych postaci do głównego bohatera – wyjaśnia, na czym polega paradoks w utworze – wyjaśnia przesłanie utworu – pisze rozwinięte ogłoszenie	– omawia przerośnięte znaczenia utworu – ocenia postawę życiową bohatera – omawia funkcję paradoksu jako chwytu literackiego – wyjaśnia, jak sposób kreacji bohaterów wpływa na przesłanie utworu – pisze ogłoszenie, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi	– samodzielnie analizuje i interpretuje opowiadanie ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystanej konwencji i jej funkcji w eksponowaniu przesłania utworu
Jonathan Swift <i>Przygody Guliwera</i>	– wymienia najważniejsze elementy świata przedstawionego – wyjaśnia, na czym polega fikcja fantastyczna – przypomina, jakie są rodzaje narracji – utożsamia narratora z bohaterem – wyodrębnia kilka wartości, o jakich jest mowa w utworze – zna pojęcie utopii	– porządkuje elementy świata przedstawionego – wskazuje elementy fantastyczne – rozpoznaje narrację pierwszoosobową – wstępnie charakteryzuje bohatera–narratora – nazywa wartości, o jakich jest mowa w utworze – wie, co to jest utopia	– omawia elementy świata przedstawionego – omawia rolę elementów fantastycznych – charakteryzuje bohaterów – ustala, jakie zachowania bohaterów odzwierciedlają uznawane przez nich wartości – wyjaśnia, co to jest utopia	– odtwarza własnymi słowami treść fragmentu – omawia relacje między elementami realistycznymi i fantastycznymi – omawia funkcję narracji pierwszoosobowej – omawia relację między bohaterami – prezentuje rozbudowaną wypowiedź na temat wartości – wyjaśnia, czemu służy kreowanie świata jako utopii	– samodzielnie analizuje i interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem funkcji elementów fantastycznych
Katarzyna Kozyra <i>Piramida zwierząt (instalacja plastyczna)</i>	– rozpoznaje instalacje plastyczne wśród innych tekstów kultury – wymienia kilka składników instalacji – wyjaśnia dosłowne znaczenie wyrazów – formułuje jedno pytanie w związku z instalacją	– wskazuje podstawowe różnice między instalacją a innymi dziełami plastycznymi – wymienia składniki instalacji – omawia znaczenia związane z podanymi wyrazami – formułuje proste pytania związane z instalacją plastyczną	– wyjaśnia, czym cechuje się instalacja plastyczna jako tekst kultury – omawia składniki instalacji – wskazuje przerośnięte znaczenia wyrazów – formułuje pytania dotyczące znaczeń instalacji plastycznej	– przedstawia swój stosunek do instalacji jako dzieła sztuki – omawia związki zachodzące między wszystkimi składnikami instalacji – omawia przerośnięte znaczenia wynikające z podanych wyrazów – wyjaśnia, jakie refleksje wywołuje instalacja	– samodzielnie analizuje i interpretuje dzieło ze szczególnym uwzględnieniem formy wyrazu artystycznego
Wirtualny spacer – animacje internetowe	– korzysta ze wskazanego programu komputerowego – korzystając z pomocy, tworzy prostą animację	– korzysta ze wskazanego programu komputerowego – tworzy prostą animację	– korzysta ze wskazanego programu komputerowego – tworzy animację	– twórczo korzysta ze wskazanego programu komputerowego – tworzy ciekawą animację	– samodzielnie tworzy oryginalną, twórczą, pomysłową animację

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
Antoine de Saint-Exupéry <i>Mały Księżę</i>	<ul style="list-style-type: none"> – odtwarza główne elementy świata przedstawionego utworu – przedstawia ogólnie wygląd planety Małego Księcia – wymienia etapy wędrówki bohatera – wskazuje wybrane elementy o symbolicznym znaczeniu – przypomina, czym cechuje się przypowieść – wskazuje jeden fragment o charakterze aforyzmu 	<ul style="list-style-type: none"> – opowiada o elementach świata przedstawionego – opowiada o wyglądzie planety Małego Księcia – przedstawia przebieg wędrówki bohatera – wymienia elementy o symbolicznym znaczeniu – dostrzega związek z przypowieścią jako gatunkiem – cytuje fragmenty o charakterze aforyzmów 	<ul style="list-style-type: none"> – porządkuje elementy świata przedstawionego utworu – opowiada szczegółowo o wyglądzie planety Małego Księcia – opowiada o przebiegu wędrówki Małego Księcia – wypowiada się na temat znaczeń symbolicznych w utworze – przedstawia związek utworu z przypowieścią – wyjaśnia, które fragmenty i dlaczego mają charakter aforyzmów 	<ul style="list-style-type: none"> – wypowiada się na temat specyfiki elementów świata przedstawionego, – barwnie opowiada o wyglądzie planety Małego Księcia – wyjaśnia, na czym polega metaforyczny charakter wędrówki Małego Księcia – wyjaśnia znaczenia zawarte w elementach symbolicznych – wyjaśnia, na czym polega przypowieściowy charakter utworu – wyjaśnia przesłania zawarte w aforyzmach 	<ul style="list-style-type: none"> – prezentuje rozbudowaną wypowiedź poświęconą filozoficznej wymowie utworu
Ursula le Guin <i>Czarnoksiężnik z Archipelagu</i>	<ul style="list-style-type: none"> – wydobywa podstawowe informacje z tekstu – wymienia podstawowe elementy świata przedstawionego – odtwarza dzieje bohatera, opowiada, jak Cień zmienił życie bohatera – wie, że utwór należy do gatunku fantasy 	<ul style="list-style-type: none"> – wydobywa informacje z tekstu – wymienia elementy świata przedstawionego – krótko charakteryzuje bohatera – rozpoznaje motyw walki dobra ze złem – przypomina, czym cechują się utwory fantasy 	<ul style="list-style-type: none"> – porządkuje informacje wydobyte z tekstu – omawia elementy świata przedstawionego – opowiada o dziejach bohatera, komentuje ich przebieg – wyjaśnia symbolikę Cienia – wyjaśnia, dlaczego utwór zaliczany jest do gatunku fantasy 	<ul style="list-style-type: none"> – odtwarza własnymi słowami informacje wydobyte z tekstu – komentuje sposób pokazania elementów świata przedstawionego – dokonuje charakterystyki i oceny postaci – wyjaśnia znaczenia związane z motywem walki dobra ze złem – przedstawia swój stosunek do utworów fantasy 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem warstwy aksjologicznej
Andrzej Budnik <i>Wywiad bez cenzury: Łukasz Supergan</i>	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje wywiad wśród innych tekstów publicystycznych – mówi, czego dotyczy poznany wywiad – odtwarza poglądy rozmówcy na temat sensu podróży – układa kilka pytań do wywiadu – przeprowadza wywiad 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia cechy wywiadu jako formy publicystycznej – formułuje temat wywiadu – wskazuje fragmenty o znaczeniu przenośnym – układa pytania do wywiadu – przeprowadza wywiad 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym cechuje się wywiad jako gatunek publicystyczny – wyjaśnia, jakie problemy zostały poruszone w wywiadzie – wyjaśnia znaczenia fragmentów metaforycznych – ustala cel wywiadu, układa do niego pytania – przeprowadza ciekawy wywiad 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia swój stosunek do wywiadu jako gatunku publicystycznego – ustosunkowuje się do problemów poruszonych w wywiadzie – omawia znaczenie fragmentów metaforycznych dla wymowy tekstu – ustala cel wywiadu, układa do niego pytania, zestawia je według przyjętej zasady – przeprowadza ciekawy wywiad 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem jego metaforycznej wymowy – przeprowadza interesujący wywiad, w którym w atrakcyjny sposób przedstawia rozmówcę
WYROKI LOSU					
Éric-Emmanuel Schmitt <i>Oskar i pani Róża</i>	<ul style="list-style-type: none"> – odtwarza podstawowe informacje dotyczące bohatera – wstępnie charakteryzuje bohatera – przytacza wypowiedzi bohatera o dorosłych – wie, że istnieje styl potoczny – pisze krótki list 	<ul style="list-style-type: none"> – zbiera informacje na temat bohatera – charakteryzuje bohatera, wyjaśnia, co bohater myślał o dorosłych – rozpoznaje w tekście styl potoczny, wskazuje przykłady użycia go – pisze list 	<ul style="list-style-type: none"> – porządkuje informacje na temat bohatera – charakteryzuje bohatera na podstawie jego wypowiedzi – przedstawia sposób patrzenia bohatera na dorosłych – przypomina, czym cechuje się styl potoczny – pisze ciekawy list na temat utworu 	<ul style="list-style-type: none"> – zbiera i porządkuje informacje na temat bohatera – dokonuje pełnej charakterystyki bohatera – ustala, czym wywołana była ocena dorosłych przez Oskara – omawia rolę stylu potocznego w utworze – przedstawia w formie listu swoją opinię o utworze 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem postaw bohaterów wobec śmierci
Barbara Kosmowska <i>Pozłacana rybka</i>	<ul style="list-style-type: none"> – odtwarza najważniejsze elementy świata przedstawionego – przedstawia rodzinę bohaterki – wstępnie charakteryzuje bohaterkę – zna pojęcie 	<ul style="list-style-type: none"> – odtwarza elementy świata przedstawionego – opowiada o relacjach rodzinnych bohaterki – charakteryzuje bohaterkę – tworzy związki wyrazowe z rzeczownikami wolontariat – pisze życiorys, CV, podanie, list motywacyjny 	<ul style="list-style-type: none"> – porządkuje elementy świata przedstawionego – ocenia relacje rodzinne bohaterki – przedstawia pełną charakterystykę bohaterki – wyjaśnia, na czym polega wolontariat – pisze bezbłędnie 	<ul style="list-style-type: none"> – opowiada o elementach świata przedstawionego – prezentuje rozwiniętą wypowiedź na temat relacji w rodzinie bohaterki – charakteryzuje i ocenia bohaterkę – opowiada o działaniach wolontariatu, których był świadkiem lub uczestnikiem 	

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	wolontariat – pod kierunkiem pisze życiorys, CV, podanie, list motywacyjny		życiorys, CV, podanie, list motywacyjny	– pisze życiorys, CV, podanie, list motywacyjny – zachowuje wszystkie wymogi tych form wypowiedzi	
Maciej Pieprzyca <i>Chce się żyć</i> (film fabularny)	– opowiada o wybranej scenie z filmu – opowiada o bohaterze – zna pojęcie <i>głos z offu</i> – zna pojęcie <i>perspektywa żabia</i> – wstępnie omawia grę aktorską – pisze prostą recenzję z filmu	– opowiada o scenach, które zwróciły jego uwagę – opowiada, jak wyglądało życie bohatera – wie, na czym polega głos z offu – wyjaśnia, na czym polega perspektywa żabia – przedstawia swoje wrażenia wywołane grą aktorską – pisze recenzję filmu	– przedstawia swoje przemyślenia wywołane filmem – opowiada o relacjach bohatera ze światem – podaje przykłady scen, w których występuje głos z offu – wskazuje sceny filmowane z perspektywy żabiej – ocenia grę aktorską – pisze ciekawą recenzję filmu	– wyjaśnia, jak film wpłynął na jego myślenie o świecie – ocenia postępowanie innych w stosunku do bohatera – wyjaśnia funkcję głosu z offu – omawia funkcję punktu widzenia kamery – tworzy wypowiedź na temat gry aktorskiej – pisze recenzję filmu, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi	– samodzielnie analizuje i interpretuje film ze szczególnym uwzględnieniem środków języka filmowego kreujących znaczenia – pisze rozwiniętą recenzję filmu – eksponuje część oceniającą
LITERACKIE PRZESŁANIE					
Nancy H Kleinbaum <i>Stowarzyszenie umarłych poetów</i>	– odtwarza najważniejsze elementy świata przedstawionego – wymienia kilku bohaterów – przedstawia profesora Keatinga – przedstawia wybranych uczniów akademii – wie, co składa się na postawę życiową	– odtwarza elementy świata przedstawionego – wymienia bohaterów – wstępnie charakteryzuje profesora Keatinga – przedstawia uczniów akademii – wypowiada się na temat postawy życiowej bohaterów	– porządkuje elementy świata przedstawionego – wymienia bohaterów – dzieli ich według przyjętej przez siebie zasady – charakteryzuje profesora Keatinga – opowiada, jak reagowali uczniowie na słowa i działanie profesora Keatinga – omawia postawy życiowe bohaterów	– opowiada własnymi słowami o elementach świata przedstawionego – omawia relacje między bohaterami – charakteryzuje i ocenia profesora Keatinga – wyjaśnia, czego profesor Keating nauczył swoich uczniów – porównuje postawy życiowe bohaterów	
Małgorzata Musierowicz <i>Kwiat kalafiora</i>	– opowiada własnymi słowami treść fragmentu – wymienia cechy charakteru profesora Dmuchańca – wyjaśnia różnicę między współczuciem a litością – stara się brać udział w dyskusji	– porządkuje elementy świata przedstawionego – krótko charakteryzuje profesora Dmuchańca – bierze udział w dyskusji,	– formułuje temat rozmowy bohaterów – charakteryzuje profesora Dmuchańca – przedstawia swoje stanowisko w dyskusji	– formułuje problem tekstu, ocenia profesora Dmuchańca jako nauczyciela – bierze czynny udział w dyskusji – nawiązuje do wypowiedzi innych uczestników	– zna całą powieść – omawia jej problematykę – analizuje świat przedstawiony – omawia przesłanie utworu
Małgorzata Musierowicz <i>Brulion Bebe B</i>	– wie, o czym rozmawiali bohaterowie – nazywa wartości, o których jest mowa w tekście – wie, kto to jest autorytet – przeprowadza krótki wywiad z wybranym nauczycielem	– formułuje temat rozmowy bohaterów – odtwarza poglądy bohaterów na temat wartości – wyjaśnia, kto może być autorytetem – przeprowadza wywiad z wybranym nauczycielem	– nazywa najważniejsze problemy poruszone w rozmowie bohaterów – omawia świat wartości uznawanych przez bohaterów – nazywa cechy reprezentowane przez człowieka, który może być autorytetem – przeprowadza interesujący wywiad z wybranym nauczycielem	– odtwarza przebieg rozmowy bohaterów – ustosunkowuje się do poglądów bohaterów na temat wartości – opowiada o ludziach, których uznaje za swój autorytet – przeprowadza ciekawy wywiad z wybranym nauczycielem – zachowuje wszystkie wymogi tego gatunku	– samodzielnie analizuje i interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem problematyki aksjologicznej
Jostein Gaarder <i>Świat Zofii</i>	– czyta tekst ze zrozumieniem – wie, że filozofia jest dziedziną nauki – cytuje fragment wyjaśniający, na czym	– wyjaśnia, o czym mówi tekst – wie ogólnie, czym zajmuje się filozofia – wie, z czym jest związane pojęcie <i>ironia sokratyczna</i>	– wydobywa informacje z tekstu – wymienia podstawowe działy filozofii – odtwarza wiadomości	– odtwarza własnymi słowami treść tekstu – wyjaśnia krótko, czym zajmują się główne działy filozofii – wyjaśnia własnymi słowami,	– samodzielnie analizuje i interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem omówienia i oceny poglądów Sokratesa

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	<ul style="list-style-type: none"> – polega ironia sokratyczna – pisze proste zaproszenie – przygotowuje argumenty do mowy obrończej 	<ul style="list-style-type: none"> – pisze zaproszenie – hierarchizuje argumenty do mowy obrończej 	<ul style="list-style-type: none"> – związane z pojęciem ironia sokratyczna – pisze oryginalne zaproszenie – przygotowuje mowę obrończą 	<ul style="list-style-type: none"> – na czym polega ironia sokratyczna – pisze zaproszenie, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi – wygłasza mowę obrończą 	
Sławomir Mrozek <i>Autorytet</i>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta tekst ze zrozumieniem – dzieli tekst na akapity – wskazuje fragmenty zawierające argumenty autora – zna podstawowe rodzaje akapitów – odróżnia publicystykę od literatury pięknej – wie, że jednym z gatunków publicystycznych jest felieton – wie, że teksty publicystyczne zawierają autorskie intencje 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, o czym mówi tekst – odtwarza zawartość wybranego akapitu – odtwarza argumenty autora – wie, co to jest akapit syntetyczny – wie, że tekst należy do publicystyki – wie, że tekst reprezentuje felieton jako gatunek publicystyczny – odczytuje intencje zawarte w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> – formułuje temat i problem tekstu – dostrzega logiczny związek między akapitami – omawia argumenty wykorzystane przez autora – wskazuje w tekście akapit syntetyczny – omawia cechy tekstów publicystycznych – omawia cechy felietonu jako gatunku publicystycznego – omawia intencje zawarte w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> – odtwarza główne założenia wywodu autora – określa relacje treściowe między akapitami – ustosunkowuje się do argumentów autora – określa związek akapity syntetycznego z innymi akapitami – wyjaśnia, dlaczego tekst należy do publicystyki – wyjaśnia, dlaczego tekst reprezentuje felieton jako gatunek publicystyczny – ustosunkowuje się do intencji zawartych w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje tekst, ustosunkowuje się do zawartego w nim wywodu
ODCIENIE SAMOTNOŚCI					
Marek Hłasko <i>Okno</i>	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia elementy świata przedstawionego – odróżnia narratora od autora – wie, na czym polega narracja pierwszoosobowa – przedstawia bohatera – dostrzega różnice w postawach życiowych narratora i bohatera – omawia przestrzeń 	<ul style="list-style-type: none"> – porządkuje elementy świata przedstawionego – zbiera informacje o narratorze – rozpoznaje narrację pierwszoosobową – charakteryzuje bohatera – omawia postawy życiowe narratora i chłopca – dostrzega symbolikę przestrzeni 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia elementy świata przedstawionego – prezentuje informacje dotyczące narratora – dostrzega subiektywizm narracji – charakteryzuje narratora i bohatera – porównuje postawy życiowe narratora i bohatera – wyjaśnia, z czego wynika symbolika przestrzeni 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy wypowiedź, w której prezentuje wszystkie elementy świata przedstawionego – wypowiada się na temat narratora – wyjaśnia skutki zastosowania narracji pierwszoosobowej – dokonuje charakterystyki porównawczej – ocenia postawy życiowe narratora i bohatera – wyjaśnia symbolikę przestrzeni 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje opowiadanie ze szczególnym uwzględnieniem oceny przedstawionych w nim postaw życiowych
Barbara Kosmowska <i>Samotni. pl</i>	<ul style="list-style-type: none"> – przypomina rodzaje narracji – wskazuje elementy, na podstawie których można omówić relacje panujące w rodzinie Pauli – nazywa emocje bohaterki – wyjaśnia, dlaczego Paula czuje się samotna 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje narrację pierwszoosobową – omawia relacje rodzinne Pauli – opowiada o sytuacji emocjonalnej bohaterki – opowiada o zmaganiu się bohaterki z samotnością 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia stosunek narratora do elementów świata przedstawionego – tworzy dłuższą wypowiedź na temat relacji w rodzinie Pauli – przedstawia obiektywnie sytuację emocjonalną bohaterki – przedstawia skutki postępowania Pauli 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia funkcję narracji pierwszoosobowej – ocenia relacje panujące w rodzinie bohaterki – ocenia sytuację emocjonalną bohaterki, ocenia sposoby radzenia sobie przez bohaterkę z samotnością 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem problematyki samotności
Edvard Munch <i>Krzyk</i> (reprodukcja obrazu)	<ul style="list-style-type: none"> – zna termin <i>ekspresjonizm</i> – wymienia główne elementy przedstawione na obrazie – dostrzega deformację – wymienia kolory wykorzystane na obrazie – dostrzega główną zasadę kompozycyjną – wie, że niektóre elementy mają znaczenie symboliczne – wymienia postaci przedstawione na obrazie 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu <i>ekspresjonizm</i> – wymienia elementy przedstawione na obrazie – wskazuje elementy przedstawione za pomocą deformacji – omawia kolorystykę obrazu – wstępnie omawia kompozycję obrazu – wskazuje elementy o znaczeniach symbolicznych – opowiada o sposobie prezentowania postaci na obrazie 	<ul style="list-style-type: none"> – używa terminu <i>ekspresjonizm</i> – omawia elementy przedstawione na obrazie – omawia elementy przedstawione za pomocą deformacji – ocenia kolorystykę obrazu – omawia kompozycję obrazu – omawia elementy o znaczeniach symbolicznych – omawia relacje między postaciami przedstawionymi na obrazie a światem 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym cechują się dzieła ekspresjonistyczne – omawia relacje zachodzące między elementami przedstawionymi na obrazie – omawia funkcję deformacji – wypowiada się na temat znaczeń obrazu – eksponowanych kolorystyką – ocenia kompozycję obrazu – wyjaśnia znaczenia elementów symbolicznych – formułuje znaczenia sugerowane sposobem prezentowania postaci na obrazie 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje obraz ze szczególnym uwzględnieniem zastosowanych malarskich środków wyrazu dla przekazania znaczeń
NA SWÓJ TEMAT					

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
Szczepan Twardoch <i>Wieloryby i ćmy. Dzienniki 2007–2015</i>	<ul style="list-style-type: none"> – zna dziennik jako gatunek – zna pojęcie <i>autobiografizm</i> – wie, kiedy wypowiedź ma charakter subiektywny – wskazuje fragmenty o znaczeniach metaforycznych – wskazuje fragmenty zawierające refleksje o świecie 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje dziennik wśród innych gatunków – wie, na czym polega <i>autobiografizm</i> – dostrzega subiektywizm wypowiedzi – odtwarza zawartość fragmentów o znaczeniach metaforycznych – odtwarza refleksje autora o świecie 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia cechy dziennika jako gatunku – wyjaśnia pojęcie <i>autobiografizm</i> – wyjaśnia, z czego wynika subiektywizm wypowiedzi – wyjaśnia znaczenia metaforyczne – omawia refleksje autora o świecie 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia cechy dziennika jako gatunku – omawia rysy autobiograficzne w tekście – interpretuje tekst w kontekście jego subiektywnego charakteru – omawia fragmenty o znaczeniach metaforycznych – ustosunkowuje się do refleksji autora o świecie 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem zawartych w nim refleksji o świecie
Magdalena Tulli <i>Szum</i>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta tekst ze zrozumieniem – zna pojęcie <i>autokreacja</i> – wskazuje fragmenty opisujące emocje – według wzoru pisze list 	<ul style="list-style-type: none"> – opowiada, o czym mówi tekst – dostrzega w tekście przejawy <i>autokreacji</i> – omawia prezentowane emocje – pisze list 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje główne zagadnienia poruszone w tekście – omawia na podstawie tekstu <i>zjawisko autokreacji</i> – omawia przejawy prezentowanych emocji – pisze ciekawy, rozwinięty list 	<ul style="list-style-type: none"> – określa problematykę tekstu – interpretuje tekst z punktu widzenia działań <i>autokreacyjnych</i> – przedstawia źródła prezentowanych emocji – pisze ciekawy list, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje tekst ze szczególnym uwzględnieniem problematyki <i>autokreacji</i>
Alina Szapocznikow <i>Autoportret I – Autoportret II (rzeźby)</i>	<ul style="list-style-type: none"> – wie, że rzeźba jest jedną z dziedzin sztuki – wyjaśnia, co oznacza słowo <i>autoportret</i> – wymienia podstawowe elementy obu rzeźb – wstępnie jedną z rzeźb, ma świadomość, że niektóre elementy rzeźb mają znaczenie symboliczne – wie, że rzeźby są zrobione z różnych materiałów 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje rzeźbę wśród innych dzieł sztuki – wyjaśnia tytuły rzeźb – wymienia elementy obu rzeźb – opisuje obydwie rzeźby – wskazuje elementy o znaczeniach symbolicznych – nazywa materiały, z których wykonane zostały rzeźby 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia specyfikę rzeźby jako dzieła sztuki – wypowiada się na temat tytułu rzeźb – porównuje elementy obu rzeźb – dokładnie opisuje rzeźby – omawia elementy o znaczeniach symbolicznych – omawia rzeźby z uwzględnieniem materiału, z którego zostały zrobione 	<ul style="list-style-type: none"> – przypomina i omawia poznane do tej pory rzeźby – wyjaśnia tytuły rzeźb w kontekście tego, co przedstawiają – omawia elementy obu rzeźb – opisuje porównawczo obie rzeźby – wyjaśnia symboliczne znaczenia elementów dzieł – wyjaśnia, jak materiał, z którego zostały wykonane rzeźby, wpływa na znaczenia dzieł 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie interpretuje rzeźby ze szczególnym uwzględnieniem ich metaforycznych znaczeń
ŚCIEŻKI ŻYCIA					
Zbigniew Herbert <i>Życiorys</i>	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje <i>życiorys</i> wśród innych form użytkowych – rozróżnia <i>lirykę bezpośrednią i pośrednią</i> – gromadzi informacje o bohaterze lirycznym – wskazuje wersy pozwalające określić sytuację liryczną – dostrzega wewnętrzną kompozycję wiersza – wskazuje wersy, w których jest mowa o wartościach – nazywa uczucia 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, czym cechuje się <i>życiorys</i> jako forma wypowiedzi – dostrzega w utworze <i>lirykę bezpośrednią</i> – rozpoznaje bohatera lirycznego – rozpoznaje sytuację liryczną – dzieli tekst na części kompozycyjne ze względu na formy czasu – nazywa wartości ważne dla bohatera – wypowiada się na temat uczuć bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia wyróżniki <i>życiorysu</i> – wyjaśnia, dlaczego wiersz reprezentuje <i>lirykę bezpośrednią</i> – przedstawia informacje o bohaterze lirycznym – wskazuje składniki sytuacji lirycznej – omawia kompozycję wewnętrzną utworu – omawia wartości ważne dla bohatera – wskazuje źródła uczuć 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia <i>życiorys</i> jako użytkową formę wypowiedzi – dostrzega subiektywizm wypowiedzi poetyckiej – przedstawia dłuższą wypowiedź związaną z bohaterem lirycznym – omawia sytuację liryczną – omawia kompozycję wewnętrzną utworu w kontekście jego zawartości treściowej – omawia światopogląd bohatera lirycznego – omawia uczucia bohatera i ich źródła 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje wiersz ze szczególnym uwzględnieniem światopoglądu i postawy życiowej osoby mówiącej (bohatera lirycznego)
Wisława Szymborska <i>Pisanie życiorysu</i>	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje <i>życiorys</i> wśród innych form użytkowych – przypomina, co to jest <i>frazjeologizm</i> – wie, na czym polega <i>ironia</i> – wskazuje wersy mówiące o człowieku – dostrzega relacje między człowiekiem i światem ukazane w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, czym cechuje się <i>życiorys</i> jako forma wypowiedzi – wskazuje w wierszu <i>frazjeologizmy</i> – dostrzega w wierszu <i>ironię</i> – odtwarza obraz człowieka utrwalony w wierszu – omawia relacje między człowiekiem i światem ukazane w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia wyróżniki <i>życiorysu</i> – wyjaśnia znaczenia związane z frazeologizmami – wyjaśnia, przeciwko czemu skierowana jest <i>ironia</i> – omawia obraz człowieka ukazany w wierszu – tworzy wypowiedź na temat relacji między człowiekiem i światem ukazanych w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia <i>życiorys</i> jako użytkową formę wypowiedzi – wyjaśnia funkcję frazeologizmów w utworze – interpretuje znaczenia związane z kategorią <i>ironii</i> zastosowaną w wierszu – tworzy rozbudowaną wypowiedź prezentującą obraz człowieka ukazany w wierszu – ocenia relacje między człowiekiem i światem ukazane w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje utwór ze szczególnym uwzględnieniem relacji między człowiekiem i światem

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
Piotr Dumala <i>Ściany</i> (film animowany)	<ul style="list-style-type: none"> ogląda uważnie film dostrzega filmowe metafory zna pojęcie <i>everyman</i> zwraca uwagę na muzykę w filmie 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia swoje pierwsze wrażenie po obejrzeniu filmu wskazuje sceny zawierające metafory wie, kto to jest <i>everyman</i> wypowiada się na temat muzyki w filmie 	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza treściową zawartość poszczególnych scen filmu wyjaśnia znaczenia filmowych metafor wyjaśnia, kto to jest <i>everyman</i> ocenia muzykę w filmie 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada własnymi słowami fabułę filmu interpretuje metaforyczne znaczenia filmu wykorzystuje pojęcie <i>everyman</i> do interpretacji filmu ocenia muzykę filmu w kontekście jego znaczeń 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie analizuje i interpretuje film ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystanych środków filmowych dla kreowania znaczeń metaforycznych
KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE					
FONETYKA					
Głoska i litera	<ul style="list-style-type: none"> rozdziela pojęcia <i>litera i głoska</i> zna główne sposoby zapisywania głosek dzieli proste wyrazy na litery i głoski wie, że <i>i</i> może pełnić w wyrazach różne funkcje 	<ul style="list-style-type: none"> wie, co to jest głoska i litera zna sposoby zapisywania głosek dzieli wyrazy na litery i głoski zna funkcje litery <i>i</i> w wyrazach 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym jest głoska, a czym litera wymienia różnorodne sposoby zapisywania głosek dzieli trudne wyrazy na litery i głoski podaje przykłady roli <i>i</i> w wyrazach 	<ul style="list-style-type: none"> omawia rozróżnienie w języku na litery i głoski omawia wszystkie sposoby zapisywania głosek bezbłędnie dzieli trudne wyrazy na litery i głoski omawia funkcje litery <i>i</i> w wyrazach 	<ul style="list-style-type: none"> bezbłędnie dzieli wszystkie wyrazy na litery i głoski bezbłędnie określa rolę <i>i</i> w wyrazach
Podział głosek	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia samogłoski od spółgłosek wie, które narządy artykulacyjne biorą udział w powstawaniu głosek określa podstawowe cechy głosek 	<ul style="list-style-type: none"> rozdziela samogłoski i spółgłoski wymienia podstawowe narządy artykulacyjne określa cechy głosek 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia wszystkie samogłoski, odróżnia spółgłoski wymienia narządy artykulacyjne określa cechy głosek 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym różnią się samogłoski od spółgłosek omawia rolę poszczególnych narządów w artykulacji głosek określa cechy głosek 	<ul style="list-style-type: none"> omawia proces powstawania głosek bezbłędnie określa cechy głosek
Upodobnienia głosek	<ul style="list-style-type: none"> wie, że istnieje zjawisko upodobnienia głosek zna podstawowe rodzaje upodobnień zaznacza i nazywa podstawowe rodzaje upodobnień 	<ul style="list-style-type: none"> wie, na czym polegają upodobnienia głosek zna różne rodzaje upodobnień, zaznacza i nazywa upodobnienia 	<ul style="list-style-type: none"> omawia upodobnienia głosek zna wszystkie rodzaje upodobnień poprawnie zaznacza i nazywa upodobnienia 	<ul style="list-style-type: none"> tłumaczy mechanizm powstawania upodobnień głosek omawia wszystkie rodzaje upodobnień zaznacza i nazywa wszystkie rodzaje upodobnień 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wszystkie rodzaje upodobnień, nazywa je, poprawnie wymawia
Sylaba	<ul style="list-style-type: none"> wie, co to jest sylaba wie, że sylaby mogą się kończyć na samogłoskę lub spółgłoskę dzieli proste wyrazy na sylaby 	<ul style="list-style-type: none"> izoluje sylabę w wyrazie rozpoznaje sylaby otwarte i zamknięte dzieli wyrazy na sylaby 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje różne sylaby w wyrazie nazywa, która sylaba jest zamknięta, a która otwarta dzieli trudne wyrazy na sylaby 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym jest sylaba wyjaśnia, kiedy sylaba jest otwarta, kiedy zamknięta bezbłędnie dzieli trudne wyrazy na sylaby 	<ul style="list-style-type: none"> bezbłędnie dzieli wszystkie wyrazy na sylaby
Akcent wyrazowy i zdaniowy	<ul style="list-style-type: none"> ma świadomość konieczności poprawnego akcentowania wyrazów stara się poprawnie akcentować wyrazy wie, że są wyrazy bezakcentowe 	<ul style="list-style-type: none"> wie, na czym polega akcent wyrazowy poprawnie akcentuje wyrazy wymienia przykłady wyrazów bezakcentowych 	<ul style="list-style-type: none"> omawia akcent wyrazowy poprawnie akcentuje niemal wszystkie wyrazy wymienia różnorodne przykłady wyrazów bezakcentowych 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega akcent wyrazowy poprawnie akcentuje wszystkie wyrazy zna wyrazy bezakcentowe 	<ul style="list-style-type: none"> bezbłędnie stosuje akcent w swoich wypowiedziach
Zebranie i powtórzenie wiadomości	<ul style="list-style-type: none"> rozdziela pojęcia <i>litera i głoska</i> zna główne sposoby zapisywania głosek dzieli proste wyrazy na litery i głoski wie, że <i>i</i> może pełnić w wyrazach różne funkcje odróżnia samogłoski od spółgłosek wie, które narządy artykulacyjne biorą udział w powstawaniu głosek określa podstawowe cechy głosek 	<ul style="list-style-type: none"> wie, co to jest głoska i litera zna sposoby zapisywania głosek dzieli wyrazy na litery i głoski zna funkcje litery <i>i</i> w wyrazach rozdziela samogłoski i spółgłoski wymienia podstawowe narządy artykulacyjne określa cechy głosek izoluje sylabę w wyrazie rozpoznaje sylaby otwarte i zamknięte, dzieli wyrazy na sylaby 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym jest głoska, a czym litera wymienia różnorodne sposoby zapisywania głosek dzieli trudne wyrazy na litery i głoski podaje przykłady roli <i>i</i> w wyrazach wymienia wszystkie samogłoski, odróżnia spółgłoski wymienia narządy artykulacyjne określa cechy głosek rozpoznaje różne sylaby w wyrazie 	<ul style="list-style-type: none"> omawia rozróżnienie w języku na litery i głoski omawia wszystkie sposoby zapisywania głosek bezbłędnie dzieli trudne wyrazy na litery i głoski omawia funkcje litery <i>i</i> w wyrazach wyjaśnia, czym różnią się samogłoski od spółgłosek omawia rolę poszczególnych narządów w artykulacji głosek określa cechy głosek wyjaśnia, czym jest sylaba wyjaśnia, kiedy sylaba jest otwarta, kiedy zamknięta 	<ul style="list-style-type: none"> bezbłędnie dzieli wszystkie wyrazy na litery i głoski bezbłędnie określa rolę <i>i</i> w wyrazach omawia proces powstawania głosek bezbłędnie określa cechy głosek bezbłędnie dzieli wszystkie wyrazy na sylaby bezbłędnie stosuje akcent w swoich wypowiedziach, rozpoznaje wszystkie rodzaje upodobnień,

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	<ul style="list-style-type: none"> – wie, co to jest sylaba – wie, że sylaby mogą się kończyć na samogłoskę lub spółgłoskę – dzieli wyrazy na sylaby – ma świadomość konieczności poprawnego akcentowania wyrazów – stara się poprawnie akcentować wyrazy – wie, że są wyrazy bezakcentowe – wie, że istnieje zjawisko upodobnienia głosek – zna podstawowe rodzaje upodobnień – zaznacza i nazywa podstawowe rodzaje upodobnień 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, na czym polega akcent wyrazowy – poprawnie akcentuje wyrazy – wymienia przykłady wyrazów bezakcentowych – wie, na czym polegają upodobnienia głosek – zna różne rodzaje upodobnień, zaznacza i nazywa upodobnienia 	<ul style="list-style-type: none"> – nazywa, która sylaba jest zamknięta, a która otwarta – dzieli trudne wyrazy na sylaby – omawia akcent wyrazowy – poprawnie akcentuje niemal wszystkie wyrazy – wymienia różnorodne przykłady wyrazów bezakcentowych – omawia upodobnienia głosek – zna wszystkie rodzaje upodobnień – poprawnie zaznacza i nazywa upodobnienia 	<ul style="list-style-type: none"> – bezbłędnie dzieli trudne wyrazy na sylaby – wyjaśnia, na czym polega akcent wyrazowy – poprawnie akcentuje wszystkie wyrazy – zna wyrazy bezakcentowe – tłumaczy mechanizm powstawania upodobnień głosek – omawia wszystkie rodzaje upodobnień – zaznacza i nazywa wszystkie rodzaje upodobnień 	nazywa je, poprawnie wymawia
ZRÓŻNICOWANIE JĘZYKA					
Treść i zakres znaczeniowy wyrazu	<ul style="list-style-type: none"> – ma świadomość różnicy między treścią a zakresem znaczeniowym wyrazów – podaje treść i zakres znaczeniowy kilku wyrazów – podaje kilka wyrazów o tym samym zakresie znaczeniowym 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, czym różni się treść od zakresu znaczeniowego wyrazu – podaje treść i zakres znaczeniowy wyrazów – podaje wyrazy o tym samym zakresie znaczeniowym 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym różni się treść od zakresu znaczeniowego wyrazu – dostrzega zależności między treścią a zakresem znaczeniowym wyrazów – tworzy proste ciągi wyrazów o tym samym zakresie znaczeniowym 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia zagadnienie różnic między treścią a zakresem znaczeniowym wyrazów – omawia relacje między treścią a zakresem znaczeniowym wyrazu – tworzy ciągi wyrazów o tym samym zakresie znaczeniowym 	<ul style="list-style-type: none"> – bezbłędnie podaje treść i zakres znaczeniowy różnorodnych wyrazów
Nazwy osobowe	<ul style="list-style-type: none"> – wie, że imiona i nazwiska to nazwy osobowe – zna zasady pisowni nazw osobowych 	<ul style="list-style-type: none"> – wyróżnia spośród nazw własnych nazwy osobowe – stosuje zasady pisowni nazw osobowych 	<ul style="list-style-type: none"> – ma podstawową wiedzę na temat powstawania nazw osobowych – poprawnie zapisuje nazwy osobowe 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, jak powstawały nazwy osobowe – bezbłędnie zapisuje nazwy osobowe 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia proces powstawania nazw osobowych, zapisuje je bezbłędnie
Odmiana imion i nazwisk	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie odmienia proste nazwy osobowe 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie odmienia większość nazw osobowych 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie odmienia niemal wszystkie nazwy osobowe 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie odmienia wszystkie nazwy osobowe 	<ul style="list-style-type: none"> – zna wszystkie wzory deklinacyjne nazw osobowych
Nazwy miejscowe	<ul style="list-style-type: none"> – wie, czego dotyczą nazwy miejscowe – zna zasady pisowni nazw miejscowych 	<ul style="list-style-type: none"> – wyróżnia spośród nazw własnych nazwy miejscowe – przedstawia zasady pisowni nazw miejscowych 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje kilka przykładów różnych nazw miejscowych – stosuje zasady pisowni nazw miejscowych 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje różnorodne przykłady nazw miejscowych – bezbłędnie zapisuje nazwy miejscowe 	<ul style="list-style-type: none"> – swobodnie posługuje się nazwami miejscowymi
Odmiana nazw miejscowych	<ul style="list-style-type: none"> – wie, że nazwy miejscowe podlegają odmianie przez przypadki 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie odmienia najbardziej powszechne nazwy miejscowe 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie odmienia większość nazw miejscowych 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie odmienia wszystkie nazwy miejscowe 	<ul style="list-style-type: none"> – zna wszystkie wzory deklinacyjne nazw miejscowych
Nazwy mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> – wie, jak tworzy się nazwy mieszkańców – zna zasady pisowni nazw mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy poprawnie podstawowe nazwy mieszkańców – zapisuje poprawnie podstawowe nazwy mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie tworzy większość nazw mieszkańców – stosuje się do zasad ich pisowni 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie tworzy nazwy mieszkańców – poprawnie zapisuje nazwy mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie tworzy i zapisuje wszystkie nazwy mieszkańców
Kolokwializmy	<ul style="list-style-type: none"> – zna pojęcie kolokwializmu – wie, kiedy można używać kolokwializmów 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, jakie wyrazy i związki wyrazowe są kolokwializmami, nie nadużywa kolokwializmów 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje kilka przykładów kolokwializmów – wie, dla jakiego stylu języka są typowe kolokwializmy 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady kolokwializmów – wyjaśnia, kiedy używanie kolokwializmów jest błędem 	<ul style="list-style-type: none"> – używa kolokwializmów tylko wówczas, gdy jest to uzasadnione

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
Wyrazy rodzime i zapożyczone	<ul style="list-style-type: none"> wyróżnia popularne wyrazy zapożyczone zna zasady pisowni wyrazów zapożyczonych 	<ul style="list-style-type: none"> podaje kilka przykładów wyrazów rodzimych i zapożyczonych omawia zasady pisowni wyrazów zapożyczonych 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady wyrazów rodzimych i zapożyczonych stosuje zasady pisowni wyrazów zapożyczonych 	<ul style="list-style-type: none"> rozdziela wyrazy rodzime i zapożyczone poprawnie zapisuje wyrazy zapożyczone 	<ul style="list-style-type: none"> omawia proces zapożyczenia wyrazów
Regionalne odmiany języka	<ul style="list-style-type: none"> wie, że obok języka ogólnopolskiego istnieją regionalne odmiany języka zna podstawowe rodzaje dialektyzmów próbuje czytać tekst pisany gwarą 	<ul style="list-style-type: none"> wie co to jest dialekt i gwara zna rodzaje dialektyzmów czyta tekst pisany gwarą 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co to jest dialekt i gwara podaje przykłady różnych rodzajów dialektyzmów czyta płynnie tekst pisany gwarą 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady regionalnych odmian języka rozpoznaje rodzaje dialektyzmów czyta ze zrozumieniem tekst pisany gwarą 	<ul style="list-style-type: none"> omawia specyfikę różnych regionalnych odmian języka
Zebranie i powtórzenie wiadomości	<ul style="list-style-type: none"> ma świadomość różnicy między treścią a zakresem znaczeniowym wyrazów podaje treść i zakres znaczeniowy kilku wyrazów podaje kilka wyrazów o tym samym zakresie znaczeniowym wie, że imiona i nazwiska to nazwy osobowe zna zasady pisowni nazw osobowych poprawnie odmienia proste nazwy osobowe wie, czego dotyczą nazwy miejscowe zna zasady pisowni nazw miejscowych wie, że nazwy miejscowe podlegają odmianie przez przypadki wie, jak tworzy się nazwy mieszkańców zna zasady pisowni nazw mieszkańców zna pojęcie kolokwializmu wie, kiedy można używać kolokwializmów wyróżnia popularne wyrazy zapożyczone zna zasady pisowni wyrazów zapożyczonych wie, że obok języka ogólnopolskiego istnieją regionalne odmiany języka zna podstawowe rodzaje dialektyzmów próbuje czytać tekst pisany gwarą 	<ul style="list-style-type: none"> wie, czym różni się treść od zakresu znaczeniowego wyrazu podaje treść i zakres znaczeniowy wyrazów podaje wyrazy o tym samym zakresie znaczeniowym wyróżnia spośród nazw własnych nazwy osobowe stosuje zasady pisowni nazw osobowych poprawnie odmienia większość nazw osobowych wyróżnia spośród nazw własnych nazwy miejscowe przedstawia zasady pisowni nazw miejscowych poprawnie odmienia najbardziej powszechne nazwy miejscowe tworzy poprawnie podstawowe nazwy mieszkańców zapisuje poprawnie podstawowe nazwy mieszkańców wie, jakie wyrazy i związki wyrazowe są kolokwializmami, nie nadużywa kolokwializmów podaje kilka przykładów wyrazów rodzimych i zapożyczonych omawia zasady pisowni wyrazów zapożyczonych wie co to jest dialekt i gwara zna rodzaje dialektyzmów czyta tekst pisany gwarą 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym różni się treść od zakresu znaczeniowego wyrazu dostrzega zależności między treścią a zakresem znaczeniowym wyrazów tworzy proste ciągi wyrazów o tym samym zakresie znaczeniowym ma podstawową wiedzę na temat powstawania nazw osobowych poprawnie zapisuje nazwy osobowe poprawnie odmienia niemal wszystkie nazwy osobowe podaje kilka przykładów różnych nazw miejscowych stosuje zasady pisowni nazw miejscowych poprawnie odmienia większość nazw miejscowych poprawnie tworzy większość nazw mieszkańców stosuje się do zasad ich pisowni podaje kilka przykładów kolokwializmów wie, dla jakiego stylu języka są typowe kolokwializmy podaje przykłady wyrazów rodzimych i zapożyczonych stosuje zasady pisowni wyrazów zapożyczonych wyjaśnia, co to jest dialekt i gwara podaje przykłady różnych rodzajów dialektyzmów czyta płynnie tekst pisany gwarą 	<ul style="list-style-type: none"> omawia zagadnienie różnic między treścią a zakresem znaczeniowym wyrazów omawia relacje między treścią a zakresem znaczeniowym wyrazu tworzy ciągi wyrazów o tym samym zakresie znaczeniowym wie, jak powstawały nazwy osobowe bezbłędnie zapisuje nazwy osobowe poprawnie odmienia wszystkie nazwy osobowe podaje różnorodne przykłady nazw miejscowych bezbłędnie zapisuje nazwy miejscowe poprawnie odmienia wszystkie nazwy miejscowe poprawnie tworzy nazwy mieszkańców poprawnie zapisuje nazwy mieszkańców podaje przykłady kolokwializmów wyjaśnia, kiedy używanie kolokwializmów jest błędem rozdziela wyrazy rodzime i zapożyczone, poprawnie zapisuje wyrazy zapożyczone podaje przykłady regionalnych odmian języka rozpoznaje rodzaje dialektyzmów czyta ze zrozumieniem tekst pisany gwarą 	<ul style="list-style-type: none"> bezbłędnie podaje treść i zakres znaczeniowy różnorodnych wyrazów omawia proces powstawania nazw osobowych, zapisuje je bezbłędnie zna wszystkie wzory deklinacyjne nazw osobowych swobodnie posługuje się nazwami miejscowymi zna wszystkie wzory deklinacyjne nazw miejscowych poprawnie tworzy i zapisuje wszystkie nazwy mieszkańców używa kolokwializmów tylko wówczas, gdy jest to uzasadnione omawia proces zapożyczenia wyrazów omawia specyfikę różnych regionalnych odmian języka
KOMUNIKACJA I KULTURA JĘZYKA					
Poprawne używanie słownictwa	<ul style="list-style-type: none"> stosuje proste związki wyrazowe zna pojęcie szablonu językowego 	<ul style="list-style-type: none"> wie, co to są związki wyrazowe rozpoznaje szablony językowe 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co to są związki wyrazowe uniką stosowania szablonów językowych 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia mechanizm tworzenia związków wyrazowych krytycznie ocenia stosowanie szablonów 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie i celowo stosuje poprawne związki wyrazowe w wypowiedziach uniką stosowania

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
				językowych	szablonów językowych, krytycznie ocenia je w cudzych wypowiedziach
Norma językowa	<ul style="list-style-type: none"> – wie, że w działaniach językowych należy stosować się do norm językowych – wie, że istnieją różne normy językowe – w swoich wypowiedziach stara się stosować do norm językowych 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, co to jest norma językowa – odróżnia normę wzorcową od użytkowej i potocznej, stosuje się do norm językowych w większości swoich wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> – wstępnie wyjaśnia na czym polega norma językowa – rozróżnia różne rodzaje norm językowych – przestrzega norm językowych niemal we wszystkich wypowiedziach 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polega i czego dotyczy norma językowa – rozróżnia wszystkie normy językowe – zawsze stosuje się do odpowiednich norm językowych w swoich wypowiedziach 	<ul style="list-style-type: none"> – świadomie stosuje się w swoich wypowiedziach do norm językowych różnego rodzaju
Błąd językowy	<ul style="list-style-type: none"> – wie, że w wypowiedziach powinno unikać się błędów językowych – rozpoznaje innowacje językowe – zna podstawowe rodzaje błędów językowych 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, co to jest błąd językowy – odróżnia innowacje językowe od błędów językowych – rozpoznaje różne rodzaje błędów językowych 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, co to jest błąd językowy – wyjaśnia, w jakich okolicznościach stosowane są innowacje językowe – klasyfikuje większość błędów językowych 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia mechanizm popełniania błędów i usterek językowych – ocenia innowacje językowe – klasyfikuje rodzaje błędów językowych 	<ul style="list-style-type: none"> – świadomie unika popełniania błędów językowych, zna ich rodzaje i mechanizm powstawiania
Manipulacja językowa	<ul style="list-style-type: none"> – zna pojęcie manipulacji językowej – dostrzega językowe sposoby stosowane w manipulacji językowej – stara się nie poddawać manipulacji językowej 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, na czym polega manipulacja językowa – zna podstawowe sposoby manipulacji językowej – nie poddaje się manipulacji językowej 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polega manipulacja językowa – omawia językowe sposoby stosowane w manipulacji językowej – skutecznie nie poddaje się manipulacji językowej 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym różni się manipulacja językowa od perswazji – wyjaśnia językowe mechanizmy manipulacji językowej – przeciwstawia się manipulacji językowej 	<ul style="list-style-type: none"> – świadomie i skutecznie przeciwstawia się manipulacji językowej
Zebranie i powtórzenie wiadomości	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje proste związki wyrazowe – zna pojęcie szablonu językowego – wie, że w działaniach językowych należy stosować się do norm językowych – wie, że istnieją różne normy językowe – w swoich wypowiedziach stara się stosować do norm językowych – wie, że w wypowiedziach powinno unikać się błędów językowych – rozpoznaje innowacje językowe – zna podstawowe rodzaje błędów językowych – zna pojęcie manipulacji językowej – dostrzega językowe sposoby stosowane w manipulacji językowej – stara się nie poddawać manipulacji językowej 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, co to są związki wyrazowe – rozpoznaje szablony językowe – wie, co to jest norma językowa – odróżnia normę wzorcową od użytkowej i potocznej, stosuje się do norm językowych w większości swoich wypowiedzi – wie, co to jest błąd językowy – odróżnia innowacje językowe od błędów językowych – rozpoznaje różne rodzaje błędów językowych – wie, na czym polega manipulacja językowa – zna podstawowe sposoby manipulacji językowej – nie poddaje się manipulacji językowej 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, co to są związki wyrazowe – unika stosowania szablonów językowych – wstępnie wyjaśnia na czym polega norma językowa – rozróżnia różne rodzaje norm językowych – przestrzega norm językowych niemal we wszystkich wypowiedziach – wyjaśnia, co to jest błąd językowy – wyjaśnia, w jakich okolicznościach stosowane są innowacje językowe – klasyfikuje większość błędów językowych – wyjaśnia, na czym polega manipulacja językowa – omawia językowe sposoby stosowane w manipulacji językowej – skutecznie nie poddaje się manipulacji językowej 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia mechanizm tworzenia związków wyrazowych – krytycznie ocenia stosowanie szablonów językowych – wyjaśnia, na czym polega i czego dotyczy norma językowa – rozróżnia wszystkie normy językowe – zawsze stosuje się do odpowiednich norm językowych w swoich wypowiedziach – wyjaśnia mechanizm popełniania błędów i usterek językowych – ocenia innowacje językowe – klasyfikuje rodzaje błędów językowych – wyjaśnia, czym różni się manipulacja językowa od perswazji – wyjaśnia językowe mechanizmy manipulacji językowej – przeciwstawia się manipulacji językowej 	<ul style="list-style-type: none"> – świadomie i celowo stosuje poprawne związki wyrazowe w wypowiedziach – unika stosowania szablonów językowych, krytycznie ocenia je w cudzych wypowiedziach – świadomie stosuje się w swoich wypowiedziach do norm językowych różnego rodzaju – świadomie unika popełniania błędów językowych, zna ich rodzaje i mechanizm powstawiania – świadomie i skutecznie przeciwstawia się manipulacji językowej
WIEM I UMIEM					
Krzysztof Biedrzycki <i>Interpretacja – szkoła rozumienia</i>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta tekst ze zrozumieniem – odróżnia analizę od interpretacji 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, co składa się na analizę utworu literackiego – wie, na czym polega interpretacja utworu 	<ul style="list-style-type: none"> – pod kierunkiem dokonuje analizy utworu literackiego – pod kierunkiem 	<ul style="list-style-type: none"> – dokonuje analizy utworu literackiego – dokonuje interpretacji utworu literackiego 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie dokonuje pełnej analizy i interpretacji utworu literackiego

Lektura i inne teksty kultury, materiał językowy	Wymagania				
	konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzone (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
	Uczeń				
	– stawia pytania do tekstu – dostrzega problematykę tekstu	literackiego – formułuje podstawowe wnioski analityczne i interpretacyjne – odczytuje podstawowe sensory utworu	dokonyuje interpretacji utworu – formułuje wnioski analityczne i interpretacyjne – odczytuje sensory utworu	– formułuje wnioski analityczne i interpretacyjne związane z różnymi płaszczyznami tekstu – rozpoznaje znaczenia dosłowne i naddane utworu	
Teksty przemówień uczniowskich	– wyróżnia przemówienie spośród innych form wypowiedzi – wie, że istnieją środki retoryczne, wymienia przynajmniej jeden z nich – wie, że wypowiedź powinna być spójna – wie, że przemówienie dzieli się na części kompozycyjne – zna pojęcie perswazji – wie, że istnieją pozasłowne elementy wypowiedzi – pisze i wygłasza krótkie przemówienie	– wie, czym cechuje się przemówienie – wymienia kilka środków retorycznych – wie, jakimi sposobami osiągać spójność wypowiedzi, zna części kompozycyjne przemówienia – wie, na czym polega perswazja – zna pozasłowne elementy wypowiedzi – pisze i wygłasza przemówienie	– wymienia cechy przemówienia jako formy wypowiedzi – stosuje środki retoryczne – stosuje środki spójnościowe – dzieli tworzony tekst przemówienia na właściwe części kompozycyjne – wyjaśnia, na czym polega perswazja – omawia pozasłowne elementy wypowiedzi – tworzy i w odpowiedni sposób wygłasza przemówienie	– omawia cechy przemówienia jako formy wypowiedzi – celowo i funkcjonalnie stosuje środki retoryczne – świadomie i funkcjonalnie stosuje środki spójnościowe – świadomie i funkcjonalnie dzieli tworzony tekst przemówienia na właściwe części kompozycyjne – świadomie stosuje środki perswazyjne – stosuje pozasłowne środki wypowiedzi – tworzy przekonujące przemówienie, wygłasza je – stosuje pozasłowne środki wypowiedzi	– pisze i wygłasza oddziałujące na odbiorców przemówienie – celowo i funkcjonalnie stosuje środki retoryczne, perswazyjne – stosuje pozajęzykowe środki przy wygłoszeniu tekstu przemówienia
Test końcowy	– udziela poprawnych odpowiedzi na więcej niż połowę z liczby pytań i poleceń	– udziela poprawnych odpowiedzi na trzy czwarte liczby pytań i poleceń	– udziela poprawnych odpowiedzi na większość z liczby pytań i poleceń	– udziela poprawnych odpowiedzi niemal na wszystkie pytania i polecenia	– udziela poprawnych odpowiedzi na wszystkie pytania i polecenia

II. Sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych ucznia

1. Metody oceniania:

- 1) obserwacja;
- 2) rozmowa;
- 3) samoocena;
- 4) ocena koleżeńska;
- 5) nagradzanie za wysiłek włożony we własny rozwój – motywowanie do pracy:
  - a) pochwała ustna,
  - b) pochwała pisemna umieszczona na stronie internetowej szkoły,
  - c) wystawienie pracy,
  - d) dyplom na zakończenie roku lub nagroda rzeczowa.

2. Formy oceniania:

- 1) test diagnozujący na rozpoczęcie II etapu;
- 2) test umiejętności na zakończenie nauki;
- 3) próbny egzamin;
- 4) prace klasowe obejmujące skończony dział tematyczny,
- 5) kartkówki 5 – 10 minutowe;
- 6) dyktando;
- 7) wypracowania;
- 8) recytacja;
- 9) czytanie;
- 10) zadanie otwarte krótkiej odpowiedzi;
- 11) odpowiedź ustna;
- 12) krótka wypowiedź pisemna:
  - a) na rozpoczęcie zajęć – sprawdzające zapamiętanie treści z poprzednich zajęć zw. „wejściówką”, lub
  - b) w trakcie zajęć np. podczas pracy grupowej czy zespołowej podsumowujące wykonanie zadania;
- 13) praca domowa;
- 14) prace dodatkowe:
  - a) referat,

- b) projekt,
  - c) sukcesy w konkursach.
- 15) przygotowanie do zajęć

3. Metody oceniania- uszczegółowienie:

- 1) **Obserwację** prowadzi się w trakcie bieżącej pracy z uczniem w celu ustalenia indywidualnych możliwości i potrzeb każdego dziecka i dopasowania stosowanych metod i form pracy do zdiagnozowanych rzeczywistych predyspozycji i indywidualizowania nauczania. Realizowana jest też poprzez badanie stosunku ucznia do nauki, jego aktywności na zajęciach, przygotowania do zajęć i w formie uwag wpisywana do dziennika – ważna dla wychowawcy przy ustalaniu oceny zachowania.
- 2) **Rozmowa z uczniem** uszczegóławia (dopełnia) spostrzeżenia pozyskane w trakcie jego obserwacji, pozwalając jak najtrafniej zdiagnozować każde dziecko.
- 3) **Samocena** jest formą wyrażenia przez ucznia świadomości stopnia osiągnięcia celów uczenia się.
- 4) **Ocena koleżeńska** jest formą oceny pracy drugiej osoby. Służy doskonaleniu informacji zwrotnej.
- 5) Wybrane **metody motywowania** ucznia do pracy zakładają uaktywnienie jego potrzeby w zakresie osiągnięcia sukcesu i podjęcia zdrowej rywalizacji szkolnej.

4. Formy oceniania- uszczegółowienie:

- 1) **test diagnozujący** stanowi wstępne rozpoznanie wiedzy i umiejętności uczniów na początku II etapu edukacyjnego i podstawę do ewentualnych modyfikacji pracy dydaktycznej. Wynik testu nie jest wliczany do średniej ważonej ucznia.
- 2) **test umiejętności** przeprowadzany w formie pisemnej na zakończenie nauki w klasie VIII. Wynik testu nie jest wliczany do średniej ważonej oceny końcowej ucznia, ma na celu ustalenie stopnia opanowania jego wiedzy matematycznej i zbadanie przyrostu tej wiedzy w porównaniu z I etapem edukacyjnym. Informacje pozyskane w ten sposób można powiedzieć, że mają charakter „naukowy”, zostają bowiem wykorzystane dla celów rozwojowych nauczyciela, w podnoszeniu jakości jego pracy.
- 3) **próbny egzamin** przeprowadzany jest na wzór egzaminu zewnętrznego na zakończenie nauki w klasie VIII z wykorzystaniem pisemnych testów opracowanych przez instytucje zewnętrzne, zleconych przez MEN lub przygotowanych we własnym zakresie. Przewiduje się przeprowadzenie tego typu testu w II semestrze w klasie VII i na początku roku szkolnego w klasie VIII. Ocena z próbnego egzaminu nie wlicza się do średniej ważonej oceny rocznej ani w klasie VII ani w klasie VIII. Ma na celu przygotowanie ucznia do formy i typu zadań egzaminacyjnych.
- 4) **prace klasowe** są punktowane, oceniane według następującej zasady procentowej:

Norma ilościowa w %	0-32	33-50	51-72	73-88	89-99	100
Ocena w stopniach	1	2	3	4	5	6

- a) prace klasowe są obowiązkowe, zapowiedziane z tygodniowym wyprzedzeniem. Jeżeli z przyczyn losowych uczeń nie może jej napisać z całą klasą, powinien to uczynić w terminie dwutygodniowym licząc od powrotu do szkoły. W przypadku uchylenia się od napisania pracy uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną,
- b) poprawa oceny z pracy klasowej jest dobrowolna i można jej dokonać w terminie dwutygodniowym od rozdania prac. Może odbywać się podczas lekcji, – gdy nie ma zajęć wyrównawczych, gdy są – poza lekcjami. Przy wystawianiu oceny śródrocznej i rocznej, uwzględnia się zarówno ocenę pierwotną jak i ocenę z poprawy pracy klasowej,

- 5) **kartkówki** są punktowane, oceniane według następującej zasady procentowej:

Norma ilościowa w %	0-32	33-50	51-72	73-88	89-99	100
Ocena w stopniach	1	2	3	4	5	6

- a) poprawa oceny z kartkówki jest dobrowolna i można jej dokonać w terminie **3 dni** od oddania prac lub powrotu ucznia do szkoły np. po chorobie. Przy wystawianiu oceny śródrocznej i rocznej, uwzględnia się zarówno ocenę pierwotną jak i ocenę poprawioną.

- 6) **dyktanda** są oceniane według poniższych zasad:

- a) dyktando (tekst nieznan z materiału mieszanego + interpunkcja)

Ilość błędów	Ocena
0	6
1^3	5
1^2 lub 1^2 i 1^3	5-
2^3 lub 3^3 , 1^1	4+
$1^1 1^3$	4
$1^1 2^3$ lub $1^1 3^3$ lub 2^1 lub $2^1 1^3$	4-
$2^1 2^3$ lub $2^1 3^3$	3+
3^1 lub $3^1 1^3$ lub $3^1 2^3$	3
$3^1 3^3$ lub 4^1 lub $4^1 1^3$	3-
Od $4^1 2^3$ do 6^1	2
$6^1 1^3$ i więcej	1

b) dyktando (tekst znany z materiału mieszanego + interpunkcja)

Ilość błędów	Ocena
0	5
1^3	5-
$1^2, 2^3$ lub 3^3	4+
1^1 lub $1^1 1^3$	4
$1^1 2^3$ lub $1^1 3^3$ lub 2^1 lub $2^1 1^3$	4-
$2^1 2^3$ lub $2^1 3^3$	3+
3^1 lub $3^1 1^3$ lub $3^1 2^3$	3
$3^1 3^3$	3-
4^1 lub $4^1 1^3$ $4^1 2^3$ do 5^1	2
Od $5^1 1^3$ i więcej	1

c) dyktando (tekst znany z określonej trudności)

Ilość błędów	Ocena
0	5
1^1	4
2^1	3
3^1	2
4^1 i więcej	1

d) dyktando (tekst nieznan z określonej trudności)

Ilość błędów	Ocena
0	6
1^1	5
2^1	4
3^1	3
4^1	2
5^1 i więcej	1

Znaczenie symboli
 1^3 – jeden błąd 3^0 (stopnia)
 1 błąd $1^0 = 2$ błędy $2^0 = 4$ błędy 3^0

e) dyktando z lukami

Tekst dyktanda, nieznan uczniom, polegający na uzupełnianiu brakujących liter:

kl. IV i V	kl. VI i VII
0 błędów - cel 1 błąd - bdb 2-3 błędy - db 4-5 błędów - dst 6-7 błędów - dop 8 błędów - ndst	0 błędów - cel 1 błąd - bdb 2 błędy - db 3-4 błędy - dst 5-6 błędów - dop 7 błędów - ndst

Tekst dyktanda wcześniej omawiany na lekcji lub sprawdzian polegający na uzupełnianiu brakujących liter:

kl. IV i V	kl. VI i VII
0 błędów – bdb 1-2 błędy – db 3-4 błędy – dst 5-6 błędów – dop 7 błędów- ndst	0 błędów - bdb 1 błąd - db 2-3 błędy - dst 4-5 błędów - dop 5 błędów – ndst

f) klasyfikacja błędów

<i>Błędy 1 stopnia</i>	<i>Błędy 2 stopnia</i>	<i>Błędy 3 stopnia</i>
1. Błędne stosowanie opozycji ó-u, h-ch, rz-ż. 2. Nieprzestrzeganie pisowni wielkiej litery. 3. Błędny zapis partykuły „nie” z poznanymi częściami mowy	1. Błędny zapis spółgłosek miękkich. 2. Błędny zapis cząstek - by,- bym,- byś z określonymi częściami mowy. 3. Błędny zapis głosek nosowych: ą, on, om, ę, en, em. 4. Błędny zapis opozycji: głoski dźwięczne – głoski bezdźwięczne, np. chleb, kwiaty, prośba. 5. Błędny zapis wyrażen przyimkowych, np. w końcu, zza chmury, spod ławki. 6. Błędny zapis form czasu przeszłego czasowników typu: wziąć, brnąć, np. wzięła, wziął ... 7. Błędny zapis zaimka „się”. 8. Błędny zapis zbitok spółgłoskowych „mn”, np. mnie, uprzejmie. 9. Błędny zapis wielkiej litery.	1. Błędy interpunkcyjne. 2. Opuszczanie liter (w neutralnych pozycjach) oraz ich elementów.

Błędy interpunkcyjne nie są uwzględniane w klasie IV.

7) **wpracowania** są punktowane, oceniane według następującej zasady procentowej:

Norma ilościowa w %	0-32	33-50	51-72	73-88	89-99	100
Ocena w stopniach	1	2	3	4	5	6
Ocenę celującą może otrzymać uczeń którego praca uzyskała ocenę bardzo dobrą, nie zawiera błędów oraz wyróżnia się oryginalnością i swobodą stosowania pojęć i terminów literackich						

a) w klasach V-VI za napisanie wypracowania będzie można otrzymać maksymalnie 14 punktów. Oceniając pracę, nauczyciel będzie przydzielał punkty w każdym z poniższych kryteriów.

1. REALIZACJA TEMATU WYPOWIEDZI	
<p>Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, nauczyciel będzie rozważał m.in., czy:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ wypowiedź jest zgodna z formą wskazaną w poleceniu, ➤ w wypowiedzi ujęte zostały wszystkie kluczowe elementy tematu, np. czy uczeń w odpowiedni sposób odwołał się do lektury wskazanej w poleceniu, ➤ wypowiedź jest w całości na temat. 	
<ul style="list-style-type: none"> • Forma wypowiedzi zgodna z formą wskazaną w poleceniu. • Wszystkie elementy polecenia uwzględnione. • Wypowiedź dotyczy problemu wskazanego w poleceniu. 	1 pkt
<ul style="list-style-type: none"> • Forma wypowiedzi niezgodna z formą wskazaną w poleceniu. ALBO • Nieuwzględnione co najmniej dwa elementy polecenia (inne niż forma). 	0 pkt
2. ELEMENTY TWÓRCZE/ELEMENTY RETORYCZNE	
Wypowiedź o charakterze twórczym (np. opowiadanie)	
<p>Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, nauczyciel będzie rozważał m.in., czy:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ narracja w opowiadaniu jest konsekwentnie prowadzona, ➤ wydarzenia są logicznie ułożone, ➤ fabuła jest urozmaicona, np. czy zawiera elementy typowe dla opowiadania, takie jak zwroty akcji, dialog, puenta, ➤ lektura wskazana w poleceniu została wykorzystana pobieżnie, czy w sposób ciekawy i twórczy. 	
Wypowiedź o charakterze twórczym (np. opowiadanie)	
<ul style="list-style-type: none"> • Funkcjonalna narracja. • Logiczny układ zdarzeń. • Urozmaicona fabuła, w tym funkcjonalne wykorzystanie co najmniej 6 spośród następujących elementów: opis, charakterystyka bohatera, czas akcji, miejsce akcji, zwrot akcji, puenta, punkt kulminacyjny, dialog, monolog, retrospekcja. Twórcze wykorzystanie treści lektury. 	5 pkt
Praca spełnia wszystkie wymagania na 3 pkt i niektóre na 5 pkt.	
<ul style="list-style-type: none"> • Funkcjonalna narracja. • Logiczny układ zdarzeń. Prosta fabuła, w tym funkcjonalne wykorzystanie co najmniej 4 spośród następujących elementów: opis, charakterystyka bohatera, czas akcji, miejsce akcji, zwrot akcji, puenta, punkt kulminacyjny, dialog, monolog, retrospekcja. 	4 pkt
Praca spełnia wszystkie wymagania na 3 pkt i niektóre na 5 pkt.	
<ul style="list-style-type: none"> • Narracja częściowo funkcjonalna. • Dopuszczalne usterki w logicznym układzie zdarzeń. Prosta fabuła. 	3 pkt
Praca spełnia wszystkie wymagania na 1 pkt i niektóre na 3 pkt.	
<ul style="list-style-type: none"> • Narracja częściowo funkcjonalna. • Dopuszczalne usterki w logicznym układzie zdarzeń. Prosta fabuła. 	2 pkt
Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.	
3. KOMPETENCJE LITERACKIE I KULTUROWE	
<p>Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, nauczyciel będzie rozważał m.in., czy:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ uczeń wykorzystał znajomość lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (a także innych tekstów – jeżeli polecenie tego wymagało) w sposób funkcjonalny, tzn. np. czy przywołał w pracy takie wydarzenia albo omówił takie wątki, które istotnie wspierają jego tok rozumowania albo dobrze ilustrują to, o czym pisze, ➤ uczeń, pisząc np. o wydarzeniach z danej lektury, nie popełnił błędów, np. nie pomylił imion postaci, nie przypisał postaciom cech, których nie posiadają, bądź nie wymyślił wydarzeń, których w lekturze nie ma. 	
<ul style="list-style-type: none"> • Funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu lub innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga. • Poprawność rzeczowa. 	2 pkt
<ul style="list-style-type: none"> • Funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu lub częściowo funkcjonalne wykorzystanie innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga. ALBO Częściowo funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz funkcjonalne wykorzystanie innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga). ALBO 	1 pkt

Częściowo funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz częściowo funkcjonalne wykorzystanie innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga).	
<ul style="list-style-type: none"> Dopuszczalne 1–2 błędy rzeczowe. 	
Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.	0 pkt
KOMPOZYCJA TEKSTU	
<p>Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, nauczyciel będzie rozważał m.in., czy:</p> <ul style="list-style-type: none"> kompozycja wypowiedzi jest zgodna z formą wskazaną w poleceniu, np. czy rozprawka zawiera wstęp, rozwinięcie i zakończenie, a list – zwrot do adresata, wstęp, rozwinięcie, zakończenie i zwrot pożegnalny, wypowiedź jest spójna, tzn. czy jest napisana w taki sposób, że łatwo się ją czyta dzięki np. jasnym powiązaniom wewnątrz zdań oraz między zdaniami i akapitami tekstu, wypowiedź jest logiczna, tzn. czy jest zbiorem uporządkowanych myśli, wypowiedź jest podzielona na odpowiednio wyodrębnione graficznie akapity, z których każdy stanowi logicznie zorganizowaną, zwartą całość. 	
<ul style="list-style-type: none"> Kompozycja zgodna z formą wypowiedzi. Graficznie wyodrębnione akapity. Dopuszczalna 1 usterka w zakresie spójności ALBO logiki wypowiedzi, ALBO podziału wypowiedzi na funkcjonalne akapity. 	2 pkt
<ul style="list-style-type: none"> Kompozycja zgodna z formą wypowiedzi. Graficznie wyodrębnione akapity. Dopuszczalne łącznie 2–3 usterki w zakresie spójności ORAZ/ALBO logiki wypowiedzi. 	1 pkt
Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.	0 pkt
STYL	
<p>Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, nauczyciel będzie rozważał m.in., czy:</p> <ul style="list-style-type: none"> styl wypowiedzi jest odpowiedni do jej treści i formy, tzn. np. czy uczeń nie napisał rozprawki, stosując słownictwo charakterystyczne dla stylu potocznego w odmianie mówionej, styl wypowiedzi jest jednolity, tzn. czy uczeń konsekwentnie posługuje się jednym, wybranym stylem, a jeżeli miesza różne style w wypowiedzi – to czy jest to uzasadnione (czy czemuś to służy). 	
<ul style="list-style-type: none"> Odpowiedni do treści i formy wypowiedzi. Jednolity. 	1 pkt
Praca nie spełnia wymagań określonych na 1 pkt.	0 pkt
ORTOGRAFIA	
Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, egzaminator uwzględni liczbę błędów ortograficznych, które uczeń popełnił w wypowiedzi.	
Nie więcej niż 2 błędy ortograficzne/ Nie więcej niż 4 błędy ortograficzne ¹	1 pkt
3 lub więcej błędów ortograficznych/5 lub więcej błędów ortograficznych	0 pkt
INTERPUNKCJA	
Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, egzaminator uwzględni liczbę błędów interpunkcyjnych, które uczeń popełnił w wypowiedzi.	
Nie więcej niż 2 błędy interpunkcyjne/ Nie więcej niż 4 błędy interpunkcyjne ²	1 pkt
3 lub więcej błędów interpunkcyjnych/5 lub więcej błędów interpunkcyjnych	0 pkt
JĘZYK	
<p>Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, egzaminator będzie rozważał m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> czy uczeń poprawnie użył w wypowiedzi różnych rodzajów zdań i bogatej leksyki (np. frazeologizmów, wyrazów rzadziej używanych w języku polskim), czy też ograniczył się do najprostszych środków językowych, czy środki językowe, których użył uczeń, pozwalają mu zrealizować temat w sposób swobodny i precyzyjny, czy też pobieżny, sprawiający trudność w zrozumieniu tekstu. W ocenie egzaminator uwzględni również liczbę wszystkich błędów językowych, które uczeń popełnił w wypowiedzi. 	

Oceniając język wypowiedzi, nauczyciel najpierw oceni zakres użytych środków językowych, a następnie – ich poprawność. Ostateczną liczbę punktów ustali na podstawie oceny obu tych aspektów wypowiedzi, zgodnie z poniższą tabelą.

¹ Uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się.

² Uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się.

Poprawność środków	Nie więcej niż 1 błąd językowy	2 błędy językowe	3–4 błędów językowych	5 lub więcej błędów językowych
Szeroki zakres środków językowych, tzn. zróżnicowana składnia, zróżnicowana leksyka, w tym np. bogata frazeologia, precyzyjne słownictwo, umożliwiające pełną i swobodną realizację tematu.	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt
Zadawalający zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka stosowne / odpowiednie do realizacji tematu.	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt
Wąski zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka proste / ograniczone, utrudniające realizację tematu.	1 pkt	0 pkt	0 pkt	0 pkt

Przykładowo, za wypowiedź, w której uczeń użył zadawalającego zakresu środków językowych i popełnił 2 błędy językowe, nauczyciel przyzna 1 pkt w tym kryterium.

Uwagi dodatkowe

- Jeżeli wypowiedź w całości jest nie na temat, nauczyciel oceni ją na 0 pkt.
- Jeżeli w wypowiedzi uczeń w ogóle nie odwołał się do treści lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu, za całą wypowiedź nauczyciel przyzna 0 pkt.
- Jeżeli wypowiedź jest nieczytelna, nauczyciel oceni ją na 0 pkt.
- Jeżeli wypowiedź nie zawiera w ogóle rozwinięcia (np. uczeń napisał tylko wstęp), nauczyciel przyzna 0 pkt w każdym kryterium.
- Wypowiedź ucznia klasy IV powinna zawierać ok. 100 słów, wypowiedź ucznia klasy V-VI musi mieć ok. 150 słów.
- Jeżeli wypowiedź nie spełnia wymogów z punktu 5 jest oceniana wyłącznie w kryteriach: realizacji tematu wypowiedzi, elementów twórczych/ elementów retorycznych oraz kompetencji literackich i kulturowych. W pozostałych kryteriach nauczyciel przyzna 0 punktów.
- Jeżeli wypowiedź jest napisana niesamodzielnie, np. zawiera fragmenty odtworzone z podręcznika, lub innego źródła, w tym internetowego, lub jest przepisana od innego ucznia, wówczas nauczyciel oceni ją na 0 pkt.
- W ocenie poprawności językowej nie bierze się pod uwagę błędów ortograficznych w wypowiedziach uczniów, którym przyznano takie dostosowanie wynikające z opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej.

b) w klasach VII-VIII za napisanie wypracowania będzie można otrzymać maksymalnie 20 punktów.

Oceniając pracę, nauczyciel będzie przydzielał punkty w każdym z poniższych kryteriów. Z wyjątkiem kryterium 2., które jest odrębne dla wypowiedzi o charakterze twórczym i dla wypowiedzi o charakterze argumentacyjnym, każda praca będzie oceniana według tych samych kryteriów.

4. REALIZACJA TEMATU WYPOWIEDZI	
<p>Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, nauczyciel będzie rozważał m.in., czy:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ wypowiedź jest zgodna z formą wskazaną w poleceniu, ➤ w wypowiedzi ujęte zostały wszystkie kluczowe elementy tematu, np. czy uczeń w odpowiedni sposób odwołał się do lektury wskazanej w poleceniu, ➤ wypowiedź jest w całości na temat. 	
<ul style="list-style-type: none"> • Forma wypowiedzi zgodna z formą wskazaną w poleceniu. • Wszystkie pozostałe elementy polecenia uwzględnione. • Wypowiedź w całości dotyczy problemu wskazanego w poleceniu. 	2 pkt
<ul style="list-style-type: none"> • Forma wypowiedzi zgodna z formą wskazaną w poleceniu. • Nieuwzględniony jeden element polecenia (inny niż forma). ORAZ/LUB • W pracy występują fragmenty nie dotyczące problemu wskazanego w poleceniu. 	1 pkt
<ul style="list-style-type: none"> • Forma wypowiedzi niezgodna z formą wskazaną w poleceniu. ALBO • Nieuwzględnione co najmniej dwa elementy polecenia (inne niż forma). 	0 pkt
5. ELEMENTY TWÓRCZE/ELEMENTY RETORYCZNE	
Wypowiedź o charakterze twórczym (np.	Wypowiedź o charakterze argumentacyjnym

opowiadanie)	(np. rozprawka)	
Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, nauczyciel będzie rozważał m.in., czy: <ul style="list-style-type: none"> ➤ narracja w opowiadaniu jest konsekwentnie prowadzona, ➤ wydarzenia są logicznie ułożone, ➤ fabuła jest urozmaicona, np. czy zawiera elementy typowe dla opowiadania, takie jak zwroty akcji, dialog, puenta, ➤ lektura wskazana w poleceniu została wykorzystana pobieżnie, czy w sposób ciekawy i twórczy. 	Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, nauczyciel będzie rozważał m.in., czy: <ul style="list-style-type: none"> • argumentacja w pracy jest wnikliwa, • argumenty są poparte właściwymi przykładami, • argumenty są przedstawione w sposób uporządkowany, np. są przedstawione od najbardziej do najmniej ważnego albo są zapisane w porządku argument – kontrargument. 	
Wypowiedź o charakterze twórczym (np. opowiadanie)	Wypowiedź o charakterze argumentacyjnym (np. rozprawka)	
<ul style="list-style-type: none"> • Funkcjonalna narracja. • Logiczny układ zdarzeń. • Urozmaicona fabuła, w tym funkcjonalne wykorzystanie co najmniej 6 spośród następujących elementów: opis, charakterystyka bohatera, czas akcji, miejsce akcji, zwrot akcji, puenta, punkt kulminacyjny, dialog, monolog, retrospekcja. • Twórcze wykorzystanie treści lektury. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pogłębiona argumentacja. • Argumenty odwołujące się np. do faktów, logiki, emocji, zilustrowane odpowiednimi przykładami ORAZ/LUB wykorzystanie przykładów w funkcji argumentacyjnej. • Argumenty/przykłady uporządkowane, np. zhierarchizowane. 	5 pkt
Praca spełnia wszystkie wymagania na 3 pkt i niektóre na 5 pkt.	Praca spełnia wszystkie wymagania na 3 pkt i niektóre na 5 pkt.	4 pkt
<ul style="list-style-type: none"> • Funkcjonalna narracja. • Logiczny układ zdarzeń. • Prosta fabuła, w tym funkcjonalne wykorzystanie co najmniej 4 spośród następujących elementów: opis, charakterystyka bohatera, czas akcji, miejsce akcji, zwrot akcji, puenta, punkt kulminacyjny, dialog, monolog, retrospekcja. 	<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnowa argumentacja; w wypowiedzi brak wnikliwości. • Niektóre argumenty zilustrowane odpowiednimi przykładami ORAZ/LUB wykorzystanie przykładów w funkcji argumentacyjnej. • Argumenty/przykłady częściowo uporządkowane. 	3 pkt
Praca spełnia wszystkie wymagania na 1 pkt i niektóre na 3 pkt.	Praca spełnia wszystkie wymagania na 1 pkt i niektóre na 3 pkt.	2 pkt
<ul style="list-style-type: none"> • Narracja częściowo funkcjonalna. • Dopuszczalne usterki w logicznym układzie zdarzeń. • Prosta fabuła. 	<ul style="list-style-type: none"> • Podjęta próba argumentowania. • Ograniczenie do wyliczenia powierzchownie omówionych przykładów, powiązanych z problemem określonym w temacie. 	1 pkt
Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.	Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.	0 pkt
6. KOMPETENCJE LITERACKIE I KULTUROWE		
Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, nauczyciel będzie rozważał m.in., czy: <ul style="list-style-type: none"> ➤ uczeń wykorzystał znajomość lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (a także innych tekstów – jeżeli polecenie tego wymagało) w sposób funkcjonalny, tzn. np. czy przywołał w pracy takie wydarzenia albo omówił takie wątki, które istotnie wspierają jego tok rozumowania albo dobrze ilustrują to, o czym pisze, ➤ uczeń, pisząc np. o wydarzeniach z danej lektury, nie popełnił błędów, np. nie pomylił imion postaci, nie przypisał postaciom cech, których nie posiadają, bądź nie wymyślił wydarzeń, których w lekturze nie ma. 		
<ul style="list-style-type: none"> • Funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu lub innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga. • Poprawność rzeczowa. 		2 pkt
<ul style="list-style-type: none"> • Funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu lub częściowo funkcjonalne wykorzystanie innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga. ALBO Częściowo funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz funkcjonalne wykorzystanie innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, 		1 pkt

jeżeli polecenie tego wymaga). ALBO Częściowo funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz częściowo funkcjonalne wykorzystanie innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga).	
• Dopuszczalne 1–2 błędy rzeczowe.	
Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.	0 pkt
KOMPOZYCJA TEKSTU	
Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, nauczyciel będzie rozważał m.in., czy:	
➤ kompozycja wypowiedzi jest zgodna z formą wskazaną w poleceniu, np. czy rozprawka zawiera wstęp, rozwinięcie i zakończenie, a list – zwrot do adresata, wstęp, rozwinięcie, zakończenie i zwrot pożegnalny,	
➤ wypowiedź jest spójna, tzn. czy jest napisana w taki sposób, że łatwo się ją czyta dzięki np. jasnym powiązaniom wewnątrz zdań oraz między zdaniami i akapitami tekstu,	
➤ wypowiedź jest logiczna, tzn. czy jest zbiorem uporządkowanych myśli,	
➤ wypowiedź jest podzielona na odpowiednio wyodrębnione graficznie akapity, z których każdy stanowi logicznie zorganizowaną, zwartą całość.	
• Kompozycja zgodna z formą wypowiedzi. • Graficznie wyodrębnione akapity. • Dopuszczalna 1 usterka w zakresie spójności ALBO logiki wypowiedzi, ALBO podziału wypowiedzi na funkcjonalne akapity.	2 pkt
• Kompozycja zgodna z formą wypowiedzi. • Graficznie wyodrębnione akapity. • Dopuszczalne łącznie 2–3 usterki w zakresie spójności ORAZ/ALBO logiki wypowiedzi.	1 pkt
Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.	0 pkt
STYL	
Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, nauczyciel będzie rozważał m.in., czy:	
➤ styl wypowiedzi jest odpowiedni do jej treści i formy, tzn. np. czy uczeń nie napisał rozprawki, stosując słownictwo charakterystyczne dla stylu potocznego w odmianie mówionej,	
➤ styl wypowiedzi jest jednolity, tzn. czy uczeń konsekwentnie posługuje się jednym, wybranym stylem, a jeżeli miesza różne style w wypowiedzi – to czy jest to uzasadnione (czy czemuś to służy).	
• Odpowiedni do treści i formy wypowiedzi. • Jednolity.	2 pkt
Sporadyczne usterki w odpowiedności ORAZ/LUB jednolitości stylu.	1 pkt
Praca nie spełnia wymagań określonych na 1 pkt.	0 pkt
ORTOGRAFIA	
Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, egzaminator uwzględni liczbę błędów ortograficznych, które uczeń popełnił w wypowiedzi.	
Nie więcej niż 1 błąd ortograficzny/ Nie więcej niż 3 błędy ortograficzne ³	2 pkt
2–3 błędy ortograficzne/4–6 błędów ortograficznych	1 pkt
4 lub więcej błędów ortograficznych/ 7 lub więcej błędów ortograficznych	0 pkt
INTERPUNKCJA	
Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, egzaminator uwzględni liczbę błędów interpunkcyjnych, które uczeń popełnił w wypowiedzi.	
Nie więcej niż 2–3 błędy interpunkcyjne/ Nie więcej niż 4–5 błędów interpunkcyjnych ⁴	2 pkt
4 błędy interpunkcyjne/ Nie więcej niż 6–7 błędów interpunkcyjnych	1 pkt
5 lub więcej błędów interpunkcyjnych/ więcej niż 8 błędów interpunkcyjnych	0 pkt
JĘZYK	
Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, egzaminator będzie rozważał m.in.:	
➤ czy uczeń poprawnie użył w wypowiedzi różnych rodzajów zdań i bogatej leksyki (np. frazeologizmów, wyrazów rzadziej używanych w języku polskim), czy też ograniczył się do najprostszych środków językowych,	
➤ czy środki językowe, których użył uczeń, pozwalają mu zrealizować temat w sposób swobodny i precyzyjny, czy też pobieżny, sprawiający trudność w zrozumieniu tekstu. W ocenie egzaminator uwzględni również liczbę wszystkich błędów językowych, które uczeń popełnił w wypowiedzi.	

³ Uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się.

⁴ Uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się.

Oceniając język wypowiedzi, nauczyciel najpierw oceni zakres użytych środków językowych, a następnie – ich poprawność. Ostateczną liczbę punktów ustali na podstawie oceny obu tych aspektów wypowiedzi, zgodnie z poniższą tabelą.

Poprawność środków	Nie więcej niż 2 błędy językowe	3–4 błędy językowe	5–6 błędów językowych	7–9 błędów językowych	10 lub więcej błędów językowych
Zakres środków					
Szeroki zakres środków językowych, tzn. zróżnicowana składnia, zróżnicowana leksyka, w tym np. bogata frazeologia, precyzyjne słownictwo, umożliwiające pełną i swobodną realizację tematu.	4 pkt	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt
Zadawalający zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka stosowne / odpowiednie do realizacji tematu.	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt
Wąski zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka proste / ograniczone, utrudniające realizację tematu.	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt	0 pkt

Przykładowo, za wypowiedź, w której uczeń użył zadawalającego zakresu środków językowych i popełnił 4 błędy językowe, nauczyciel przyzna 2 pkt w tym kryterium.

Uwagi dodatkowe

1. Jeżeli wypowiedź w całości jest nie na temat, nauczyciel oceni ją na 0 pkt.
2. Jeżeli w wypowiedzi uczeń w ogóle nie odwołał się do treści lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu, za całą wypowiedź nauczyciel przyzna 0 pkt.
3. Jeżeli wypowiedź jest nieczytelna, nauczyciel oceni ją na 0 pkt.
4. Jeżeli wypowiedź nie zawiera w ogóle rozwinięcia (np. uczeń napisał tylko wstęp), nauczyciel przyzna 0 pkt w każdym kryterium.
5. Wypowiedź ucznia klasy VII i VIII musi zawierać ok. 200 słów .
6. Jeżeli wypowiedź nie spełnia wymogów z punktu 5 jest oceniana wyłącznie w kryteriach: realizacji tematu wypowiedzi, elementów twórczych/ elementów retorycznych oraz kompetencji literackich i kulturowych. W pozostałych kryteriach nauczyciel przyzna 0 punktów.
7. Jeżeli wypowiedź jest napisana niesamodzielnie, np. zawiera fragmenty odtworzone z podręcznika, lub innego źródła, w tym internetowego, lub jest przepisana od innego ucznia, wówczas nauczyciel oceni ją na 0 pkt.
8. W ocenie poprawności językowej nie bierze się pod uwagę błędów ortograficznych w wypowiedziach uczniów, którym przyznano takie dostosowanie wynikające z opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej.

c) Uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się

Za błędy ortograficzne w przypadku uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się uznaje się:

- błędy w zapisie wyrazów z u – ó, ż – rz, h – ch
- łamanie zasady pisania wielką literą na początku zdania

Do błędów graficznych w pracach uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się zalicza się:

- dodawanie, opuszczanie, przestawianie liter, sylab lub całych wyrazów
- mylenie liter o podobnym kształcie (a – o, l – ł – t, n – r, m – n, u – w, e – ę, a – ą, i – j, u – y), dużych i małych (z wyjątkiem początku zdania), rzadziej używanych (h – H, f – F, L – F), odpowiedników głosek zbliżonych fonetycznie (b – p, d – t, w – f, g – k, dz – c, sz – s, i – y, ę – em – en, ą – om – on, ś – ź, ć – dź), różniących się w położeniu w stosunku do osi pionowej (p – b, d – b) lub poziomej (m – w, n – u, b – p, d – g, p – g),
- ominięcie drobnych elementów graficznych, w tym oznaczania miękkości nad literami, kropek (dź, ż, i, j), „ogonków” przy literach ą lub ę i kreski (wężyka) przy literach ó, t lub ł,
- błędy dotyczące podziału wyrazu,
- utratę dźwięczności (kóska zamiast kózka, proźba zamiast prośba),

- błędy wynikające ze schematycznego stosowania zasad ortografii, np. startóje bo startować.

8) **recytacja** jest oceniana bezpośrednio w stopniach z uwzględnieniem następujących elementów:

- a) stopień celujący – wysmienite opanowanie pamięciowe tekstu, wyrazista dykcja i wyraźne artykułowanie wyrazów; właściwe regulowanie oddechem z zachowaniem optymalnego tempa oraz zachowanie zróżnicowanej intonacji oddającej emocje i nastrój panujący w utworze; oddanie dramaturgii tekstu głosem i postawą,
- b) stopień bardzo dobry – bardzo dobre opanowanie pamięciowe tekstu, wyrazista dykcja, zachowanie optymalnego tempa oraz zachowanie zróżnicowanej intonacji oddającej emocje i nastrój panujący w utworze,
- c) stopień dobry – bardzo dobre opanowanie pamięciowe tekstu, wyrazista dykcja, zachowanie optymalnego tempa,
- d) stopień dostateczny – dobre opanowanie pamięciowe tekstu (nieliczne pomyłki), niezbyt wyraźna dykcja, zachowanie optymalnego tempa,
- e) stopień dopuszczający – niewystarczające opanowanie pamięciowe tekstu (liczne pomyłki), niezbyt wyraźna dykcja, brak odpowiedniego tempa; przekręcanie wyrazów, zgadywanie części wyrazów, opuszczanie fragmentów tekstu,
- f) stopień niedostateczny – praca nie została wykonana.

9) **czytanie:**

- a) **technika czytania** oceniana jest bezpośrednio w stopniach z uwzględnieniem następujących elementów:
- stopień celujący-czytanie głośne i wyraziste nowych tekstów całymi zdaniami z użyciem odpowiedniej siły głosu i wyraźnym artykułowaniem wyrazów; przykładanie uwagi do starannego wymawiania końcówek; właściwe regulowanie oddechem z zachowaniem optymalnego tempa oraz zachowanie zróżnicowanej intonacji oddającej emocje i nastrój panujący w utworze.
  - stopień bardzo dobry - czytanie głośne i wyraziste przygotowanych tekstów całymi zdaniami z użyciem odpowiedniej siły głosu i wyraźnym artykułowaniem wyrazów; właściwe regulowanie oddechem z zachowaniem optymalnego tempa oraz zachowanie zróżnicowanej intonacji oddającej emocje i nastrój panujący w utworze
  - stopień dobry – czytanie głośne, ale niewyraźne lub ciche wyraziste; odczytywanie wyrazów całościowo; zachowanie odpowiedniego tempa dającego łatwo uchwycić sens odczytywanego tekstu; stosowanie się do umieszczonych w tekście znaków interpunkcyjnych.
  - stopień dostateczny- czytanie tekstów przygotowanych z zachowaniem wolnego lub nadmiernie szybkiego tempa które ujemnie wpływa na rozumienie treści; odczytywanie wyrazów całościowo lub sylabami; nie stosowanie się do znaków interpunkcyjnych.
  - stopień dopuszczający – czytanie w wolnym tempie, sylabami; przekręcanie wyrazów, zgadywanie części wyrazu na podstawie pierwszej sylaby.
  - stopień niedostateczny- czytanie w bardzo wolnym tempie, metodą sylabową; przekręcanie wyrazów, zgadywanie części wyrazów na podstawie pierwszej sylaby, opuszczanie fragmentów wyrazów a nawet części tekstu.

b) **czytanie ze zrozumieniem** oceniane będzie według poniższej zasady procentowej:

Norma ilościowa w %	0-32	33-50	51-72	73-88	89-99	100
Ocena w stopniach	1	2	3	4	5	6

10) **zadanie otwarte krótkiej odpowiedzi** jest punktowane i oceniane w stopniach z uwzględnieniem następujących elementów:

Notatka

Treść	zgodność z tematem, przekazanie informacji	1	0-11
Styl	styl konsekwentny, dostosowany do formy wypowiedzi, rzeczowy	1	
Ortografia	praca bezbłędna /dopuszczalny 1 błąd ortograficzny ⁵	2	
	dopuszczalne 1 bł. (w zależności od długości pracy)/ dopuszczalne 2 błędy ortograficzne ⁶	1	

⁵ Uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się.

Język	praca bezbłędna	2	
	najwyżej 1 błąd składniowy lub leksykalny, lub frazeologiczny, lub fleksyjny	1	
	więcej niż 1 błąd składniowy lub leksykalny, lub frazeologiczny, lub fleksyjny Dyslektyk: zamykanie myśli w zdaniu. rozpoczynanie wypowiedzenia wielką literą. przestrzega wielkiej litery w zwrotach grzecznościowych.	0	
Interpunkcja	dopuszczalny 1 bł. /dopuszczalne 2 błędy ⁷	1	
Kompozycja	logiczna segmentacja tekstu/trójdzielność	1	
	akapity	1	
Estetyka	praca napisana czytelnie, bez skreśleń	1	

Plan ramowy i szczegółowy

Treść	zgodność z tematem. odpowiednie uszeregowanie wydarzeń	1	0-7
	jeden typ wyrażen (zdania lub równoważniki i zawiadomienia)	1	
Ortografia	praca bezbłędna/ dopuszczalny 1 błąd ortograficzny ⁸	2	
	dopuszczalny 1 bł. (w zależności od długości pracy)/ dopuszczalne 2 błędy ortograficzne ⁹	1	
Język	praca bezbłędna	1	
Interpunkcja	dopuszczalny 1 bł./dopuszczalne 2 błędy ¹⁰ Dyslektyk: kończenie wypowiedzeń odpowiednimi znakami interpunkcyjnymi.	1	
Kompozycja i estetyka	zapis w punktach i podpunktach, praca napisana czytelnie, bez skreśleń	1	

Zaproszenie

Treść	zgodność z tematem	1	0-7
	zawarte wszystkie potrzebne informacje: kto?, kogo?, na co?, gdzie?, na kiedy? zaprasza	1	
Styl	styl konsekwentny, dostosowany do formy wypowiedzi, rzeczowy	1	
Ortografia	praca bezbłędna /dopuszczalny 1 błąd ¹¹	1	
Język	praca bezbłędna	1	
Interpunkcja	dopuszczalny 1 bł./ dopuszczalne 2 błędy ¹² Dyslektyk: kończenie wypowiedzeń odpowiednimi znakami interpunkcyjnymi.	1	
Estetyka	praca napisana czytelnie, bez skreśleń	1	

Ogłoszenie

Treść	zgodność z tematem	1	0-9
	uwzględnione niezbędne elementy tej formy: co jest przedmiotem ogłoszenia, kontakt do ogłoszeniodawcy	1	
	słownictwo zachęcające/argumenty	1	
Styl	styl konsekwentny, dostosowany do formy wypowiedzi, rzeczowy	1	
Ortografia	praca bezbłędna / dopuszczalny 1 błąd ¹³	1	
Język	praca bezbłędna	1	
Interpunkcja	dopuszczalny 1 bł./dopuszczalne 2 błędy ¹⁴ Dyslektyk: kończenie wypowiedzeń odpowiednimi znakami interpunkcyjnymi.	1	

⁶ Uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się lub uczniowie kl.4

⁷ Uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się.

⁸ Uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się lub uczniowie kl.4

⁹ Uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się lub uczniowie kl.4

¹⁰ Uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się.

¹¹ Uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się lub uczniowie kl.4

¹² Uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się.

¹³ Uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się lub uczniowie kl.4

¹⁴ Uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się.

Kompozycja	odpowiedni, adekwatny do formy, układ treści	1	
Estetyka	praca napisana czytelnie, bez skreśleń	1	

Życzenia

Treść	zgodność z tematem	1	0-11
	zawarte wszystkie potrzebne informacje oraz uwzględnione są niezbędne elementy tej formy: (kto? komu? czego życzy? z jakiej okazji?)	2	
Styl	styl konsekwentny, dostosowany do formy wypowiedzi, rzeczowy	1	
Ortografia	praca bezbłędna /dopuszczalny 1 błąd ¹⁵	2	
	dopuszczalne 1 bł. (w zależności od długości pracy)	1	
Język	praca bezbłędna	2	
	najwyżej 1 błąd składniowy lub leksykalny, lub frazeologiczny, lub fleksyjny	1	
	więcej niż 1 błąd składniowy lub leksykalny, lub frazeologiczny, lub fleksyjny Dyslektyk: zamykanie myśli w zdaniu. rozpoczynanie wypowiedzenia wielką literą. przestrzega wielkiej litery w zwrotach grzecznościowych.	0	
Interpunkcja	dopuszczalny 1 bł. / dopuszczalne 2 błędy ¹⁶ dyslektyk: kończenie wypowiedzeń odpowiednimi znakami interpunkcyjnymi.	1	
Kompozycja	odpowiedni, adekwatny do formy, układ treści	1	
Estetyka	praca napisana czytelnie, bez skreśleń	1	

Pozdrowienia

Treść	zgodność z tematem	1	0-10
	zawarte są wszystkie potrzebne informacje oraz uwzględnione są niezbędne elementy tej formy: : kto pozdrawia? kogo? skąd / po co? kiedy?	2	
Styl	styl konsekwentny, dostosowany do formy wypowiedzi, rzeczowy	1	
Ortografia	praca bezbłędna /dopuszczalny 1 błąd ¹⁷	2	
	dopuszczalne 1 bł. (w zależności od długości pracy)	1	
Język	praca bezbłędna	1	
	powyżej 1 błędu składniowego lub leksykalnego, lub frazeologiczny, lub fleksyjny Dyslektyk: zamykanie myśli w zdaniu. rozpoczynanie wypowiedzenia wielką literą. przestrzega wielkiej litery w zwrotach grzecznościowych.	0	
Interpunkcja	dopuszczalny 1 bł. dyslektyk: kończenie wypowiedzeń odpowiednimi znakami interpunkcyjnymi.	1	
Kompozycja	odpowiedni, adekwatny do formy, układ treści	1	
Estetyka	praca napisana czytelnie, bez skreśleń	1	

Podziękowania

Treść	zgodność z tematem, nazwanie sprawy, której dotyczy podziękowanie	1	0-8
	wyrażenie wdzięczności	1	
Styl	styl konsekwentny, dostosowany do formy wypowiedzi, rzeczowy	1	
Ortografia	praca bezbłędna	1	
Język	praca bezbłędna	1	

¹⁵ Uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się lub uczniowie kl.4

¹⁶ lub uczniowie kl.4-5

¹⁷ Uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się lub uczniowie kl.4

	powyżej 1 błędu składniowego lub leksykalnego, lub frazeologiczny, lub fleksyjny Dyslektyk: zamykanie myśli w zdaniu. rozpoczynanie wypowiedzenia wielką literą. przestrzega wielkiej litery w zwrotach grzecznościowych.	0	
Interpunkcja	dopuszczalny 1 bł./dopuszczalne 2 błędy ¹⁸ dyslektyk: kończenie wypowiedzeń odpowiednimi znakami interpunkcyjnymi.	1	
Kompozycja	odpowiedni, adekwatny do formy, układ treści	1	
Estetyka	praca napisana czytelnie, bez skreśleń	1	

Dedykacja

Treść	odpowiedni cytat	1	0-16
	informacja, dla kogo przeznaczona jest dedykacja	1	
	z jakiej okazji	1	
	życzenia	1	
	data	1	
	miejsowość	1	
	podpis	1	
Styl	styl konsekwentny, dostosowany do formy wypowiedzi, jasny, klarowny, emocjonalny	1	
Ortografia	praca bezbłędna / dopuszczalny 1 błąd ¹⁹	2	
	dopuszczalne 1 bł. (w zależności od długości pracy)/dopuszczalne 2 błędy ²⁰	1	
Język	praca bezbłędna	2	
	najwyżej 1 błąd składniowy lub leksykalny, lub frazeologiczny, lub fleksyjny	1	
	więcej niż 1 błąd składniowy lub leksykalny, lub frazeologiczny, lub fleksyjny Dyslektyk: zamykanie myśli w zdaniu. rozpoczynanie wypowiedzenia wielką literą. przestrzega wielkiej litery w zwrotach grzecznościowych.	0	
Interpunkcja	dopuszczalny 1 bł. dyslektyk: kończenie wypowiedzeń odpowiednimi znakami interpunkcyjnymi.	1	
Kompozycja	logiczna segmentacja tekstu	1	
	akapity	1	
Estetyka	praca napisana czytelnie, bez skreśleń	1	

Curriculum vitae (CV)

Treść	Informacja na temat danych osobowych (imię i nazwisko, data i miejsce urodzenia, dokładny adres, telefon, imiona i nazwiska rodziców)	1	0-10
	Pozostałe informacje (wykształcenie, umiejętności, sukcesy, zainteresowania, cechy charakteru)	1	
	Zachowanie formalnych wyróżników CV (miejsowość i data, własnoręczny podpis)	1	
Styl	Funkcjonalność stylu – styl urzędowy, zwięzły, konkretny	1	
Język	Poprawność językowa (bezbłędnie)	1	
Ortografia	Poprawność ortograficzna (bezbłędnie)	1	
Interpunkcja	Poprawność interpunkcyjna (bezbłędnie)	1	
Kompozycja	Zapis informacji według ustalonego schematu	1	
	Poprawne graficzne rozmieszczenie tekstu	1	
Estetyka	Estetyka zapisu (czystość, czytelność, brak skreśleń)	1	

Podanie/list otwarty

¹⁸ Uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się.

¹⁹ Uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się lub uczniowie kl.4

Treść	Sformułowanie prośby	1	0-9
	Uzasadnienie prośby	1	
	Zachowanie wszystkich formalnych wyróżników podania (miejscowość i data; dane nadawcy-imię i nazwisko, dokładny adres; określenie adresata; własnoręczny podpis)	1	
Styl	Funkcjonalność stylu-posługiwanie się zwrotami charakterystycznymi dla podania, np. <i>zwracam się prośbą, uprzejmie proszę, prośbę swą motywuję.</i>	1	
Język	Poprawność językowa (dopuszczalny 1 błąd w klasie IV)	1	
Ortografia	Poprawność ortograficzna (dopuszczalny 1 błąd w klasie IV)	1	
Interpunkcja	Poprawność interpunkcyjna (dopuszczalny 1 błąd)	1	
Kompozycja	Poprawne rozmieszczenie graficzne tekstu (odstępy, akapity)	1	
Estetyka	Estetyka zapisu	1	

- 11) **odpowiedź ustna** oceniana jest bezpośrednio w stopniach z uwzględnieniem następujących elementów:
- stopień celujący – wypowiedź jest płynna, poprawna merytorycznie, wyczerpuje wszystkie treści programowe związane z pytaniem, wskazuje na duże umiejętności wykorzystania wiedzy w praktyce, umiejętność rozumowania i wnioskowania, jest oryginalna i zaskakująca
  - stopień bardzo dobry – wypowiedź jest płynna, poprawna merytorycznie, obejmuje wszystkie treści programowe tematu, wskazuje na umiejętne wykorzystanie wiedzy w praktyce, daje się zauważyć umiejętność rozumowania i wnioskowania,
  - stopień dobry – odpowiedź obejmuje wszystkie treści tematyczne, wskazuje jednak na trudności w wykorzystaniu wiedzy w praktyce, mało skuteczna umiejętność rozumowania i wnioskowania,
  - stopień dostateczny – odpowiedź z pomocą nauczyciela, nie obejmuje wszystkich treści tematycznych, wskazuje na brak umiejętności wykorzystania wiedzy w praktyce, brak umiejętności rozumowania i wnioskowania,
  - stopień dopuszczający – niezbędna jest pomoc nauczyciela, treści tematyczne opanowane zostały w ograniczonym zakresie, brak umiejętności powiązania wiedzy teoretycznej z praktyczną, brak umiejętności rozumowania i wnioskowania,
  - stopień niedostateczny – uczeń nie opanował wiadomości i umiejętności pozwalających na kontynuowanie nauki w klasie programowo wyższej, nie potrafi odpowiedzieć na zadawane pytania, nawet przy pomocy nauczyciela.
- 12) **krótka wypowiedź pisemna** – zachęcająca do systematycznej pracy, oceniana bezpośrednio w stopniach. Ocena będzie wynikała wprost ze szczegółowych wymagań na poszczególne stopnie. Uczeń wyróżniający się w nauce będzie mógł zrezygnować z wliczenia mu oceny bardzo dobrej do średniej ocen jeśli miałyby ona wpływ na obniżenie tej średniej na ocenę celującą;
- 13) **praca domowa** oceniana jest bezpośrednio w stopniach z uwzględnieniem następujących elementów:
- stopień celujący – wszystkie zadania zostały wykonane bezbłędnie, starannie i wyczerpująco w sposób oryginalny, kreatywny;
  - stopień bardzo dobry - wszystkie zadania zostały wykonane bezbłędnie i wyczerpująco;
  - stopień dobry – w rozwiązaniach pojawiły się nieliczne, mało znaczące błędy;
  - stopień dostateczny – zadania wykonane w połowie, zawierają błędy;
  - stopień dopuszczający – zadania wykonane z licznymi, znaczącymi błędami;
  - stopień niedostateczny -zadania wykonane w połowie, zawierają liczne i znaczące błędy.

Praca domowa może być punktowana. Wówczas ocenę wystawia się na podstawie skali procentowej:

Norma ilościowa w %	0-32	33-50	51-72	73-88	89-99	100
Ocena w stopniach	1	2	3	4	5	6

- 14) **prace dodatkowe** – są dobrowolne dla ucznia, oceniane bezpośrednio w stopniach i z uwagi na swój motywujący charakter nie przewiduje się wystawiania ocen poniżej stopnia dobrego – chyba, że na wyraźne życzenie ucznia;

²⁰ Uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się.

- a) **referaty** oceniane są bezpośrednio w stopniach z uwzględnieniem następujących elementów:
- stopień celujący – praca na temat, całkowicie wyczerpująca temat, poprawna gramatycznie, stylistycznie oraz pod względem ortograficznym, oddana w terminie, zawiera elementy graficzne, ilustracje, obszerną bibliografię, estetyczna, uczeń potrafi pracę przedstawić,
  - stopień bardzo dobry – praca na temat, całkowicie wyczerpująca temat, poprawna gramatycznie, stylistycznie oraz pod względem ortograficznym, zawiera bibliografię, estetyczna,
  - stopień dobry – praca na temat, niektóre treści zostały pominięte, poprawna pod względem gramatycznym, stylistycznym i ortograficznym, zawiera bibliografię, oddana w terminie, estetyczna,
  - stopień dostateczny – praca na temat, większość treści została pominięta, występują błędy stylistyczne, gramatyczne i ortograficzne, oddana w terminie,
  - stopień dopuszczający – praca w przeważającej części nie zgodna z tematem, występują rażące błędy stylistyczne, gramatyczne i ortograficzne, estetyka pracy pozostawia wiele do życzenia,
  - stopień niedostateczny – praca nie została wykonana.
- b) **projekty**:
- stopień celujący – praca wykonana w terminie, zawiera bardzo dokładny opis, samodzielnie postawiona hipoteza, ciekawe wnioski,
  - stopień bardzo dobry – praca wykonana w terminie, bardzo dokładny opis, ciekawe wnioski,
  - stopień dobry – praca wykonana w terminie z niekompletnym opisem lub wnioskami, albo wykonana poprawnie jednak po terminie,
- c) **sukcesy w konkursach**:
- stopień celujący – za zwycięstwo na etapie pozaszkolnym lub zakwalifikowanie się do kolejnego etapu,
  - stopień bardzo dobry – za zwycięstwo w eliminacjach szkolnych lub zakwalifikowanie się do kolejnego etapu.

15) **przygotowanie do zajęć:**

- a) trzykrotnie nieodrobienie pracy domowej - równoznaczne z brakiem zeszytu przedmiotowego lub ćwiczeń – odnotowane zostanie w dzienniku lekcyjnym w rubryce nazwanej „praca domowa” literą bp lub „-”. Za kolejne niedopełnienie obowiązku uczeń otrzyma ocenę niedostateczną.

5. Sposoby oceniania - ocena bieżąca wyrażona jest w skali stopniowej, z uwzględnieniem plusów i minusów. Plusy mają za zadanie wyróżnić wykonanie zadania na określonej ocenie, minusy mają wskazać drobne niedociągnięcia w stosunku do danej oceny. W ciągu semestru uczeń uzyskuje co najmniej: dwie oceny z prac klasowych, jedną z kartkówki, jedną ocenę z odpowiedzi ustnej, jedną z krótkiej wypowiedzi pisemnej, jedną z pracy domowej;
6. Ocena bieżąca uwzględnia wkład pracy ucznia i jego indywidualne predyspozycje.
7. Ocenę pozytywną uczeń otrzymuje tylko za pracę samodzielną. Nieprzestrzeganie tej zasady przez ucznia skutkuje otrzymaniem stopnia niedostatecznego.
8. Śródroczna i roczna ocena klasyfikacyjna w stopniach z zajęć edukacyjnych ustalana jest na podstawie średniej ważonej według następujących wag:

Lp.	Formy pracy ucznia	Waga
1.	Prace klasowe, testy, sukcesy	5
2.	Wypracowania	4
3.	Kartkówka, dyktando, odpowiedź ustna z działu, zadanie krótkie otwartej odpowiedzi, czytanie	3
4.	Odpowiedź ustna z bieżących zagadnień, krótka wypowiedź pisemna, recytacja, prace dodatkowe, np. projekty	2
5.	Praca domowa	1

III. Warunki i tryb uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej

1. Uczeń może uzyskać wyższą, niż przewidywana, roczną ocenę klasyfikacyjną.
2. Uczeń zwraca się z prośbą do nauczyciela, w ciągu 1 dnia od dnia otrzymania informacji o przewidywanej dla niego rocznej ocenie klasyfikacyjnej.
3. Nauczyciel przygotowuje dla ucznia poprawę oceny, nie później niż na dzień przed rocznym klasyfikacyjnym posiedzeniem rady pedagogicznej.

4. Formę poprawy stanowi praca pisemna, opracowana w oparciu o wymagania edukacyjne obejmujące zakres materiału zrealizowany w rocznym okresie nauki na najwyższą ocenę. Praca będzie oceniana w ten sam sposób jak praca klasowa.
5. Sprawdzona i oceniana praca pozostaje w dokumentacji nauczyciela do zakończenia rocznych zajęć edukacyjnych.
6. Tak ustalona ocena jest ostateczna, ale jeśli jest niższa od ustalonej wcześniej – uczeń zachowuje ocenę pierwotną. Może być zmieniana jedynie w wyniku egzaminu poprawkowego lub sprawdzianu wiadomości i umiejętności.

Opracowała
Katarzyna Skonieczna

